ION CREANGĂ

AUREL CĂRĂŞEL

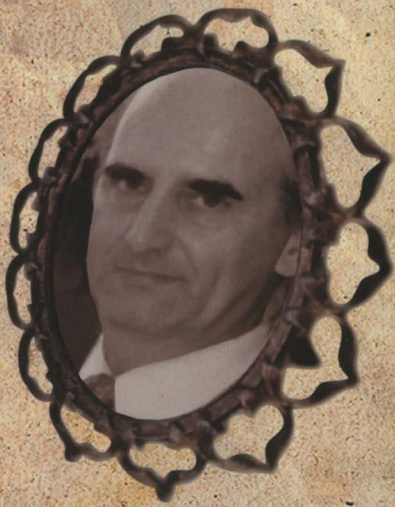

Şi-nc-odată ca niciodată...

Poveştile de după poveşti

PAVCON

ȘI-NC-ODATĂ CA NICIODATĂ...

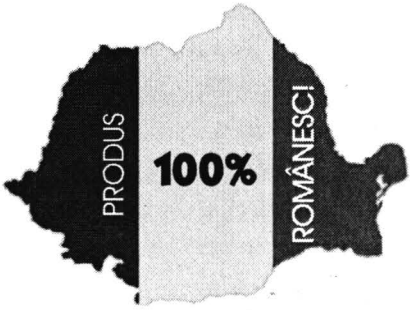

Citește românește!

Susține autorii români prin cumpărarea cărților lor și promovarea acestora în rândul prietenilor tăi!

Ion Creangă & Aurel Cărăşel
ŞI-NC-ODATĂ CA NICIODATĂ
Poveştile de după poveşti

© 2018, Editura PAVCON
© 2018, Aurel Cărăşel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CREANGĂ, ION; CĂRĂŞEL, AUREL
Şi-nc-odată ca niciodată, Poveştile de după poveşti
- Ion Creangă. Aurel Cărăşel. - Bucureşti: Pavcon, 2018
ISBN 978-606-8879-93-2

821.135.1

Comenzi:
Editura PAVCON, tel.: 031-100.80.70
0723.26.90.40
office@pavcon.ro
www.selfcoach.ro

Această lucrare nu poate fi reprodusă, parţial sau integral, fără acordul scris al deţinătorului de copyright.

Coperta: **George Ionescu**
Editor: **Constantin Pavel**

ISBN 978-606-8879-93-2

ION CREANGĂ
&
AUREL CĂRĂŞEL

Şi-nc-odată ca niciodată

Poveştile de după poveşti

Editura **PAVCON**
Bucureşti, România, 2018

Pentru că unele poveşti sunt atât de frumoase
încât se cer continuate...

Soacra cu trei nurori

de Ion Creangă

Era odată o babă, care avea trei feciori înalți ca niște brazi și tari de virtute, dar slabi de minte.

O răzeșie destul de mare, casa bătrânească cu toată pojijia ei, o vie cu livadă frumoasă, vite și multe păsări alcătuiau gospodăria babei. Pe lângă acestea mai avea strânse și părăluțe albe pentru zile negre; căci lega paraua cu zece noduri și tremura după ban.

Pentru a nu răzleți feciorii de pe lângă sine, mai dură încă două case alături, una la dreapta și alta de-a stânga celei bătrânești. Dar tot atunci luă hotărâre nestrămutată a ținea feciorii și viitoarele nurori pe lângă sine – în casa bătrânească – și a nu orândui nimic pentru împărțeală până aproape de moartea sa. Așa făcu; și-i râdea inima

babei de bucurie când gândea numai cât de fericită are să fie, ajutată de feciori și mângâiată de viitoarele nurori. Ba de multe ori zicea în sine: „Voi privighea nurorile, le-oi pune la lucru, le-oi struni și nu le-oi lăsa nici pas a ieși din casă în lipsa feciorilor mei. Soacră-mea – fie-i țărna ușoară! – așa a făcut cu mine. Și bărbatu-meu – Dumnezeu să mi-l ierte! – nu s-a putut plânge că l-am înșelat sau i-am risipit casa; ...deși câteodată erau bănuiele... și mă probozea... dar acum s-au trecut toate!"

Tustrei feciorii babei umblau în cărăușie și câștigau mulți bani. Celui mai mare îi venea vremea de însurat, și baba, simțind asta, umbla valvârtej să-i găsească mireasă; și în cinci-șase sate, abia-abia putu nimeri una după placul ei: nu prea tânără, naltă și uscățivă, însă robace și supusă. Feciorul nu ieși din hotărârea maică-sa, nunta se făcu și baba își luă cămașa de soacră, ba încă netăiată la gură, care însemnează că soacra nu trebuie să fie cu gura mare și să tot cârtească de toate cele.

După ce s-a sfârșit nunta, feciorii s-au dus în treaba lor, iar nora rămase cu soacra. Chiar în acea zi, către seară, baba începu să pună la cale viața nurori-sa. Pentru babă, sita nouă nu mai avea loc în cui. „De ce mi-am făcut clește? Ca să nu mă ard", zicea ea. Apoi se suie iute în pod și coboară de acolo un știubei cu pene rămase tocmai de la răposata soacră-sa, niște chite de cânepă și vreo două dimerlii de păsat.

— Iată ce am gândit eu, noro, că poți lucra nopțile. Piua-i în căsoaia de alături, fusele în oboroc sub pat, iar

furca după horn. Când te-i sătura de strujit pene, vei pisa mălai; și când a veni barbatu-tău de la drum, vom face plachie cu costițe de porc, de cele afumate, din pod, și, Doamne, bine vom mânca! Acum deodată, până te-i mai odihni, ia furca în brâu, și până mâine dimineață să gătești fuioarele aceste de tors, penele de strujit și mălaiul de pisat. Eu mă las puțin, că mi-a trecut ciolan peste ciolan cu nunta voastră. Dar tu să știi că eu dorm iepurește; și pe lângă iști doi ochi, mai am unul la ceafă, care șede pururе deschis și cu care văd, și noaptea și ziua, tot ce se face prin casă. Ai înțeles ce ți-am spus?

— Da, mămucă. Numai ceva de mâncare...

— De mâncare? O ceapă, un usturoi ș-o bucată de mămăligă rece din poliță sunt destul pentru o nevastă tânără ca tine... Lapte, brânză, unt și ouă de-am putea sclipui să ducem în târg ca să facem ceva parale; căci casa s-a mai îngreuiat cu un mâncău și eu nu vreau să-mi pierd comândul.

Apoi, când înseră, baba se culcă în pat, cu fața la perete, ca să n-o supere lumina de la opaiț, mai dând a înțelege nurori-sa că are s-o privigheze; dar somnul o cuprinse îndată și habar n-avea de ce face noră-sa. Pe când soacra horăia, dormind dusă, blajina noră migăia prin casă; acuși la strujit pene, acuși îmbăla tortul, acuși pisa mălaiul și-l vântura de buc. Și dacă Enachi se punea pe gene-i, ea îndată lua apă rece și-și spăla fața, ca nu cumva s-o vadă neadormita soacră și să-i bănuiască. Așa se munci biata noră până după miezul nopții; dar, despre ziuă, somnul

o doborî și adormi și ea între pene, caiere, fusele cu tort și bucul de mălai. Baba, care se culcase odată cu găinile, se sculă cu noaptea-n cap și începu a trânti ș-a plesni prin casă, încât biata noră, care de-abia ațipise, de voie, de nevoie, trebui să se scoale, să sărute mâna soacrei și să-i arate ce-a lucrat. Încet-încet, nora s-a dat la brazdă și baba era mulțumită cu alegerea ce-a făcut. Peste câteva zile, cărăușii sosesc, și tânăra nevastă, văzându-și bărbățelul, mai uită din cele necazuri!

Nu trece mult și baba pune la cale și pe feciorul cel mijlociu, și-și ia un suflet de noră întocmai după chipul și asemănarea celei dintâi, cu deosebire numai că aceasta era mai în vârstă și ceva încrucișată, dar foc de harnică.

După nuntă, feciorii se duc iarăși în cărăușie și nurorile rămân iar cu soacra acasă. După obicei, ea le dă de lucru cu măsură și, cum înserează, se culcă, spunând nurorilor să fie harnice și dându-le de grijă ca nu cumva să adoarmă, că le vede ochiul cel neadormit.

Nora cea mai mare tălmăci apoi celeilalte despre ochiul soacră-sa cel atoatevăzător, și așa, una pe alta se îndemnau la treabă, și lucrul ieșea gârlă din mâinile lor. Iară soacra huzurea de bine.

Dar binele, câteodată, așteaptă și rău. Nu trece tocmai mult și vine vremea de însurat și feciorului cel mic. Baba însă voia cu orice chip să aibă o troiță nedespărțită de nurori... de aceea și chitise una de mai înainte. Dar nu-i totdeauna cum se chitește, ce-i și cum se nimerește. Într-o bună dimineață, feciorul mamei îi și aduce o noră pe cup-

tor. Baba se scarmănă pe cap, dă la deal, dă la vale, dar n-are ce face și, de voie, de nevoie, nunta s-a făcut, și pace bună!

După nuntă, bărbații din nou se duc la treaba lor și nurorile rămân iar cu soacra acasă. Baba iarăși le dă de lucru cu măsură și, cum vine seara, se culcă după obicei. Cele două nurori, văzând pe cea mai tânără codindu-se la treabă, îi zic:

— Da' nu te tot codi, că mămuca ne vede.

— Cum? Eu o văd că doarme. Ce fel de treabă e aceasta? Noi să lucrăm și ea să doarmă?!

— Nu căuta că horăiește, zise cea mijlocie, mămuca are la ceafă un ochi neadormit, cu care vede tot ce facem, ș-apoi tu nu știi cine-i mămuca, n-ai mâncat niciodată moarea ei.

— La ceafă?... vede toate? n-am mâncat moarea ei?... Bine că mi-am adus aminte... Dar ce mâncăm noi, fetelor hăi?

— Ia, răbdări prăjite, dragă cumnățică... Iar dacă ești flămândă, ia și tu o bucată de mămăligă din colțar și cu niște ceapă și mănâncă.

— Ceapă cu mămăligă? d-apoi neam de neamul meu n-a mâncat așa bucate! Da' slănină nu-i în pod? unt nu-i? ouă nu sunt?

— Ba sunt de toate, ziseră cele două, dar sunt ale mămucăi.

— Eu cred că tot ce-i a mămucăi e ș-al nostru și ce-i al nostru e ș-al ei. Fetelor hăi! S-a trecut de șagă. Voi lucrați,

că eu mă duc să pregătesc ceva de-a mâncării, știi colè, ceva mai omenește; ș-acuși vă chem și pe voi.

— Doamne, ce vorbă ți-a ieșit din gură! ziseră cele două. Vrei să ne-aprindem paie în cap? Să ne zvârlă baba pe drum?

— Las' dacă v-a durea capul! Când v-a întreba pe voi, să dați vina pe mine și să lăsați să vorbesc eu pentru toate.

— Apoi dar... dăă!... fă cum știi; numai să nu ne bagi și pe noi în belea.

— Hai, fetelor, tăceți, gura vă meargă; că nu-i bună pacea și mi-e dragă gâlceava. Și iese cântând:

Vai, săracul omul prost,
Bun odor la cas-a fost!

Nu trece nici un ceas la mijloc, ș-un cuptor de plăcinte, câțiva pui pârpâliți în frigare și prăjiți în unt, o străchinoaie de brânză cu smântână și mămăliguța erau gata. Apoi iute cheamă și pe celelalte două în bordei și se pun la masă cu toatele.

— Hai, fetelor, mâncați bine și pe Domnul lăudați, că eu mă reped în cramă s-aduc și un cofăiel de vin, ca să meargă plăcintele aceste mai bine pe gât.

După ce-au mâncat ș-au băut bine, le-au venit a cânta, ca rusului din gura gârliciului:

Soacră, soacră, poamă acră,
De te-ai coace cât te-ai coace,
Dulce tot nu te-i mai face;
De te-ai coace toată toamna,
Ești mai acră decât coarna;

De te-ai coace-un an ș-o vară,
Tot ești acră și amară;
Ieși afară ca o pară;
Intri-n casă ca o coasă;
Șezi în unghi ca un junghi.

Ș-au mâncat, ș-au băut, ș-au cântat până au adormit cu toatele pe loc.

Când se scoală baba în zori de ziuă, ia nurori dacă ai de unde. Iese afară speriată, dă încolo, dă pe dincolo, și când intră în bordei, ce să vadă? Bietele nurori jeleau pe soacră-sa... Pene împrăștiate pe jos, fărmături, blide aruncate în toate părțile, cofăielul de vin răsturnat, ticăloșie mare!...

— Da' ce-i acolo? strigă baba înspăimântată. Nurorile atunci sar arse în picioare; și cele mari încep a tremura de frică cum e varga și lasă capul în jos de rușine. Iar cea cu pricina răspunde:

— Da' bine, mămucă, nu știi c-au venit tătuca și cu mămuca, și le-am făcut de mâncare, și le-am scos un cofăiel de vin, și de aceea ne-am chefăluit și noi oleacă. Iaca, chiar mai dineoarea s-au dus.

— Și m-au văzut cuscrii cum dormeam?

— D-apoi cum să nu te vază, mămucă?!

— Ș-apoi de ce nu m-ați sculat? Mânca-v-ar ciuma să vă mănânce!

— D-apoi dă, mămucă, fetele aceste au spus că d-ta vezi tot; și de aceea am gândit că ești mânioasă pe tătuca și pe mămuca, de nu te scoli. Și ei erau așa de mâhniți, de mai nu le-a ticnit mâncarea.

— Ei, lasă, ticăloaselor, că vă voi dobzăla eu de acum înainte!

Și de atunci nurorile n-au mai avut zi bună în casă cu baba. Când își aducea ea aminte de puicile cele nadolence și boghete, de vinișorul din cramă, de risipa ce s-a făcut cu munca ei, și c-au văzut-o cuscrii dormind așa lăfăiată, cum era, crăpa de ciudă și rodea în nurori, cum roade cariul în lemn.

Se lehămetiseră până și cele două de gura cea rea a babei; și cea mai tânără găsi acum prilej să-i facă pe obraz și să orânduiască totodată și moștenirea babei prin o diată nemaipomenită până atunci, și iată cum:

— Cumnatelor, zise ea într-o zi, când se aflau singure în vie. Nu putem trăi în casa aceasta de n-om face toate chipurile să scăpăm de hârca de babă.

— Ei, cum?

— Să faceți cum v-oi învăța eu, și habar să n-aveți.

— Ce să facem? întrebă cea mai mare.

— Ia, să dăm busta în casă la babă, și tu s-o iei de cânepa dracului și s-o trăsnești cu capul de peretele cel despre răsărit, cât îi putea; tot așa să faci și tu cu capul babei, de peretele cel despre apus, ș-apoi ce i-oi mai face și eu, veți vedea voi.

— D-apoi când or veni ai noștri?

— Atunci, voi să vă faceți moarte-n păpușoi, să nu spuneți nici laie, nici bălaie. Oi vorbi eu și cu dânșii, și las' dacă va fi ceva!...

Se înduplecară și cele două intrară cu toatele în casă; luară pe babă de păr ș-o izbiră cu capul de pereți până i-l

dogiră. Apoi cea mai tânără, fiind mai șugubață decât cele două, trântește baba în mijlocul casei ș-o frământă cu picioarele, ș-o ghigosește ca pe dânsa; apoi îi scoate limba afară, i-o străpunge cu acul și i-o presură cu sare și cu piper, așa că limba îndată se umflă, și biata soacră nu mai putu zice nici cârc! și, slabă și stâlcită cum era, căzu la pat bolnavă de moarte. Apoi nurorile, după sfătuirea celei cu pricina, așezară baba într-un așternut curat, ca să-și mai aducă aminte de când era mireasă; și după aceasta începură a scoate din lada babei valuri de pânză, a-și da ghiont una alteia și a vorbi despre stârlici, toiag, năsălie, poduri, paraua din mâna mortului, despre găinile ori oaia de dat peste groapă, despre strigoi și câte alte năzdrăvănii înfiorătoare, încât numai aceste erau de ajuns, ba și de întrecut, s-o vâre în groapă pe biata babă.

Iaca fericirea visată de mai înainte cum s-a împlinit!

Pe când se petreceau aceste, iaca s-aud scârțâind niște care: bărbații veneau. Nevestele lor le ies întru întâmpinare și, după sfătuirea celei mai tinere, de la poartă s-aruncă în gâtul bărbaților și încep a-i lua cu vorba și a-i dezmierda care de care mai măgulitor.

— Da' ce face mămuca? întrebară cu toții deodată când dejugau boii.

— Mămuca, le luă cea mai tânără vorba din gură, mămuca nu face bine ce face; are de gând să ne lase sănătate, sărmana.

— Cum? ziseră barbații înspăimântați, scăpând resteiele din mână.

— Cum? Ia, sunt vreo cinci-șase zile de când a fost să ducă viteii la suhat, și un vânt rău pesemne a dat peste dânsa, sărmana!... ielele i-au luat gura și picioarele.

Fiii se reped atunci cu toții în casă la patul mâne-sa; dar biata babă era umflată cât o butie și nici nu putea blești măcar din gură; simțirea însă nu și-o pierduse de tot. Și, văzându-i, își mișcă puțin mâna și arătă la nora cea mare și la peretele despre răsărit, apoi arătă pe cea mijlocie și peretele despre apus; pe urmă pe cea mai tânără și jos în mijlocul casei; după aceea de-abia putu aduce puțin mâna spre gură și îndată căzu într-un leșin grozav.

Toți plângeau și nu se puteau dumeri despre semnele ce face mama lor. Atunci nora cea tânără zise, prefăcându-se că plânge și ea:

— Da' nu înțelegeți ce vrea mămuca?

— Nu, ziseră ei.

— Biata mămucă lasă cu limbă de moarte: că fratele cel mare să ia locul și casa cea despre răsărit; cel mijlociu, cea despre apus; iară noi, ca mezini ce suntem, să rămânem aici, în casa bătrânească.

— Că bine mai zici tu, nevastă, răspunse bărbatu-său.

Atunci ceilalți, nemaiavând încotro șovăi, diata rămase bună făcută.

Baba muri chiar în acea zi și nurorile, despletite, o boceau de vuia satul. Apoi, peste două zile, o îngropară cu cinste mare și toate femeile din sat și de prin meleagurile vecine vorbeau despre soacra cu trei nurori și ziceau: „Ferice de dânsa c-a murit, că știu că are cine-o boci!"

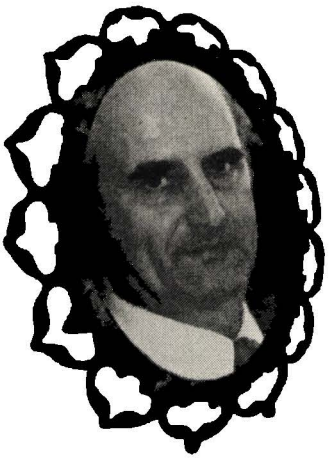

Ginerele cu trei socri

de *Aurel Cărășel*

Se cheamă că era odată, într-un sat pe nume Alimpeşti, undeva între munții Horoaba şi Bolboci, o vădană sărmană, care avea un fecior înalt ca bradul, frumos ca ziua cea senină de vară şi tare de vârtute ca un bivol. Vânturiş era numele său şi, de harnic ce era, nu stătea niciodată acasă – tot timpul era plecat cu treabă în munte, pentru că am uitat să vă spun că era țapinar şi numai de câteva ori pe an reuşea să mai gate cu tăiatul şi strunjitul copacilor şi să mai dea pe la ograda părintească. Nu sta locului toată ziulica, cum nu stă apa pe pietrele scocului. Pentru că taică-său murise pe când era mititel, zdrobit de un brad falnic, trebuise să-i ia locul încă din vremea când nu ştia

a ceti şi, de aceea, nici nu învăţase să silabisească prea multe buche, rămânând un om cam neînvăţat, de felul său. De altminteri, flăcăul era chitit la capul său şi nu se da cu una, cu două.

Acasă, o găseai numai pe Aurica, ce nu-şi mai vedea capul de griji, în răzeşia aceea mare, cu casă bătrânească împodobită cu pridvor şi zorele albastre urcând pe stâlpi, cu bruma de vie şi de livadă, din care toamna trăgeau vinul cel aspru şi parfumat, precum şi rachiul tare de lua foc când îl scuipai în vatră, cu vitele şi păsăretul ce nu o lăsau o clipă în pace cu mugetul şi cârâiturile lor. Şi muncea de dădea în brânci, de dimineaţa până târziu în noapte şi nu mai ştia cum să le adune pe toate, ca să fie bine. Iar Vânturiş nu cobora din munte decât arare şi nici atunci nu putea să o ajute cu prea multe.

Aşa că, vrând-nevrând, a trebuit biata de ea să înceapă a-şi căuta un bărbat care să stea mai mult pe lângă casă, ca să-i fie de întrajutor şi s-o mai scoată de la ananghie. Şi azi întrebând în dreapta, mâine căutând în stânga, a găsit în cele din urmă un om muncitor şi sărac lipit, pe nume Dichiu, căruia îi murise nevasta la naştere şi-l lăsase tare amărât. I-a spus ce s-a gândit şi cam ce ar fi vrut de la el şi, cum acesta nu găsise nimic împotrivă, a făcut strigările, au mers la biserică, popa le-a citit slujba şi gata, a doua zi erau cununaţi cu pirostrie şi s-au putut duce la casa din Alimpeşti, să trăiască pe mai departe, câte zile le va fi dat Cel de Sus.

Numai că una chiteşte omul şi alta vrea Domnul. Când a auzit că pe maică-sa a apucat-o dorul de măritiş, Vân-

tureş s-a mâniat cumplit şi a lăsat tăiatul copacilor pe seama tovarăşilor săi de muncă, iar el s-a pornit la vale, pe cărările cunoscute numai de ţapinari, hotărât a-şi face mendrele aşa cum ştia dânsul şi a-l alunga din casă şi din sat pe veneticul ce-i sucise minţile Auricăi. Şi nu merse el aşa prea mult, mai sărind de pe un pripor pe altul, mai trecând prin apele reci ale vreunui pârâu, că se şi pomeni cu un nor negru trecând de culmea ascuţită a muntelui şi începând să arunce cu fulgere şi cu puhoaie de apă peste toate cele.

În cele din urmă a fost musai să caute un adăpost şi, murat până la piele, a mulţumit în gând lui Dumnezeu când i-a scos în cale lumina unui felinar, în sticla murdară a unei fereşti. Pasămite, acolo stătea un pădurar bătrân, care avea o fată frumoasă coz, Sorica, o mândreţe de copilă de umblau fiarele pădurii după ea precum mieii, iar ea le strunea doar cu o privire mai piezişă sau cu o vorbă blajină. Că era tare iute la faptă, de nu stăteau oalele şi ulcelele prea mult pe rafturi, iar păianjenii se duceau-ducă în lumea largă, numai să-şi poată găsi un loc unde să-şi ţească mândreţe de pânză. Şi spăla, călca, scutura, făcea mâncare câtu-i ziua de lungă, apoi dădea la lighioane şi mai încropea şi farmece în cenuşa din vatră cu cărbunii aprinşi şi cu fumul cel învârtejit, de se opreau norii din fuga lor pe cer şi tare se grăbeau stelele să fugă la scăpătat, atunci când îşi dorea ea mult de tot acest lucru. Şi uite-aşa se făcuse că aflase, din rostul cărbunilor pe vatră, despre drumul lui Vânturiş spre poalele muntelui şi su-

flase în pulberea cenuşei, răscolind norii cei negri pe cerul senin şi abătându-l pe el spre casa de sub Ţancul Căprioarei.

Şi, când flăcăul bătuse cu pumnul în uşa grea de lemn, de tremurase flacăra în lampa de pe masă, îi deschisese îmbrăcată ca de culcare, şi cu părul cel gălbior lăsat slobod pe umeri, până la picioare. O mândreţe de femeie, ce mai! Mai dreaptă împărţeală a farmecelor decât aceasta nu cred că se mai poate nici la Dumnezeu sfântul... Şi, din una, din alta, l-a băgat pe om în casă, l-a ospătat cu ce avea mai bun, apoi i-a aşternut să doarmă pe un polog, în cerdac, să audă cum plouă norii şi cum bate vântul prin cetini. Iar în crucea nopţii, când a stat vântul, iar ploaia a rămas aninată doar pe acele de brad, a ieşit pe vârfuri din odaie şi i-a suflat pe faţă pulbere de iarba-uitării. Şi, când soarele s-a ivit între vârfurile Teleaga Mare şi Custurița, s-a trezit Vânturiş din somn ca din moarte: uitase tot ce i se întâmplase, ba mai mult, uitase şi cum de ajunsese acolo, pe prispa casei pădurarului. Sorica a ieşit dinăuntru, somnoroasă, l-a luat în braţe şi i-a spus la ureche cât de mult se bucura că se întorsese, în sfârşit, acasă.

Zilele şi săptămânile au trecut ca în vis. Vânturiş lua arcul bătrânului pădurar de pe poliţă şi pleca la vânătoare, căci era duh neastâmpărat şi neîmpăcat chiar cu sine însuşi. Se întorcea mereu cu torba plină de vânat, de parcă toate fiarele pădurii se înţeleseseră să-şi dea întâlnire numai în calea lui. În zilele de sărbătoare, urcau într-o poieniţă smălţată cu flori şi mâncau la iarbă verde, bucu-

rându-se de soare şi de cântecul păsărilor. După un timp, vara se petrecu, iar frunzele începură să cadă, galbene şi roşii, din copaci. Atunci, Sorica se trase la faţă şi plânse multe seri, retrasă într-un colţ al patului, de nu mai ştia bietul om ce să mai facă, ca să-i aducă iar zâmbetul pe buze.

— Toamna, când bate petrelul dinspre Teleagă, se apropie vremea să vie taica... îi spuse ea, într-un târziu, strângându-l la piept. Iar el nu vrea străini în preajma mea. Ar trebui să fugi, Vânturiş, cât mai departe de locurile astea. Pentru că taica...

Dar Vânturiş râse şi-i spuse că nimeni nu o să-l facă să plece de lângă ea, nici măcar un balaur, darămite un biet moşneag, cocoşat de trecerea anilor.

— Nu e chiar un moşneag... se înfioră Sorica. E un vraci din vechime. Fugi, Vânturiş şi scapă-ţi capul!

Îl rugă de atâtea ori până ce îi secară lacrimile şi, într-un sfârşit, reuşi să-l convingă. Bărbatul îşi strânse bocceaua cu haine, îşi luă toporul la subsuoară, o sărută pe frunte şi îi promise că o să se întoarcă. Apoi ieşi din curtea plină de frunze galbene şi o luă la vale, printre târşuri, ocolind stâncile. În urmă, Sorica, îi făcu din mână de mai multe ori, apoi fugi în casă şi se ascunse în spatele uşii, unde se puse iar pe bocit.

Vânturiş coborî până la jumătatea muntelui, cu pas vioi. Cerul era înnorat, dar nu se arăta a ploaie. Până şi vântul se tupilase printre crengi. Bărbatul se gândi că trecuse o vară întreagă fără să o simtă. Aproape că uitase de ce plecase în lunga-i călătorie. Se aşeză pe un pripor, să-şi tragă

sufletul, dar un vânt înghețat prinse să sufle de pe creste și-l făcu să se grăbească pe cărările ascunse sub pietre. Alunecă și căzu. Vântul îl prinse, îl răsuci și-l azvârli într-un colț de stâncă. Se grăbi să fugă: le dăduse acum toate pe una, și nici măcar aceea nu era bună: frica! – dar pumnul vântului îl trânti la loc, făcând să-i pârâie oasele. Se ridică, însă o pală înghețată îi puse piedică, alunecă și se rostogoli de pe cărare într-o prăpastie. Căzu printre ferigi, se agăță cu degetele de pietre, se izbi de copaci căzuți, apoi se lovi cu capul de un stei și se pierdu în negură.

Îl trezi durerea din umărul drept. Osul îi trecuse prin piele și sângele îi învinețise pielea. Se ridică greoi, după un timp, și reuși să se cațere pe peretele înclinat al muntelui, până pe cărare, printre fulgii ce cădeau din ce în ce mai vârtoși. Apoi se lăsă noaptea, ca o negură haină venită din vârful muntelui.

Vânturiș coborî orbecăind printre copaci și, când vru să se ciucească la rădăcina unui copac, ca să se adăpostească de ninsoare, zări printre crengi o luminiță pâlpâitoare. Se luă după ea și trebui să mai coboare un timp, până ce ajunse într-o poiană largă. Vântul bătea cu putere, troienind zăpada. Îl cuprinsese o fierbințeală mai rea decât moartea și îi venea să se întindă acolo și să doarmă un somn fără sfârșit. Dar lumina îl trăgea spre ea ca flacăra unei lămpi pe un biet fluture de noapte și tăie poiana în curmeziș, ajungând iar în fața peretelui muntelui. Nu era nicio casă, doar lumina ivindu-se de-a dreptul din munte. Când înțelese că ieșea dinăuntrul unei peșteri, era

deja prea târziu – ochii i se împâclirăşi căzu în zăpadă, cu faţa în jos.

Apoi îi deschise într-o sală înaltă, lângă vatra unui foc puternic, în care ardeau doi brazi aproape întregi. Flăcările trozneau şi aruncau spre tavanul îndepărtat roiuri de scântei. Pe un pietroi mare, stătea, pe jumătate aplecată spre el, o femeie de trei ori cât el, cu laţele atârnându-i până aproape de pământ. Avea o faţă îmbătrânită şi plină de cute, iar dinţii din gură îi erau stricaţi cu toţii. Când respira, aerul mirosea a putred, că-i venea să-şi verse şi maţele din el. Îi spuse că o chema Reghina şi că tatăl ei era un uriaş care trăia sub creasta Hăsmaşului Mare. Şi că venea să o vadă de două ori pe an. Că era atât de singură şi se jelea atât de tare, că tare era dorită să vadă şi ea măcar o suflare de om pe lângă casă, încât ultima oară când venise, îi promisese că o să-i facă rost de un bărbat care să-i ţină de urât. El pornise vijelia aceea cumplită şi apoi o pusese să aprindă focul chiar în gura peşterii.

Aşa că, de amu, o să stai cu mine, omule şi o să-mi ţii de singurătate. Numai că eşti atât de mărunt, încât tare nu-mi vine să cred că o să fii bun la ceva...

Reghina s-a ridicat, a trebăluit ceva prin fundul peşterii, apoi s-a apropiat din nou de foc şi i-a aruncat înainte un ciolan de vită, cu nişte resturi de carne pe el. Până spre dimineaţă, a stat în apropierea sa şi i-a cerut tot felul de desluşiri. După care a tras mai multe trunchiuri în faţa intrării şi s-a întins pe blănile de oaie de cealaltă parte a vetrei şi a început să sforăie.

Până la ziuă, Vânturiș a crezut că moare de mai multe ori din cauza durerii din braț. Când zorii s-au prelins printre trunchiuri, l-a cuprins fierbințeala și a căzut în aiurare. Și a zăcut vreme îndelungată, fără să mai știe de-i ziuă sau noapte, până ce ochii i s-au tras de tot în fundul capului, iar brațul i s-a umflat de puroi de stătea să-i plesnească sub haine.

S-a trezit după multe zile, stors de puteri și slăbit de abia reușea să-și țină capul ridicat. În peșteră nu era nimeni. Lângă el era un chiup cu apă și o bucată de carne friptă pe cărbuni, arsă în mai multe locuri. Laba piciorului drept îi era prinsă cu un lanț gros, de un fier bătut în podeaua de piatră. A băut apa, potolindu-și arșița interioară. Apoi a căzut iar în aiurare.

Când și-a revenit din nou, lanțul dispăruse, iar în umbra peșterii stătea gheboșată, cu fața spre un foc mocnit, Reghina. Mesteca cu un băț gros într-un ceaun uriaș și cânta cu voce dogită un cântec neînțeles. A venit până la el, i-a săltat capul pe o piatră și i-a dat să înghită din terciul fără gust, până când a simțit că i se întoarce stomacul pe dos. I-a povestit că afară era iarnă grea și că troienele îmbrăcaseră muntele de sus până jos. Până și ei, cât era de mare, îi venea greu de tot să coboare până pe coastele unde se înșirau satele oamenilor, ca să șterpelească de prin hambarele lor saci cu mălai și cu făină, păsări de prin cotețe, ori vreun porc mai răsărit.

Vânturiș adormea, se trezea, bea apă, mânca, asculta pălăvrăgeala Reghinei și adormea la loc. Încet-încet, rana

din umăr i se vindeca, iar cârpele schimbate de fata uriaşului nu mai erau pline de puroi şi de sânge, ca la început. Acum putea să se ridice în fund şi să se sprijine de câte un trunchi adus de Reghina pentru foc. Femeia îl privea blând prin ochii ei mari şi saşii, îl numea bărbatul ei şi râdea de încercările lui de a se ridica în picioare. Iar când, într-un târziu, reuşi să facă asta, îl trânti la loc cu o palmă în spate şi-l legă cu lanţul.

Mai trecu o vreme şi spulberul de zăpadă de afară se risipi într-o mulţime de ploi şi de vânturi cu miros de verdeaţă. După cerul albastru pe care-l întrezărea prin gura peşterii, Vânturiş ghici că venise primăvara. Umărul îl durea tot mai puţin şi numai atunci când ploua sau cerul era acoperit de nori. Se înzdrăvenise şi, când Reghina pleca să caute de-ale gurii, încerca să facă în vreun fel şi să poată rupe afurisitul de lanţ. Într-una din seri, pe când femeia îi povestea pentru a nu ştiu câta oară cum tatăl ei coborâse în lumea oamenilor pe o scară de nori, reuşi să pitească sub un bolovan lingura de fier cu care îi dădea să mănânce din ceaun.

O săptămână întreagă i-a trebuit să sape cu mânerul ei, pământul şi piatra din jurul pironului de care era legat lanţul. Când îi auzea paşii apropiindu-se de peşteră, se grăbea să pună bucăţi de piatră de jur-împrejur şi se aşeza cât mai aproape de săpătură. Până când, într-o amiază, pironul s-a mişcat şi a ieşit din gaură. A scos lanţul din ochiul de fier, l-a petrecut pe după umeri, apoi a ieşit în mare grabă din peşteră. Şi, pentru că Reghina plecase la

vale, către aşezările de acolo, s-a răsucit către apus şi a pornit-o pe burta muntelui, spre pădurea de frasini ce se vedea nu departe.

A mers cât a putut de repede, dar oboseala l-a ajuns şi a trebuit să stea şi să se odihnească de câteva ori. Când s-a înserat şi Steaua Ciobanului a apărut deasupra copacilor, a auzit urletul de furie al femeii de uriaş, care ameninţa că, dacă nu se întoarce, o să-l cheme pe taică-său, să răstoarne stâncile şi să fărâme vârful muntelui cu ghioaga. Dar nici Vânturiş nu era dintre aceia căruia să-i mănânce câinii din traistă. Nu a luat în seamă ocările şi a continuat să rătăcească prin întunecimea pădurii, până târziu după miezul nopţii. S-a culcat la rădăcina unui stejar bătrân şi a tremurat de frig până în zori. Când lumina zilei s-a strecurat cu teamă printre crengile golaşe, a pornit din nou pe firul unei cărări, spre poale.

A mers întreaga zi, trăgând cu urechea să audă dacă Reghina se ţinuse de promisiune şi-l anunţase pe uriaş, dar muntele părea liniştit şi adormit, ca la începuturile lumii. Spre seară, aproape mort de foame şi de sete şi cu junghiuri în braţul rănit, s-a oprit într-un luminiş, unde un pârâu vijelios se arunca de pe spatele unei stânci în prăpastia de dedesubt. Şi pe când se chibzuia el acolo cum să facă să găsească ceva de mâncare pentru burta care ghiorăia nepăsătoare la necazurile lui cele multe şi grele, decât ce auzi o voce subţirică, nu departe de el, ieşind parcă de sub frunzele unui lipan mare şi verde:

— De ce nu-ţi saturi foamea cu boabe de zmeură, băiat frumos? Toată coasta asta plină de zmeuriş este a unui

urs mare şi fioros, dar el doarme încă somnul greu al iernii, iar tufele mai au încă aninate de crengi fructe de anul trecut.

S-a uitat mirat în jur, dar nu a văzut pe nimeni. Crezu că i s-o fi părut din cauza foamei şi îşi prinse capul în palme. Dar vocea nu-i dădu pace:

— Sau, dacă nu-ți plac fructele pomuite de zăpadă, găseşti ciupercuțe fragede, uitate de frigul iernii, în scorburile copacilor din jur.

Vânturiş a sărit în sus:

— Cine eşti şi unde te ascunzi?

De sub frunzele lipanului a răsărit o făptură minusculă, de-abia cât pumnul său drept. O femeie mică de tot, cu părul roşcat, ochi verzi şi piele măslinie, îmbrăcată într-o rochie lungă şi verde. Se numea Anisia şi era spiriduşa acelui luminiş. Locuia în spatele cascadei, împreună cu bătrânul ei tată şi avea grijă de ființele trăitoare în jurul apei curgătoare. Îl întrebă de ce s-a oprit acolo, pentru că urgia venea pe urmele lui, învolburată.

— Ce urgie? întrebă Vânturiş, coborând capul până aproape de piatra pe care stătea Anisia.

Un vrăjitor bătrân şi un uriaş nebun spulberau pădurea şi azvârleau stâncile în prăpăstii, scotocind după el. Vestea i-o luase înainte, purtată de veverițe, de soboli, de vrăbii şi de insecte. Trebuia să se ascundă degrabă, acolo unde puterile celor doi nu aveau cum să-l atingă.

— Unde?

— În lumea de dedesubt.

Putea să-l schimbe într-un spiriduş-de-apă şi să se pitească în spatele cascadei. Îi spuse că spiriduşii mănâncă puţin şi se poate sătura numai cu o zmeură pe zi. Şi cum Vânturiş nu spuse nimic, obosit, flămând şi cam îngheţat, ridică spre el o baghetă minusculă de alun, murmură câteva cuvinte şi-l atinse pe mâna dreaptă. Bărbatul simţi cum o flacără puternică îi străbate trupul, apoi văzu frunzele din jur devenind tot mai mari, iar copacul de alături aproape că acoperi întregul cer. Îl luă ameţeala şi închise ochii. Când îi deschise, se găsea în spatele vârtejului de apă care cădea din înalt, umplându-l de stropi.

Anisia se apropie de el şi, în lumina tremurată, venită prin peretele de apă, văzu că era o femeie frumoasă, chiar dacă mai întunecată la piele. Îl luă de mână şi îl trase după ea pe nişte coridoare umede, prin care se lovi de mai multe ori de colţii stâncilor ascunse în întuneric. Ieşiră într-o încăpere al cărei tavan nu se zărea, iluminată de un fel de cer gălbui, străbătut de fulgere albastre şi verzi. În dreapta, la picioarele unei păduri de ciuperci, cu pălării roşii şi vinete, se zărea o căsuţă de lemn, în faţa căreia, reparând un gard de uluci, aplecat într-o parte, un bătrânel cu barba colilie îşi sugea un deget.

— Sunt Caraiman, spiriduş-de-umbră. Nu prea mă pricep la treburi din astea, iar casa asta e bătrână de tot, se scuză el, întinzându-i mâna cea teafără. Tu trebuie să fii băiatul acela de care mi-a vorbit Anisia că o să vină din vârful muntelui, atunci când o să mă apuc eu să repar gardul. Eşti un om?

— Un om... răspunse mirat Vânturiş. Acum, fata ta m-a transformat într-un spiriduş de apă.

— Da, da... râse bătrânul. Dar nu o să poţi rămâne prea multă vreme aşa. Este împotriva firii, iar eu mă tot cert cu zvânturatica asta de fată să nu se mai bage să strice rostul lucrurilor.

— Dar, tată, Vânturiş ar fi fost prins de cei doi şi poate chiar ar fi fost ucis...

— Fata mea, ţi-am spus de atâtea ori că ce e scris să se întâmple trebuie să se întâmple.

— Da, dar mi l-ai promis de soţ! ţipă Anisia, bătând din picior. Niciodată nu te ţii de promisiune!

— Nu mă pot împotrivi sorţii, spuse rugător bătrânul, ascunzând la spate degetul rănit. Hai mai bine să intrăm în casă şi să vedem ce e de făcut!

Casa era mică-pitică: două odăi, una de-a stânga, iar cealaltă de-a dreapta unui coridor şi o prispă cu cerdac în cealaltă parte, către trunchiurile albe ale pădurii de ciuperci. Acolo merseră şi se aşezară pe nişte scăunele cu trei picioare, în jurul unei mese scunde, pe care stătea o carafă cu mied. Bătrânul puse în pahare, ciocniră şi-i ură bun venit. Apoi îi povesti despre pădurea de ciuperci – în fiecare noapte scornea câte un vis ciudat, care pleca spre perdeaua de apă a peşterii şi ieşea la lumina zilei pentru a se transforma în realitate.

— Acolo te-am văzut prima oară şi te-am arătat Anisiei, n-aş mai fi făcut-o! spuse el cu năduf. Tăiai copaci pe vârful muntelui, mai sus de Ţancul Căprioarei. Apoi visul s-a

învârtejit, am văzut o fătucă cu părul galben ca paiul, apoi o fată de uriaş, pe tine fugind mâncând pământul şi căzând într-o prăpastie... Visul s-a transformat în fum şi s-a grăbit să iasă prin perdeaua de apă.

Băură miedul cel bun, mâncară alune şi mure de anul trecut, apoi se întinseră la taină, iar Vânturiş uită ce nenorocire îi călca pe urme. Târziu, după ce bolta se făcu roşie, apoi vânătă, Anisia îi aşternu un culcuş de frunze uscate şi frumos mirositoare chiar lângă masă, peste care îi întinse o cergă. Pentru prima oară, în ultimele luni, adormi din prima clipă şi nicio durere nu-i mai furnică trupul, iar visurile îi aduseră în preajmă numai lucruri şi întâmplări frumoase.

Dimineața, mâncară miere dintr-un fagure ce-şi strecura trupul printre capetele ciupercilor, până lângă casa lor, apoi Anisia plecă înapoi în luminiş, să aibă grijă de făpturile din lumea cealaltă, iar flăcăul rămase cu bătrânul Caraiman, să-l ajute să termine de reparat gardul. Către seară, Anisia se întoarse şi le spuse ce veste-poveste se mai întâmpla în lumea de dincolo de cascadă, mâncară nuci coapte, băură hidromel, adus de bătrân dintr-un beci scobit în rădăcina unei ciuperci putrezite şi se grăbiră să asculte Povestea Celor-Doi-Ochi-Vezi, plecați să rătăcească prin lume, în căutarea stăpânului.

Şi azi aşa, mâine-aşa, încet-încet Vânturiş uită de fârtații săi din vârful muntelui, uită de mama sa Aurica şi de soțul ei cel nedorit, ba uită chiar şi faptul că odată, cine mai ştie când, fusese un om adevărat şi muritor. Îl ajută

pe Caraiman să repare toată căsuţa, să ridice cotețe pentru purecii cei mari, verzi şi blânzi, care creşteau în pălăriile ciupercilor din spatele casei, să culeagă spicele volburii-de-mai şi să fiarbă leacurile tămăduitoare, cu ajutorul cărora vindeca durerile tuturor fiinţelor vii din această parte de lume. Zilele treceau nenumărate şi asemănătoare, ca un fel de binecuvântare a cerului, iar el se simţea din ce în ce mai îndrăgostit de spiriduşa luminişului de sub cascadă.

Şi când aproape că se hotărâse să o ceară de nevastă bătrânului Caraiman, care le zâmbea mereu complice, atunci când îi surprindea mângâindu-şi mâinile, pe ascuns, se întâmplă că adormi mai devreme pe patul de frunze mirositoare şi îl cuprinse visul ciudat al pădurii de ciuperci. Se făcea că era din nou om şi că alerga pe munte, la vale, către satul Alimpeşti, unde văzuse lumina zilei, dar acolo nu mai găsi decât nişte ruine bătrâne şi copaci uscaţi, crescuţi de-a dreptul prin mijlocul lor. Doi vulturi mari se roteau în înălţimile albastre, iar el ştia că nu poate să plângă după cei dispăruţi, deşi i se rupea sufletul.

Când se trezi, era leoarcă de transpiraţie, iar inima îi duduia în coşul pieptului. Dincolo de cerdac, fulgerele Sinedra se pregăteau să plece la somn, prin cuvertura trandafirie a cerului. Spiriduşa Anisia dormea într-un pătuţ cu baldachin, chiar sub fereastră. Se apropie de ea şi o sărută pe frunte. Apoi coborî repede treptele scârţâitoare şi se grăbi să se afunde în întuneric. Când ajunse

sub perdeaua de apă, zorii își ridicau fruntea de sub piscurile semețe. Întinse mâna și simți ploaia de picuri reci.

— Dacă pleci acum, nu te vei mai putea întoarce aici, băiatule. Caraiman stătea rezemat de o stâncă și-l privea. Și nici spiriduș-de-apă nu vei mai putea să fii. Lumea ta nu o va mai zări niciodată pe aceasta. E ca un blestem. Mai bine rămâi și fă-o fericită pe Anisia. Nu suntem nemuritori, ci muritori cu o viață foarte lungă. Fă-te fericit pentru următorii trei sute de ani.

— Mi-aș dori să pot, bătrâne Caraiman. Zău că mi-aș dori să pot face asta! Că de multe ori am fugit eu de noroc, dar și norocul de mine. Dar lumea mea e acolo și tu știi foarte bine asta. Iată pentru ce nici Anisia nu poate să rămână mai mult de un răsărit de soare într-o lume care nu e a ei. Trebuie să merg și să-i caut pe ai mei.

— Nu-i vei mai găsi, spuse încet de tot spiriduşul-de-umbră și se topi în întunericul din spate.

Vânturiș scuturǎ din cap, apoi își făcu un pic de curaj și sări prin perdeaua deasă de stropi.

Se trezi în luminiș. Soarele se ridica dinspre marginea poienii și insectele începuseră să bâzâie. I se păru că vârful muntelui Solcan, din fața sa, dispăruse. Se mai uită o dată, dar tot nu-l zări. Oare fusese vreodată acolo un vârf de munte?

Clătină din cap și începu să coboare. Păsări mari, necunoscute, cu pene albastre și verzi, zburau fără grabă din pom în pom croncănind și privindu-l curioase, printre frunze. Doar norii nu se schimbaseră deloc și se fugăreau pe cerul albastru, agățându-se de crestele zimțate.

Spre seară găsi o văiugă şi se piti într-o scorbură uriaşă, adăpostindu-se de vântul îngheţat de pe creste. A doua zi de dimineaţă, flămând şi destul de obosit, porni din nou spre văi. Se mira din ce în ce mai mult de faptul că nu întâlnise încă niciun om, dar îşi zise că poate o fi fost vreo sărbătoare şi lumea se dusese să prăznuiască prin lăcaşurile sfinte.

Când soarele apuse din nou în spatele muntelui Solcan, ajunse pe brâna dincolo de care se întindeau satele Dolhasca, Cărpiniş şi Alimpeşti. Chiar sub el ar fi trebuit să se înalţe stogurile de fân, înalte cât stâncile din munte, iar dincolo de ele, turla de lemn a bisericii. Vânturiş se propti cu picioarele pe bucata de piatră vânătă şi crăpată şi se frecă la ochi. Pe câmpurile ce se întindeau până departe, sub burta pădurii uscate, nu se vedea nimic, în afară de pământul roşcat şi crăpat.

Visul... îşi spuse Vânturiş şi căută fără să vrea cu privirile prin adâncimile cerului, după cei doi vulturi. Erau acolo, două puncte negre şi aproape nemişcate, fixate în albastrul fără sfârşit. Poate că greşise drumul... încercă să se încurajeze. Dar ştia că nu era aşa. Fiecare piatră, fiecare palmă de pământ de aici îi era cunoscută. Lumea lui, în care se născuse, crescuse şi îşi dusese zilele de bărbat, dispăruse de pe faţa pământului, ca luată cu mâna.

Se întoarse pe munte şi porni către vârf, cu un gând să se ducă şi cu zece nu. Bătrânul Caraiman îi spusese că nu va mai găsi pe nimeni, dar el nu crezuse. Nu vrusese să creadă. Scutură din cap şi se mai uită o dată înapoi, peste valea roşcată. Unde dispăruseră cu toţii?

Poate că nu dispăruseră, îşi zise, clătinând din cap. Poate că nu lumea se schimbase, ci doar era cu totul alta. Îşi aduse aminte de Sorica cea bălană şi de Reghina, cu laţele murdare atârnându-i pe lângă trup. De faptul că doi bărbaţi umblau după el, să-l prindă şi să-l stârpească de pe faţa pământului. Nu mai avea unde să se ducă. Nu mai avea unde să se întoarcă. La poalele muntelui nu mai era nimic cunoscut lui. În vârful muntelui băteau doar vânturile reci ale primăverii. Ce ar fi trebuit să facă şi unde-ar fi trebuit să meargă?

Se aşeză la poalele unui ulm bătrân şi aproape uscat, îşi strânse sumanul în jurul trupului şi încercă să-şi pună ordine în gânduri. Dar gândurile nu voiau să se lase supuse şi, într-un târziu, adormi cu capul rezemat de trunchi. În vis, se făcea că merge prin pădure şi, într-un luminiş, unde se spărgea apa unei cascade, întâlneşte Doi-Ochi-Verzi, care stăteau la umbra unei frunze de lipan, aşteptând să se usuce de bruma apei. Îl întrebară de vorbă şi, când le spuse cine este şi ce i se întâmplase, îl îndemnară să plece cât mai departe de locurile acelea, pentru că două forţe ale răului sunt pe urmele sale, bântuind muntele şi dărâmând stâncile.

— Şi unde să mă mai duc? întrebă el cu năduf.

— În lumea largă, flăcăule, răspunseră ei grăbiţi. Cei care au fost fie şi numai pentru o zi din viaţa lor spiriduşi-de-apă nu vor putea găsi niciodată un loc unde să se simtă acasă. Când prima stea va luci pe cer, fă-o la stânga ei şi mergi aşa până în zori, fără să te uiţi înapoi. Peste zi,

încropeşte-ţi un adăpost. Noaptea, ia-o din nou la stânga, după Steaua Ciobanului, şi ţine-o tot aşa...

Deschise ochii, dar în juru-i nu era nimeni. Se scutură de somn şi aşteptă în marginea pădurii, până ce noaptea se lăsă peste codru, apoi plecă la drum. Şi merse fără de şir, noapte după noapte, geană de lumină după geană de lumină, uitând de toate şi de tot. Uitând chiar şi să îmbătrânească. Numai o durere tainică îi lucea sub pleoape şi sufletul din el parcă nu-şi găsea astâmpărul.

Cei care-l întâlneau în drumul lor ziceau că l-au zărit pe Ucigă-l Toaca şi-şi scuipau în sân. Cei care au auzit numai vorbindu-se despre el i-au zis Dor Călător şi au spus povestea mai departe copiilor şi nepoţilor.

Se zice că Dor Călător s-ar mai preumbla şi astăzi pe pământ, căutând o lume care nu-l mai vrea şi fugind de spirite care nu-l iubesc. Dar cine mai are timp azi să creadă în poveşti?

Ivan Turbincă

de *Ion Creangă*

Era odată un rus, pe care îl chema Ivan. Și rusul acela din copilărie se trezise în oaste. Și slujind el câteva soroace de-a rândul, acuma era bătrân. Și mai-marii lui, văzându-l că și-a făcut datoria de ostaș, l-au slobozit din oaste, cu arme cu tot, să se ducă unde-a vrea, dându-i și două carboave de cheltuială.

Ivan atunci mulțumi mai-marilor săi și apoi, luându-și rămas bun de la tovarășii lui de oaste, cu care mai trase câte-o dușcă, două de rachiu, pornește la drum cântând.

Și cum mergea Ivan, șovăind când la o margine de drum, când la alta, fără să știe unde se duce, puțin mai înaintea lui mergeau din întâmplare, pe-o cărare lăuntrică, Dum-

nezeu și cu Sfântul Petre, vorbind ei știu ce. Sfântul Petre, auzind pe cineva cântând din urmă, se uită înapoi și, când colo, vede un ostaș mătăhăind pe drum în toate părțile.

— Doamne, zise atunci Sfântul Petre, speriat: ori hai să ne grăbim, ori să ne dăm într-o parte, nu cumva ostașul cela să aibă harțag și să ne găsim beleaua cu dânsul. Știi c-am mai mâncat eu o dată de la unul ca acesta o chelfăneală.

— N-ai grijă, Petre, zise Dumnezeu. De drumețul care cântă să nu te temi. Ostașul acesta e un om bun la inimă și milostiv. Vezi-l? Are numai două carboave la sufletul său; și, drept cercare, hai, fă-te tu cerșetor la capătul ist de pod, și eu la celălalt. Și să vezi cum are să ne dea amândouă carboavele de pomană, bietul om! Adu-ți aminte, Petre, de câte ori ți-am spus că unii ca aceștia au să moștenească împărăția cerurilor.

Atunci Sfântul Petre se pune jos la un capăt de pod, iară Dumnezeu la celălalt și încep a cere de pomană.

Ivan, cum ajunge în dreptul podului, scoate cele două carboave de unde le avea strânse și dă una lui Sfântul Petre și una lui Dumnezeu, zicând:

— Dar din dar se face raiul. Na-vă! Dumnezeu mi-a dat, eu dau, și Dumnezeu iar mi-a da, că are de unde.

Și apoi Ivan începe iar a cânta și se tot duce înainte.

Atunci Sfântul Petre zice cu mirare:

— Doamne, cu adevărat bun suflet de om e acesta, și n-ar trebui să meargă nerăsplătit de la fața ta!

— Dar, Petre, las' că am eu purtare de grijă pentru dânsul.

Apoi Dumnezeu pornește cu Sfântul Petre și, cât ici, cât colè, ajung pe Ivan, care-o ducea tot într-un cântec, de parcă era toată lumea a lui.

— Bună calea, Ivane, zise Dumnezeu. Dar cânți, cânți, nu te-ncurci!

— Mulțumesc d-voastră, zise Ivan, tresărind. Dar de unde știi așa de bine că mă cheamă Ivan?

— D-apoi, dacă n-oi ști eu, cine altul are să știe? răspunse Dumnezeu.

— Dar cine ești tu, zise Ivan cam zborșit, de te lauzi că știi toate?

— Eu sunt cerșetorul pe care l-ai miluit colo la pod, Ivane. Și cine dă săracilor împrumută pe Dumnezeu, zice scriptura. Na-ți împrumutul înapoi, căci noi nu avem trebuință de bani. Ia, numai am vrut să dovedesc lui Petre cât ești tu de milostiv. Află acum, Ivane, că eu sunt Dumnezeu și pot să-ți dau orice-i cere de la mine; pentru că și tu ești om cu dreptate și darnic.

Ivan atunci, cuprins de fiori, pe loc s-a dezmețit, a căzut în genunchi dinaintea lui Dumnezeu și a zis:

— Doamne, dacă ești tu cu adevărat Dumnezeu, cum zici, rogu-te blagoslovește-mi turbinca asta, ca ori pe cine-oi vrea eu, să-l vâr într-însa; și apoi să nu poată ieși de aici fără învoirea mea.

Dumnezeu atunci, zâmbind, blagoslovi turbinca, după dorința lui Ivan, și apoi zise:

— Ivane, când te-i sătura tu de umblat prin lume, atunci să vii să slujești și la poarta mea, căci nu ți-a fi rău.

— Cu toată bucuria, Doamne; am să vin numaidecât, zise Ivan. Dar acum, deodată, mă duc să văd, nu mi-a pica ceva la turbincă?

Și zicând aceste, apucă peste câmpii de-a dreptul, spre niște curți mari, care de-abia se zăreau înaintea lui, pe culmea unui deal. Și merge Ivan, și merge, și merge, până când, pe înserate, ajunge la curțile cele. Și cum ajunge, intră în ogradă, se înfățișează înaintea boierului și cere găzduire. Boierul acela cică era cam zgârcit, dar, văzând că Ivan este om împărătesc, n-are ce să facă. Și vrând-nevrând, poruncește unei slugi să dea lui Ivan ceva de mâncare și apoi să-l culce în niște case nelocuite, unde culca pe toți musafirii care veneau așa, nitamnisam. Sluga, ascultând porunca stăpânului, ia pe Ivan, îi dă ceva de mâncare și apoi îl duce la locul hotărât, să se culce.

„Las' dacă nu i-a da odihna pe nas, zise boierul în gândul său, după ce orândui cele de cuviință. Știu că are să aibă de lucru la noapte. Acum să vedem care pe care! Ori el pe draci, ori dracii pe dânsul!"

Căci trebuie să vă spun că boierul acela avea o pereche de case, mai de-o parte, în care se zice că locuia necuratul. Și tocmai acolo porunci să culce și pe Ivan!

Ivan însă habar n-avea de asta. El, cum a intrat în odaia unde l-a dus omul boierului, și-a pus armele în rânduială, s-a închinat după obicei și apoi s-a tologit așa, îmbrăcat cum era, pe un divan moale ca bumbacul, punându-și turbinca cu cele două carboave sub căpătâi și așternându-se pe somn; căci de-abia îl țineau picioarele de trudit

ce era. Dar poate, bietul, să se odihnească? Căci cum a stins lumânarea, odată se trezește că-i smuncește cineva perna de sub cap și i-o aruncă cât colo! Ivan atunci, punând mâna pe sabie, se scoală repede, aprinde lumânarea și începe a căuta prin casă, în toate părțile, dar nu găsește pe nimene.

— Măi! Dar acest păcat! Ori casa asta nu-i curată, ori s-a cutremurat pământul, de mi-a sărit perna de sub cap, și eu umblu bădădăind ca un nebun! Ce-or mai fi și cutremurele ieste?! zise Ivan, mai făcând câteva cruci până la pământ, și apoi iară se culcă.

Dar, când să ațipească, deodată se aud prin casă o mulțime de glasuri, care de care mai urâcioase: unele miorlăiau ca mâța, altele covițau ca porcul, unele orăcăiau ca broasca, altele mornăiau ca ursul, mă rog, fel de fel de glasuri schimonosite se auzeau, de nu se mai știa ce mama dracului să fie acolo! Ivan, atunci, se cam pricepe ce-ar fi asta.

— Apoi, stai dar! că are Chira socoteală, cum văd eu.

Și odată începe a striga puternic:

— Pașol na turbinca, ciorti!

Atunci, diavolii odată încep a se cărăbăni unul peste altul în turbincă, de parcă-i aducea vântul. Și după ce intră ei cu toții înlăuntru, Ivan începe a-i ghigosi muscălește. După aceea leagă turbinca strâns la gură, o pune sub cap, mai trântindu-le prin turbincă niște ghionturi rusești, colè, cum știa el, de da inima din draci. Apoi se culcă cu capul pe dânșii și, nemaifiind supărat de nimene,

trage Ivan un somn de cele popești... Dar, când aproape de cântători, Scaraoschi, căpetenia dracilor, văzând că parte din slugile lui se zăbovesc, pornește cu grăbire la locul știut, să le caute. Și, ajungând într-o clipă, se vâră, el știe cum și pe unde, în odaie la Ivan și-i șterge o palmă prin somn, cât ce poate. Ivan, atunci, sare ars și odată strigă:

— Pașol na turbinca!

Scaraoschi, atunci, intră și el fără vorbă și se înghesuiește peste ceilalți dimoni, căci n-are încotro.

— Ei, las' că vă judec eu acuși, necuraților; voi scoate incul din voi, zise Ivan tulburat. Cu mine v-ați găsit de jucat? Am să vă mușurluiesc de au să râdă și câinii de voi!

Și odată se îmbracă și se înarmează Ivan cu toate ale lui și, ieșind afară, începe a face un tărăboi de s-a sculat toată ograda în gura lui.

— Dar ce-ai pățit, mă pohonțule, de te-ai sculat cu noaptea-n cap și faci așa larmă, ziseră oamenii boierului, care dau chiori unul peste altul, de parcă aveau orbul găinilor.

— Ce să pățesc? zise Ivan dârz. Ia! am căptușit niște iepuroi și am de gând să-i jumulesc.

Boierul, în zgomotul ista, se scoală și el și întreabă:

— Ce vuiet e acolo prin ogradă?

— Ia, mai toată noaptea nu ne-am putut odihni din pricina rusului celuia. Dracul știe ce are... Cică a prins niște iepuroi și vrea să-i jumulească, să iertați d-voastră!

În vorbele aceste, numai iaca ce se înfățișază și Ivan înaintea boierului, cu turbinca plină de draci, care se zbăteau ca peștii în vârșă.

— Iaca, gospodin, cu cine m-am vânjolit toată noaptea... dar încaltea ți-am curățit și eu casa de draci și vi-i aduc poclon dis-dimineață. Poruncește să-mi aducă niște palce, că am să-i bat la stroi, să pomenească ei cât or trăi că au dat peste Ivan, robul lui Dumnezeu.

Boierul, văzând aceasta, pe de-o parte l-a cuprins spaima, iară pe de alta nu mai știa ce să facă de bucurie; căci multe sărindare mai dăduse el până atunci pe la popi, în toate părțile, ca să-i poată izgoni dracii de la casă, și nici că fusese chip. Dar se vede că pân acum le-a fost și lor veleatul. Cu Ivan și-au găsit popa.

— Bine, Ivane, zise boierul cu mulțumire. Să-ți aducă palce câte vrei, și fă-ți datoria cum știi; c-apoi om oi fi și eu, helbet!

În sfârșit, nu trece mult la mijloc, iaca se pomenește Ivan cu un car de palce cum îi plăcea lui. Le ia și le leagă la un loc, tot câte două-trei, după cum își știa meșteșugul.

Dar, până la vremea asta, se adunase împrejurul lui Ivan tot satul, ca să vadă de patima dracilor. Căci lucru de mirare era acesta, nu șagă! Atunci Ivan dezleagă turbinca în fața tuturor, numai cât poate să încapă mâna, și luând câte pe un drăcușor de corniță, mi ți-l ardea cu palcele, de-i crăpa pielea. Și după ce-l răfuia bine, îi da drumul, cu tocmeală, să nu mai vie pe acolo altădată.

— N-oi mai veni, Ivane, câte zilișoare-oi avea eu, zicea Ucigă-l-crucea, cuprins de usturime, și se tot ducea împușcat. Iară oamenii ce priveau și mai ales băieții leșinau de râs.

Dar, mai la urma urmelor, Ivan scoate de barbă și pe Scaraoschi și-i trage un frecuș, de cele moschicești, de-i fuge sufletul.

— Poftim! După bucluc umbli, peste bucluc ai dat, măi jupâne Scaraoschi! Să te înveți tu de altădată a mai bântui oamenii. Sărsăilă spurcat ce ești! Și apoi, dându-i drumul, „na!" fuge și Scaraoschi după ceilalți, ca tăunul cu paiul...

— Dumnezeu să te înzilească, zise atunci boierul, cuprinzând pe Ivan în brațe și sărutându-l. De-acum rămâi la mine, Ivane și, pentru că mi-ai curățit casa de draci, am să te țin ca pe palmă.

— Ba nu, gospodin, zise Ivan. Mă duc să slujesc pe Dumnezeu, împăratul tuturor.

Și zicând aceste, se încinge cu sabia, pune turbinca la șold, își ia ranița în spate și pușca de-a umăr și, pornind, se tot duce înainte, la Dumnezeu. Iară privitorii, cu căciulile în mână, îi urau drum bun, oriîncotro s-a întoarce.

— Călătorie sprâncenată! zise boierul; de rămâneai, îmi erai ca un frate; iară de nu, îmi ești ca doi.

Mi se pare mie că și boierul, cât era de boier, luase frica turbincăi, de nu-i păru așa de rău după Ivan, care-i făcuse atâta bine.

Ivan însă nici nu se gândea la asta; el își căuta acum de drum, întrebând din om în om unde șede Dumnezeu. Dar toți pe câți îi întreba dădeau din umere, neștiind ce să răspundă la așa întrebare ciudată.

— Numai Sfântul Nicolai trebuie să știe asta, zise Ivan, scoțând o iconiță din sân și sărutând-o pe dos și pe față.

Și atunci, ca prin minune, se și trezește Ivan la poarta raiului! Și, nici una, nici două, odată începe a bate în poartă cât putea. Atunci Sfântul Petre întreabă dinlăuntru:

— Cine-i acolo?

— Eu.

— Cine eu?

— Eu, Ivan.

— Și ce vrei?

— Tabacioc este?

— Nu-i.

— Votchi este?

— Nu-i.

— Femei sunt?

— Ba.

— Lăutari sunt?

— Nu-s, Ivane, ce mă tot chihăiești de cap?!

— Dar unde se găsesc de aceste?

— La iad, Ivane, nu aici.

— Măi! Dar ce sărăcie lucie pe aici, pe la rai!... zise Ivan.

Și, nemailungind vorba, îndată și pornește la iad. Și el știe pe unde cotigește, că nu umblă tocmai mult și numai iaca ce dă și de poarta iadului.

Și atunci, odată începe a bate în poartă, strigând:

— Ei! Tabacioc este?

— Este, răspunde cineva dinlăuntru.

— Votchi este?

— Este.

— Femei sunt?

— Dar cum să nu fie?!

— Lăutari sunt?

— Ho, ho! Câți poftești.

— A! harașo, harașo! Aici e de mine! Deschideți iute, zise Ivan, tropăind și frecându-și mâinile.

Dracul de la poartă, gândind că e vreun mușteriu vechi de-al lor, deschide; și atunci, numai iaca ce se trezesc pe neașteptate cu Ivan Turbincă!

— Vai de noi și de noi! ziseră atunci dracii, scărmănându-se de cap în toate părțile. Așa-i c-am pățit-o?

Ivan, însă, poruncește să-i aducă mai degrabă votchi, tabacioc, lăutari și femei frumoase, că are gust să facă un guleai.

Se uită dracii unii la alții și, văzând că nu-i chip de stat împotriva lui Ivan, încep a-i aduce, care dincotro, rachiu, tutun, lăutari și tot ce-i poftea lui Ivan sufletul. Umblau dracii în toate părțile, iute ca prâsnelul, și-i intrau lui Ivan în voie cu toate cele, căci se temeau de turbincă, ca de nu știu ce, poate mai rău decât de sfânta cruce.

De la o vreme se chefăluiește Ivan cum se cade, și unde nu începe a chiui prin iad și a juca Horodinca și Cazacinca, luând și draci și drăcoaice la joc, cu nepus în masă; și în vârtejul cela, răsturna tărăbi și toate cele în toate părțile, de-ți venea să te strici de râs de iznoavele lui Ivan. Acum, ce să facă dracii ca să-l urnească de-acolo? Gândesc ei, se sucesc ei, se frământă ei cu mintea fel și chip, dar nici unuia nu-i vine în cap ce să facă. Talpa-iadului însă, mai ajunsă de cap decât toți dracii, zise atunci lui Scaraoschi:

— Haram de capul vostru! de n-aș fi eu aici, ați păți voi și mai rău decât așa. Aduceți-mi degrabă o putină, o piele de câine și două bețe, să fac o jucărie cum știu eu, și acuși vi-l mătur de-aici.

Și atunci, îndată i se aduc cele cerute, și Tălpoiul face iute o darabană; și apoi, furișându-se de Ivan, iese cu dânsa afară și începe a bate ca de război; brr... br...

Ivan, atunci, își vine în simțire și într-un buc iese afară cu pușca la umăr, să vadă ce este.

Talpa-iadului, atunci, face țuști! înlăuntru, și dracii, tronc! închid poarta după Ivan, și, punând zăvoarele bine, bucuria lor că au scăpat de turbincă. Bate el Ivan în poartă cât poate, se răcăduiește el cu pușca, dar au prins ei acum dracii la minte.

— Ei las', cornoraților! De mi-ți mai pica vrodată în mână, turbinca are să vă știe de știre.

Văzând Ivan că porțile iadului sunt ferecate în toate părțile și că dracii n-au gând să-i deschidă, se lehămetește el acum și de lăutari, și de tabacioc, și de votchi, și de tot, și pornește iar la rai să slujească pe Dumnezeu.

Și cum ajunge la poarta raiului, din afară se și pune acolo de strajă și stă neadormit zi și noapte, tot întruna, fără să se clintească din loc.

Și nu mult după aceasta, numai iaca ce vine și Moartea și vrea numaidecât să intre la Dumnezeu, ca să primească porunci.

Ivan atunci îi pune șpaga în piept și zice:

— Știoti, Vidma! Unde vrei să te duci?

— La Dumnezeu, Ivane, să vedem ce mi-a mai porunci.

— Nu-i voie, zise Ivan; las' că mă duc eu să-ți aduc răspuns.

— Ba nu, Ivane, trebuie să mă duc eu. Ivan atunci, văzând că Moartea dă chioară peste dânsul, se stropșește la ea zicând:

— Pașol, Vidma, na turbinca!

Moartea atunci, neavând încotro, se bagă în turbincă și acuși icnește, acuși suspină, de-ți venea să-i plângi de milă. Iară Ivan leagă turbinca la gură cu nepăsare ș-o anină într-un copac. Apoi începe a bate în poartă. Sfântul Petre, atunci, deschide și, când colo, se trezește cu Ivan.

— Ei, Ivane, doar te-ai săturat acum de umblat prin lume după crancalâcuri?

— M-am săturat, și m-am prea săturat, Sfinte Petre.

— Ei, și ce vrei acum?

— Ia, vreau să mă duc la Dumnezeu, să-i spun ceva.

— Bine, Ivane, du-te; nu ți-e oprită calea. De-a putere-a fi, acum ești de casa noastră.

Ivan atunci se duce de-a dreptul înaintea lui Dumnezeu și zice:

— Doamne, nu știu dacă ai la știință ori ba, dar eu slujesc la poarta raiului de multă vreme. Și acum vine Moartea și întreabă ce mai porunciți.

— Spune-i, Ivane, din partea mea, că poruncesc să moară trei ani de zile de-a rândul numai oameni bătrâni, așa ca tine... zise Dumnezeu, zâmbind cu bunătate.

— Bine, Doamne, zise Ivan, uitându-se cam lung la Dumnezeu. Mă duc să-i spun cum ai poruncit.

Și, ducându-se el, scoate Moartea de la închisoare și-i zice:

— Dumnezeu a poruncit ca să mănânci trei ani de zile de-a rândul numai pădure bătrână; de cea tânără să nu te-atingi! Înțeles-ai? Hai, pornește și-ți fă datoria!

Moartea, atunci, pornește prin codri, supărată ca vai de ea, și începe a roade la copaci bătrâni, de-i pocneau fălcile.

Și după ce se împlinesc trei ani în capăt, iar pornește la Dumnezeu, să primească porunci. Dar când știa că are să dea peste Ivan, i se tăiau picioarele ș-o strângea în spate de frică.

— Turbinca! afurisita de turbincă mă vâră în toate boalele, zicea Moartea, suspinând. Decât n-am încotro; trebuie să mă duc, zise ea oftând.

În sfârșit merge ea, nu merge, și de la o vreme ajunge la poarta raiului. Dar, când colo, dă iar cu ochii de Ivan.

— Tot aici ești, Ivane? Tot?

— Ba bine că nu! zise Ivan, făcând stânga-mprejur și punându-se drept în calea Morții. Dar unde gândeai să fiu, când asta mi-e slujba?

— Gândeam că te-i fi dus prin lume, după berbantlâcuri de-ale tale.

— Da că doar de lume am fugit; o știu eu cât e de dulce și de amară, bat-o pustia s-o bată! I-s roase lui Ivan urechile de dânsa. Dar ce-ai slăbit așa, Vidmă?

— De bunătățile tale, Ivane. Acum cred că nu ți-i mai face blestem cu mine, mi-i da drumul să intru la Dumnezeu, că tare mare treabă mai am.

— Da, cum nu?! ia mai pune-ți pofta la o parte, că doar nu piere lumea... nu cumva ai pofti oare să te pui la taifasuri cu Dumnezeu?

— Dar știi că te prea întreci cu șaga, Ivane...

— Așa ți-e treaba? Încă mă iei la trei parale? Pașol na turbinca, Vidma!

Moartea, atunci, se vâră în turbincă și Ivan o pune la pastramă, zicând:

— Șopârcai cu cine șopârcai, dar cu Ivan nu șopârcai.

Dumnezeu, însă, știa de toate acestea, dar voia să mai facă și pe cheful lui Ivan, nu tot pe-a Morții; căci multe bunătăți mai făcuse și ea în viața ei!

— Ia deschide, Sfinte Petre, zise Ivan, bătând la poartă.

Sfântul Petre deschide și Ivan se duce iar de se înfățișează înaintea lui Dumnezeu și zice:

— Doamne, Moartea întreabă ce mai poruncești? Și să nu vă supărați, dar tare-i neastâmpărată și avană, drept să vă spun; șede ca pe spini și vrea numaidecât să-i dați răspuns.

— Du-i răspuns, Ivane, că poruncesc să moară de acum înainte trei ani de zile de-a rândul numai oameni tineri, și alți trei ani de zile să moară numai copii obraznici.

— Bine, Doamne, zise Ivan, închinându-se până la pământ. Mă duc să-i spun cum ai poruncit... și cum ajunge Ivan din afară de poartă, scoate Moartea din turbincă și-i zice:

— Dumnezeu a poruncit ca de-acum înainte să mănânci trei ani de zile de-a rândul numai pădure tânără; și alți

trei ani de zile, numai vlăstare fragede, răchițică, smicele, nuiele și altele de seama acestora; de pădurea cea bătrână să nu te-atingi, că-i poznă! Auzit-ai, Vidmă? Hai, pornește până te văd, și-ți fă datoria cu sfințenie.

Moartea atunci, înghițind noduri, pornește prin dumbrăvi, lunci și huceaguri, supărată ca vai de capul ei. Și, de voie, de nevoie, începe când a roade la copaci tineri, când a forfeca smicele și nuiele de-i pârâiau măselele și o dureau șelele și grumajii întinzându-se pe sus, la plopii cei înalți, și plecându-se atâta pe la rădăcinile celor tufari, după mlădițe fragede. Se zămorea și ea, sărmana, cum putea. În sfârșit, s-a chinuit Moartea așa trei ani de zile de-a rândul, și încă alți trei ani, și după ce i se împlinesc cei șase ani de osândă, iar pornește la Dumnezeu să vadă ce porunci i-a mai da. Nu-i vorbă, că știa Vidma ce-o aștepta, dar ce era să facă?

— Turbinca! Mânca-o-ar focul s-o mănânce! zicea Moartea, ducându-se la rai ca și cum ar fi mers la spânzurătoare. Nu știu ce să mai zic și despre Dumnezeu, ca să nu greșesc. Pesemne c-a ajuns și el în mintea copiilor, Doamne iartă-mă, de i-a dat lui Ivan cel nebun atâta putere asupra mea. Bine mi-ar părea să-l văd și pe Dumnezeu într-o zi, cât e de mare și puternic, în turbinca lui Ivan; ori de nu, măcar pe Sfântul Petrea; numai atunci mi-ar crede și ei mie.

Și mergând ea tot bodrogănind vrute și nevrute, ajunge la poarta raiului; și când dă iar de Ivan, i se întunecă lumea înaintea ochilor și zice oftând:

— Dar bine, Ivane, iar ai de gând să mă chinuiești cu turbinca ceea a ta?

— Ba dac-aș avea mai multă putere, ți-o spun drept că ți-aș scoate ochii ca la dracul și te-aș frige pe frigare, zise Ivan cu ciudă, că din pricina ta s-a prăpădit atâta amar de lume, de la Adam și până astăzi. Pașol na turbinca, Vidma! Și de-acum, nici mai spun lui Dumnezeu despre tine, hoanghină bătrână ce ești! Tu și cu Talpa-iadului sunteți potrivită pereche. Îmi vine să vă rup cu dinții de bunișoare ce sunteți. Am să te țin la pastramă, hăt și bine! De-acum în turbincă au să-ți putrezească ciolanele. Hă, hă!

Suspină ea Moartea, dar pace bună; Ivan, parcă nici n-o vede, nici n-o aude. În sfârșit, trece ea așa o bucată de vreme, cât ar fi trecut, și într-una din zile vine Dumnezeu la poartă să vadă ce necazuri mai face Ivan cu turbinca ceea.

— Ei, Ivane, ce mai direguiești? Moartea n-a mai venit pe-aici?

Ivan, atunci, lasă capul în jos și, tăcând, începe a face fețe-fețe. Iară Moartea răspunde înădușit din turbincă:

— Iată-mă-s, Doamne, pusă la opreală; m-ai lăsat de râsul unui șui ca Ivan, nenorocita de mine!

Dumnezeu, atunci, dezleagă turbinca, dă drumul Morții și zice lui Ivan:

— Ei, Ivane, destul de-acum; ți-ai trăit traiul și ți-ai mâncat mălaiul! De milostiv, milostiv ești; de bun la inimă, bun ai fost, nu-i vorbă. Dar, de la o vreme încoace, cam de pe când ți-am blagoslovit turbinca aceasta, te-ai făcut

prea nu știu cum. Cu dracii de la boierul cela ai făcut hara-para. La iad ai tras un guleai de ți s-a dus vestea ca de popă tuns. Cu Moartea te-am lăsat până acum de ți-ai făcut mendrele cum ai vrut; n-ai ce zice. Dar toate-s până la o vreme, fătul meu. De-acum ți-a venit și ție rândul să mori; n-am ce-ți face. Trebuie să dăm fiecăruia ce este al său, căci și Moartea are socoteala ei; nu-i lăsată numai așa, degeaba, cum crezi tu.

Ivan atunci, văzând că s-au trecut de șagă, se pune în genunchi dinaintea lui Dumnezeu și-l roagă cu lacrimi, zicând:

— Doamne! Rogu-te să fiu îngăduit macar trei zile, în care să-mi grijesc sufletul, să-mi lucrez racla cu mâna mea asta slăbănoagă și să mă așez singurel într-însa; și după aceste facă Moartea ce va voi cu mine, căci văd eu bine că mi s-a strâns funia la par; încep a slăbi văzând cu ochii.

Dumnezeu îi învoiește cererea aceasta și apoi, luându-i turbinca din stăpânire, îl dă pe seama Vidmei, ca după trei zile să-i ia sufletul!

Ivan acum, rămânând singur, supărat ca vai de el, pe de-o parte că i-a luat Dumnezeu turbinca, pe de alta că are să moară, s-a pus pe gânduri.

„Mă rog, ia să stau și să-mi fac socoteală cu ce m-am ales eu cât am trăit pe lumea asta, zise Ivan în gândul său. În oaste am fost numai de zbucium: hăis, haram, cea, haram! De-atunci încoace am umblat ia așa, teleleu Tanasă. M-am dus la rai, de la rai la iad, și de la iad iar la rai. Și tocmai acum, la adică, n-am nicio mângâiere! Rai mi-a trebuit

mie la vremea asta? Ia, așa pățești dacă te strici cu dracul; aici, la sărăcăciosul ist de rai, vorba ceea: „Fală goală, traistă ușoară"; șezi cu banii în pungă și duci dorul la toate cele. Mai mare pedeapsă decât asta nici că se mai poate! Votchi nu-i, tabacioc nu-i, lăutari nu-s, guleai nu-i, nimica nu-i! Mai am numai trei zile de trăit, și te-ai dus, Ivane, de pe fața pământului! Oare nu-i de făcut vreo șmecherie până mai este încă vreme?"

În sfârșit, mai stă el Ivan oleacă așa, cu fruntea rezemată pe mână, și-i și trăsnește în gând una:

„Taci! Că i-am dat de meșteșug. Încaltea, ce-a fi, a fi; dar degeaba n-are să fie... văd eu bine că tot de una mi-e acum."

Și odată se duce Ivan repede cu cele două carboave, el știe unde, și cumpără unelte de teslărie, două lătunoaie groase, patru balamale, câteva piroane, două belciuge și un lăcătoi zdravăn, și se aruncă de-și face el singur o drăguță de raclă, să poată ședea și împăratul într-însa.

— Iaca, Ivane, și casa de veci, zise el. Trei coți de pământ, atâta-i al tău! Vezi în ce se încheie toată scofala de pe lumea asta?

Dar n-apucă Ivan a sfârși bine vorba din urmă, și numai iaca se și trezește cu Moartea la spate:

— Ei, Ivane, gata ești?

— Gata, răspunse el, zâmbind.

— Dacă ești gata, hai! Așază-te mai repede în raclă, că n-am vreme de pierdut. Poate mă mai așteaptă și alții să le dau răvaș de drum.

Ivan, atunci, se pune în raclă cu fața în jos.

— Nu așa, Ivane, zise Moartea.

— Dar cum?

— Pune-te cum trebuie să șadă mortul.

Ivan se pune într-o râlă și lasă picioarele spânzurate afară.

— Dar bine, Ivane, una-i vorba, alta-i treaba; mult ai să mă ții? Pune-te, măi frate, bine, cum se pune!

Ivan, atunci, se întoarce iar cu fața-n jos, cu capul bălălău într-o parte și iar cu picioarele afară.

— Ă... ra... ca' de mine și de mine! Dar nici atâta lucru nu știi? Se vede că numai de blestemății ai fost bun în lumea asta. Ia fugi de-acolo, să-ți arăt eu, nebunule ce ești!

Ivan atunci iese din raclă și stă în picioare umilit. Iară Moartea, având bunătate a dăscăli pe Ivan, se pune în raclă cu fața-n sus, cu picioarele întinse, cu mâinile pe piept și cu ochii închiși, zicând:

— Iaca așa, Ivane, să te așezi.

Ivan, atunci, nu pierde vremea și face tranc! capacul deasupra, încuie lăcata și, cu toată rugămintea Morții, umflă racla în spate și se duce de-i dă drumul pe-o apă mare, curgătoare, zicând:

— Na! că ți-am făcut conețul. De-acum du-te pe apa sâmbetei! Și să ieși din raclă când te-a scoate bunica din groapă. Mi-a luat el Dumnezeu turbinca din pricina ta, dar încaltea ți-am făcut-o bună și eu!

— Ei, ei! Doamne, zise apostolul Petru râzând, vezi de ce s-a mai apucat acum Ivan al sfinției tale? Bine-a mai zis cine-a zis: „Dacă dai nas lui Ivan, el se suie pe divan".

Dumnezeu atunci, văzând până unde merge îndrăzneala lui Ivan, a început a se cam lua și el pe gânduri de năzdrăvăniile lui! Și așa, a zis Dumnezeu să se desfacă sicriul acolo unde era și să iasă Moartea la liman ca să-și răzbune și ea acum pe Ivan. Și îndată s-a făcut așa, și când nici nu visa Ivan că are să mai dea vrodată ochii cu Moartea, numai iaca ce se trezește cu dânsa față-n față, zicându-i:

— Dar bine, Ivane, așa ne-a fost vorba?

Ivan, atunci, a rămas încremenit, fără să mai poată zice un cuvânt măcar.

— Încă te faci niznai? Ei, Ivane, Ivane! Numai răbdarea și bunătatea lui Dumnezeu cea fără de margini poate să precovârșască fărădelegile și îndărătnicia ta. De demult erai tu mătrășit din lumea asta și ajuns de batjocura dracilor, dacă nu-ți intra Dumnezeu în voie mai mult decât însuși fiului său. Să știi, Ivane, că de-acum înainte ai să fii bucuros să mori; și ai să te târâi în brânci după mine, rugându-mă să-ți iau sufletul, da eu am să mă fac că te-am uitat și am să te las să trăiești cât zidul Goliei și Cetatea Neamțului, ca să vezi tu cât e de nesuferită viața la așa de adânci bătrânețe!

Și l-a lăsat Moartea de izbeliște să trăiască:

Cât e lumea și pământul,
Pe cuptor nu bate vântul.

Și așa, văzând Ivan că nu mai moare, zise în sine:

„Oare nu cumva de-acum mi-oi da cu paru-n cap de răul Vidmei? Ba, zău, nici nu gândesc. Deie-și ea, dacă vrea!"

Și cică atunci unde nu s-a apucat și el, în ciuda Morții, de tras la mahorcă și de chilit la țuică și holercă, de parc-o mistuia focul.

— Guleai peste guleai, Ivane; căci altfel înnebunești de urât, zicea el.

Dă, ce era să facă bietul om, când Moartea-i chioară și nu-l vede?...

Și așa a trăit Ivan cel fără de moarte veacuri nenumărate, și poate că și acum a mai fi trăind, dacă n-a fi murit.

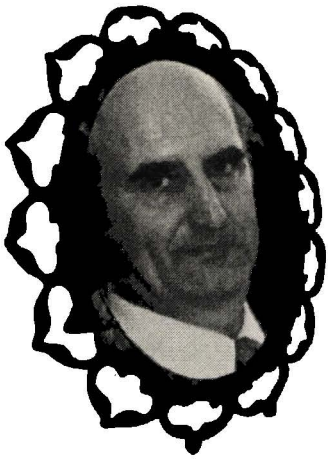

Alte isprăvi ale lui Ivan Turbincă

de *Aurel Cărăşel*

A fost odată ca niciodată, un sat numit Korasovo, aşezat pe malul drept al Volgăi, la patru verste de moşia Ljubliniov. Oamenii de acolo trăiau de pe urma muncii câmpului şi creşteau capre bălţate, cu coarne mari şi răsucite. Nu se putea spune că o duceau prea bine, dar aveau cimitir, biserică şi crâşmă chiar la marginea podului de lemn, peste care treceau căruţe trase de boi, atunci când se duceau la târgul de la Foltovo.

Într-o zi călduroasă de vară, când apa tulbure a fluviului aducea cu ea broaşte uriaşe, şerpi şi plauri mari în-

floriți, un rus slăbănog, cu o rană zdrențuită în spate, trecu podul, în spatele unui car foarte lung, plin cu trupuri de lemne verzi. Dădu bineț babelor strânse pe podișca din fața bisericii, îi salută din cap pe bărbații strânși ciotcă în jurul primarului, un bărbat deșirat, cu o mustață uriașă, înfășurată pe după urechi, și intră în crâșmă. Se puse la o masă, lângă fereastră, și aruncă rana pe banca de alături. Un bătrân smoșchinit, cu o barbă albă, rară, se ridică de pe un scăunel de lângă sobă și veni la masa lui.

— Bună să-ți fie ziua, gospodin. Dumnezeu, împăratul tuturor, te-a trimis să-l întrebi pe Nikolai de ce-a azvârlit crucea în balta Olhoi?

— Na-ți-o frântă că ți-am dres-o, jupâne! Cine naiba mai e Nikolai ăsta?

— Din ce gaură de șarpe ai ieșit, măi, omule? Cum, n-ai auzit de Nikolai, cel care scoate dracii din oamenii chinuiți și găsește comori în nopțile de Sânziene? Nicolai Fremov, omul de taină al țareviciului Alexei?

— N-am auzit, ridică din umeri străinul. Mie-mi zice Ivan și vin tocmai de lângă Petersburg.

Moșul scutură din cap, se strâmbă și dădu să se ridice.

— Dar tu cine ești, zise Ivan cam zborșit, de văz că le știi pe toate?

— Eu sunt cerșitorul pe care-l miluiește toată lumea la ușa bisericii, când e spovedanie, sărbătoare și danie la morți. Știi vorba aia, cine dă bani săracilor, îi dă de împrumut lui Dumnezeu, cum zice Scriptura. Da' tu nu-ți

faci vreo pomană cu Împăratul? Dacă ţi-aş spune că eu sunt trimisul lui Dumnezeu şi că m-am ascuns sub chipul ăsta de moş, ca să-ţi încerc credinţa?

Odată se scutură Ivan, cuprins de fiori, şi se uită lung la barba lui făcută fuior. Îşi aminti de celălalt bătrân, aşezat să cerşească la capătul unui pod, şi cerând de pomană soldatului beţivan care cânta în gura mare şi mătăhăia pe drum în toate părţile. Cât trecuse de atunci? O sută de ani? Sau trei sute? Sări în picioare ca şi când osteneala s-ar fi scuturat de pe oasele lui ca praful.

— Doamne, dacă eşti cu adevărat Cel despre care spui că eşti, rogu-te, blagosloveşte turbinca asta, ca să-şi capete iar puterile de altădată.

— Ivane, Ivane, nu e frumos să iei numele Domnului în râs. Şi apoi, eu sunt cel care a cerut primul de milostenie.

Din ce în ce mai îngheţat, Ivan se duse la tejgheaua de lemn şi bătu cu pumnul în ea.

— Ia ascultă, jupân crâşmare, tabacioc este în bordeiul aista?

— Nu-i, clătină din cap cela.

— Votchi găsim?

— Nu-i nici votchi.

— Da' femei sunt?

— Ba.

— Lăutari?

— Nici atât.

— Da' ce păcatele mele-i aici, că nu seamănă neam a crâşmă...

— E casa de primire a celor săraci, unde părintele Nicolai Fremov le dă câte un blid de mâncare şi o mână de paie pentru noapte.

Cu frica-n sân, Ivan se întoarse la masă şi-şi trase lângă el ranița. Moşul părea a râde-ntr-un dinte şi-şi mângâia barba.

— N-are nimic pe-aici care să se poată cumpăra cu bani, zise el. Nu ştiu ce să-ți dau de pomană.

— Numa' o garboavă, Ivane, c-atât e măsura sufletului tău înaintea ochilor Domnului. Da' tu n-ai niciun sfanț la tine, nu-i aşa, Ivane? Că dac-aveai, îți luai demult o turbincă nouă.

— N-am, făcu el ruşinat şi-şi plecă fruntea. De când am plecat de la Poarta Raiului, nu am mai pus mâna pe bani, că banu-i ochiul dracului şi eu m-am hârjonit cu Talpa-Iadului numai când turbinca aiasta era în putere. Aşa că am muncit şi eu, pe unde s-a putut, pe-un dumicat de pâine şi pe-o gură de rachiu.

— Du-te, atunci, la Nikolai aruncătorul-de-cruce şi-i spune că ai venit să munceşti la el pentru o garboavă şi un fir de busuioc sfințit. Să te întorci după aia acilea şi să mă aştepți cu răbdare. Înțelesu-m-ai, Ivane?

— Dumnezeu să te-nzilească, gospodin! O să fac întocmai cum mi-ai spus.

Moşul se ridică de la masă, ieşi pe uşa lăsată deschisă şi se făcu nevăzut pe uliță. Ivan îşi săltă turbinca în spate, apoi se întoarse iar la tejgheaua de lemn.

— Ia să-mi spui, jupâne, unde dau eu de omul ăsta sfânt, Nikolai, să mă rog de el şi să mă ia-n slujbă.

— Da' ce ştii să faci?

— Orice, spuse rusul şi-şi muşcă vârfurile tocite ale mustăţii. Orice, num' pe-o garboavă şi pe-un fir de busuioc sfinţit.

— Apoi, eu mi-s Nikolai acela, râse bărbatul spătos din spatele tejghelei. Te-aş lua, că am nevoie de oameni la lucru, da' eu nu angajez decât cu anul, iar pe-aice, anul ţine trei zile încheiate.

— Atâta să fie, oftă Ivan, numa' rachiul să aibă snagă şi pâinea să nu fie mucegăită.

Şi aşa intră Ivan în slujbă la omul lui Dumnezeu, Nikolai. Şi, după ce stătu la masă şi ospătă, bău o bârdacă de rachie şi se înfăţişă din nou în faţa tejghelei de lemn.

— Până diseară, măi omule, să faci bine să-mi scoţi crucea din balta Olhoi, pe care nu s-a dovedit a fi nimeni vrednic s-o aducă la mal, din cauza lui Sarsailă cel Mic, după care am zvârlit-o în urmă cu şepte ani. Ce zici, o aduci?

— Amu', se vede treaba că numai de proşti şi de draci am avut parte în viaţa asta, oftă Ivan. Cine-a zis că lumea asta toată a luat-o dracu' de tot, n-a greşit prea mult. Se vede că aşa i-a fost scris lu' bietu' Ivan, s-o tot ia de la cap în bătaia cu oastea de la Talpa Iadului. Da' dacă aşa o fi scris în Ceruri, om face-o şi pe-asta.

După care îşi luă turbinca şi ieşi în uliţă. Drumul spre balta Olhoi i-l arătă o babă chioară şi şompalie şi până să se apropie soarele de sălciile din dreapta cimitirului, ajunse la apa stătută şi urât mirositoare. S-a închinat după obiceiu şi apoi s-a tologit aşa, plin de praf cum era, pe

iarba uscată, punându-şi turbina sub căpătâiu şi aşternându-se pe somn; căci de-abia de-l mai ţineau picioarele de trudit ce era. Da' credeţi că poate bietul de el să se hodinească vreo ţâră? Că numai ce-a pus geană pe geană şi odată se trezeşte că-i smulge cineva ranița de sub cap şi i-o zvârle cât colo. La doi paşi în faţa lui stătea o lighioană mică, cât Statu-Palmă, cu doi ochişori roşii sclipitori, o ţăcălie cu trei fire negre-n ea şi două cornițe subţiri şi ascuţite ca acele pe după urechi. Coada lungă şi subţire biciuia pământul în stânga şi-n dreapta.

— Că n-oi fi tu cel după care sfântu' Nikolai o zvârlit crucea, coropcariule? Tu mi-ai turburat odihna?

— Eu mi-s Nichipercea, nepot de soră cu Sarsailă, Talpa-Iadului, meştere. Iar tu te-ai pus pe pământurile mele fără să ceri voie. Să faci bine şi să te cărăbăneşti de-acilea, până nu mă supăr.

Ivan se frecă la ochi, dar Nichipercea pas să mai crească vreo leacă. Ca să ajungă la el, trebui să se lase în genunchi. Începu să râdă şi dădu cu palma de pământ.

— No, că de unde să ştie omul că ăsta-i pământul tău, Buricul-Pământului? Oi avea vreun zapis pe el de la stăpânire?

Drăcuşorul sări un pas înapoi şi ţipă enervat:

— Celui de Sus şi Celui de Jos nu le trebuie zapise pentru stăpânirile lor, nu ştii asta, om prost ce eşti? E al meu şi gata. Da' tu ce cauţi aici?

— O cruce, zise Ivan. Am auzit că-n balta asta e o cruce şi am venit s-o scot.

— Vezi să nu! țipă iar Nichipercea. Crezi că eşti singurul care a venit s-o ia? Da' nimeni n-a mai ieşit din baltă vreodată.

— Aha! făcu Ivan şi se aşează în fund. Da' tu poți, Nichipercea? Tu eşti în stare s-o aduci din fundul bălții?

— Într-o clipă, se fuduli cela.

— Nu crez. Hai să facem întrecere. Te duci mai întâi tu, că-ți cunoşti locul, iar apoi mă bag şi eu, dacă nu reuşeşti.

Odată sări drăcuşorul în apă şi, cât ai număra până la trei, se şi înființă cu crucea în mână pe mal, plin de apă şi de mătasea broaştei.

— Am câştigat ori ba întrecerea?

Ivan se scărpină în cap.

— Ai câştigat-o, Împielițatule, dar numa' că n-am apucat să punem şi rămăşag. Las-o aci, pe mal, lângă mine şi hai să prindem şi-un rămăşag. Hai să vedem care-o putea să stea mai mult în apă fără să-şi tragă sufletul. Dacă o să câştigi tu, bagi crucea la loc în fundul bălții şi eu mă leg că oamenii din sat ți-or da pace şi n-or mai călca prin locurile astea câte zile-or mai avea. Dacă pierzi, le duc crucea la biserică şi tu mergi la Sarsailă, să te mai treacă o dată prin cazanul cu smoală. Te prinzi?

— Mă prind, făcu dracul. Da' acu' sari tu întâi.

Se dezbrăcă Ivan, sări în baltă şi după câteva clipe ieşi pe mal, plin de noroi. Tuşi de câteva ori şi se aşează alături de Sarsailă.

— Da' numa' atâta putere ai, bre, cumetre? Că parcă nici nu te țâpaşi în apă şi mintenaş te ițişi lângă mine.

— Să te văz şi pe tine, Nichiperceo, că poţi să stai mai mult ca mine! rânji Ivan.

— Şi cât trebuie să stau?

— Musai un an, c-aşa sunt rămăşagurile pe-acilea.

Şi Nichipercea, bâldâbâc!, sări în mijlocul bălţii, făcându-se nevăzut.

Ivan se îmbrăcă, îşi puse turbinca la spinare, luă crucea şi se duse întins la Nikolai Fremov, să-şi facă partea. Îl găsi pe omul cel sfânt împărţind mâncare la săraci, din spatele tejghelei. Se aşeză la rând şi, când ajunse în faţă, trânti crucea grea de aramă pe tejghea şi îl întrebă dacă e mulţumit. Toată lumea lăsă mâncarea în blide şi se adună în jurul lui Ivan ca la urs. Apoi încinseră o petrecere mare, de bucurie că s-a întors crucea în sat, şi-l cinstiră pe Ivan cu răchie şi vin, până când se chefălui acesta cum se cade şi unde nu începu a chiui şi a juca Cazacinca, răsturnând mesele şi scaunele, că se uimeau cu toţii de vioiniciunea lui. De la o vreme, îl prinse ameţeala atât de tare, că uită drumul spre colţul cu salteaua de paie, unde trebuia să doarmă, se împiedică de scările de la intrare, căzu lângă zid şi dormi buştean până a doua zi la prânz.

Se trezi cu capul cât banita şi cu o durere de măsea de-i venea să muşte dintr-o piatră. Din partea cealaltă a drumului, o găină îl privea chiorâş.

— Huş de-acilea, orătania naibii! se oţărî la ea şi intră să-l caute pe Nikolai Fremov.

Îl găsi frecând crucea, ca să scoată pământul de pe ea.

— Da' ştiu că te pricepi să benchetuieşti, măi Ivane, îi spuse, după ce-l privi lung cum încerca să-şi amoartă du-

rerea cu o gură de apă. Se vede treaba că nu i-a plăcut lui Dumnezeu ce-ai făcut şi te-a pricopsit cu ce te-ai căptuşit.

— Lasă, jupâne, nu mă mai întrista şi dumneata, că destul m-am întristat singur, spuse Ivan, amărât ca vai de el. Amu' am venit să-mi dai a doua poruncă s-o împlinesc, că o treime din an mi s-a scurs deja.

Nikolai Fremov lăsă crucea deoparte, turnă un pahar de rachiu dintr-o ploscă şi i-l întinse lui Ivan.

— Cui pe cui se scoate, n-ai auzit mata vorba bătrânească? Şi lasă, nu te mai întrista atâta, că o să cadă greu la stomac. Bea de ici şi ascultă poveste cum n-ai auzit de când eşti.

Şi se apucă omul cel sfânt să-i povestească cum, de când s-a născut el pe locurile aceste, oamenii au fost bântuiţi de două fiare cum nu s-a mai văzut: un zmeu înaripat şi un balaur care sufla foc pe nări şi pe gură. La fiece trei ani, fiarele astea două veneau peste cei din sat şi le luau vitele din bătătură şi cele mai frumoase fete, de se speriase şi ţareviciul Alexei văzând că din oastea trimisă împotriva lor nu s-a mai întors nici picior de popă tuns.

— Asta ţi-e slujba pe ziua a doua, îi spuse Nikolai şi-i luă paharul din faţă, ascunzându-l în spatele tejghelei de lemn. Să dai de urma fiarelor şi să le trimiţi unde şi-a dus mutu iapa, ca 'napoi să nu se mai întoarne vreodată. Ce spui, te prinzi?

Ivan stă el aşa oleacă, cu fruntea răzemată pe mână şi se punse pe gânduri.

„Mă rog, ia să-mi fac eu oleacă de socoteală, să văz cu cât m-am ales eu până acum, îşi zise el în gândul său. Ia,

îl caut pe Cel de Sus de mai bine de trei sute de ani. Reumatismul mi-a ros genunchii şi încheieturile, dinţii mi-au cam căzut, iar cei ce nu s-au îndurat sunt atât de sfărâmaţi că parcă a măcinat moara în gura mea, oasele astea au obosit de tot să mă tot poarte şi eu n-am alt semn de la El decât un moş care-mi cere o carboavă şi un fir de busuioc sfinţit, într-o cârciumă, care nu e cârciumă, şi mă pune să muncesc ca-n tinereţe şi să mă înfrunt cu tot felul de lighioane, care mai de care mai urâte şi mai înfricoşătoare. Mai mare pedeapsă decât asta nici că se poate: vodchi nu-i, tabacioc nu-i, lăutari nu-s, guleaiu nu-i, nimica nu-i! Oare ce şmecherie o mai fi de făcut, ca să scăpăm cu faţa curată şi de data asta?"

Şi-odată se ridică Ivan de pe scaun, înşfacă turbinca şi iese ca o furtună pe uşă, în uliţă. Se răpede până la gura podului şi-l întreabă pe moşul ce lua taxa la fiece căruţă, pentru stăpânire, dincotro veneau gloabele alea de zmei şi de balauri, atunci când potopeau peste sat.

— Ia, de dincolo de moşia Ljubliniov, răspunde moşul şi-şi saltă genele lungi şi albe cu cârja, să-l vadă mai bine. Da' ce treabă ai cu fiarele alea turbate?

Ivan nu-i mai răspunse însă şi se aşternu sănătos la drum, că avea de mers peste patru verste şi mai trebuia să se şi bată cu magaoaiele alea până la lăsatul întunericului. Şi merse el cu pas vioi pe cărarea de pe malul apei, mai pe la umbra sălciilor pletoase, mai prin soarele arzător, se mai opri din când în când să-şi bage capul în apa călduţă şi să se spele pe faţă, mai ocoli câte-o baltă mucedă

şi aproape uscată, până ce iată că, aproape în fapt de seară, trecu de conacul boierului Ljubliniov şi se înfundă în codrul ce se oprea tocmai hăt, la poalele munţilor Boromir.

Când ajunse la spinţa muntelui, soarele sta să cadă dincolo de creste. Ivan zăbovi oleacă prin răriştea pădurii, da' nu era de văzut nici urmă de zmeu sau de balaur. Stătu el ce stătu pe gânduri, ţipă de mai multe ori după ei şi, când văzu că nu are ce altceva să facă, se lăsă în genunchi şi începu să se roage.

— Iartă-l, Doamne, pe păcătosul de Ivan că nu s-a mai gândit atâta amar de ani să-şi spele sufletul de păcate; iartă-l şi pentru că a uitat drumul spre Biserica Ta, şi pentru că nu a ţinut posturile cele creştineşti de peste an, şi pentru că a păcătuit cu voie de atâtea ori. Iartă-l şi arată-i cum să facă să ajungă la spurcăciunile alea de lighioaie, ca să le tai cheful să mai calce vreodată prin satele celor de pe malurile apei.

Şi-şi trase omul trei cruci mari şi-ndesate, se dădu cu fruntea de pământ şi se puse pe aşteptat. Şi iată că, numai bine, după aproape un sfert de ceas, se auzi aşa, ca un fel de vijelie, prin inima pădurii şi un duruit de parcă de pe creste ar fi început să cadă stânci. Erau cele două fiare, care intrară în poienița unde Ivan aştepta în linişte minunea, culcară la pământ câţiva copaci mai mărişori cu lovituri de coadă şi se apropiară de el, măsurându-l cu vădită uimire.

— D-apoi cine crezi, fârtate zmeule, că ar fi fiind arătarea asta cu turbincă la spinare? întrebă balaurul şi terciui cu laba din faţă un tufiş de grozamă.

— Poate că o fi careva de pe cea Lume, îşi dădu celălalt cu presupusul şi-şi strânse aripile de solzi pe lângă trupul uriaş.

— Bună calea, fiinţele Domnului ce sunteţi, râse rusul mulţumit că Cel de Sus i-a ascultat rugăciunea. Ia, sunt şi eu un pui de om acolo, pe nume Ivan Turbincă, şi-am venit până în împărăţia domniilor-voastre să vă provoc la o întrecere. Am auzit, pe acolo, prin lumea oamenilor, că sunteţi atât de puternici că nu s-a găsit încă vreun om care să vă înfrângă cerbicia. Aşa că am venit până-acilea să-mi măsor puterile cu ale voastre. Ce ziceţi, vă prindeţi?

— Haram! şuieră balaurul şi pârli trei stejari din spatele lui Ivan. Dacă-ntind numai o labă, şi te îngrop de un stânjen în pământ!

— Iar eu o aripă dacă-ţi trag, te mănâncă lupii şi urşii de peste cea coastă de munte! se înfoie şi zmeul.

— Nu se ştie ce o să fie, căscă Ivan plictisit. Trebuie să-mi dovediţi, mai întâi, că sunteţi atât de puternici cum spuneţi, iar apoi o să mă iau la trântă cu voi. Şi nu e cu putinţă altfel decât să vă luptaţi oleacă între voi, să mă lămuresc că nu e cu minciună vorba voastră de adineauri. Mai ales că zmeul aista s-a lăudat prin sate că la trânteală nu-l pune nimeni, nici măcar fârtatul său de fărădelegi, adică domnia-ta, balaure.

— Aşa ai zis?! urlă acesta de se cutremură pădurea. Apăi, dacă-i pe-aşe, ia vin' încoace, zmeule, să vedem noi a cui strânsoare e mai tare.

Şi până să apuce zmeul să se dezmeticească, odată îl plesni balaurul cu coada ca un vârf de săgeată, învăluin-

du-l de sus până jos, apoi se opinti pe cele patru labe şi-l azvârli în sus, izbindu-l de peretele muntelui, de vuiră văile şi prăpăstiile adânci, ca la cutremur. Ivan nu mai aşteptă să vadă care este rezultatul întrecerii dintre cei doi tovarăşi de prădăciuni şi o luă tiptil pe drum îndărăt, urmărit îndeaproape de bubuiturile izbiturilor şi de răgetele furioase ale celor doi. Şi merse el cu spor toată seara şi o parte din noapte, iar când ajunse, în sfârşit, la crâşma care nu era crâşmă, clocotul mațelor date în foame îl acoperea pe acela al îndepărtatei bătălii.

— Gospodin Nikolai, de-acum înainte fiarele alea turbate or să fie prea ocupate să se încaiere între ele, ca să-şi mai aducă aminte să vină prin locurile astea, după prădăciune. Aşa că se cheamă că v-am scăpat de ele pentru veşnicie şi că am fost gata cu slujba înainte de încheiatul zilei. Pot să capăt un blid de gulaş şi o votchi cu frunză de pelin?

Nu i-a priit prea tare mâncatul lui Ivan. Satul a prins de veste că de-amu înainte n-or să mai dea ochi cu lighioanele cel de Talpa-Iadului şi s-a strâns toată lumea-n păr să benchetuiască şi să se bucure, ca pentru o treabă mândră ca aceea. Şi iar a tras Ivan un guleaiu de s-a auzit tocmai la moşia Ljubliniov, iar boierul s-a arătat dornic să-l vadă şi el pe bărbatul cela atât de puternic, că a bătut odată un zmeu şi un balaur, şi a trimis vorbă pentru asta omului sfânt Nikolai Fremov.

A doua zi, aproape de prânz, când a deschis ochii, Ivan stătea cu fața-n sus în jgheabul de la fântână şi un bou bătrân, cu ochi lăcrămoşi, îl privea blând şi îngândurat.

Se ridică ameţit, cu capul cât baniţa şi porni peste câmpii de-a dreptul, nimerind anapoda, în mijlocul unei turme de oi, de-l fugăriră câinii până ce ajunse pe malul fluviului şi se aruncă în apă, să scape de lătrăturile lor cele furioase. După ce se uscă oleacă, se duse drept la curţile cele mari ale boierului, care se zăreau înaintea lui, pe culmea unui deal. Şi merge Ivan, şi merge, până când, spre scăpătat ajunge la curţile acele. Şi, decum ajunge, intră în ogradă, pe lângă slujitorii ce trebăluiau în toate părţile, ca furnicile, şi se înfăţişează înaintea boierului, spunând că a venit să asculte de poruncă. Boierul acela cică era un om cam zgârcit de felul lui şi se tot chibzuia cum s-o-ntoarcă, să-l facă pe Ivan să îl slujească pe degeaba. Îi spuse deci că a vorbit cu omul sfânt Nikolai, care i-a promis că acesta o să fie ultimul serviciu pentru Ivan Turbincă şi că, dacă i-o da de cap, atunci o să-l plătească el, precum au stabilit la început.

— Iar treaba este, jupâne Ivan, că am o femeie cam dusă cu mintea de pe astă lume, dacă mă pricepi ce vreau să spun. Lumea zice că a intrat în ea un duh rău, nu un diavol, un duh de dinainte de apariţia lumii creştineşti, pe care nici Dumnezeu nu-l poate zări şi nici înţelege, darămite un om de rând. Aşa că am închis-o la casele mele cele vechi, cu două slujnice, şi am legat-o de pat, ca să nu sară pe fereastră. Du-te acolo şi vezi de poţi să-i faci seama acelui lucru rău care sălăşuieşte în trupul ei.

Că trebuie să vă spun că boierul acela mai avea o pereche de case, mai de o parte, către malul unui iaz plin

de raţe şi de broaşte. Şi tocmai acolo îl trimise boierul pe Ivan, însoţit de o femeie care ducea în braţe un prunc cam dezbrăcat. De cum intră în camera unde nevasta cea zăludă a moşierului stătea legată de pat, cu cana de apă la cap, Ivan îşi aşeză turbinca lângă uşă, se închină de trei ori, luă cana de toartă şi o turnă toată pe faţa femeii. Aceasta deschise ochii larg şi odată sări în sus, sprijinindu-se pe coate, gata-gata să-l muşte de mână.

— Apoi, stai aşa, dară! Că are Chira socoteală, după cum văd eu.

Şi odată îi repezi două palme, de se zgudui patul, iar femeia cu pruncul o zbughi speriată pe scări.

— Ei bine, ghiavole, o să scot eu incul din tine, grăi Ivan turburat. Cu Ivan ţi-aţi găsit de jucat?

— Ce vuiet se-aude în odaie?! ţipă femeia cu voce groasă, ca de bărbat, fără să deschidă ochii.

— Eu, Ivan Turbincă, sunt vuietul, iar tu trebuie să fii vreo umbră necurată, din cele pe care Dumnezeu le-a trimis în Iad atunci când a făcut lumina zilei stăpână peste lume. Care e numele tău, vidmă?

— Pe vremea când vârcolacii erau stăpânii locurilor astea, mă numeam Moloh. Şi locuiesc aici de când luna era de două ori mai mare decât acum.

— Helbet! Da' ştiu că ai avut viaţă lungă, nu glumă, spurcatule! se răţoi Ivan şi-i mai trozni o pereche de palme. Ce spui, te iei la întrecere cu Ivan? Poţi să faci tot ceea ce fac eu?

Molohul râse gros, zguduind trupul femeii.

— Şi dacă fac?

— Atunci să rămâi pe veci stăpân aici. Dacă nu, să te duci învârtindu-te, unde şi-o înţărcat dracu' copiii!

Şi-i mai dădu femeii nişte ghionturi ruseşti, colea, cum ştia el, de se umflă pipota-n Molohul cela.

— Ia-n să vedem ce ştii să faci? Că acolo unde tu, om netrebnic poţi două, eu o să fac trei şi-am să te dovedesc oricum.

Auzind una ca asta, Ivan scoase bioneta de la brâu şi îşi tăie unghiile de la mâini cu ea, apoi le adună pe o hârtiuţă şi le puse pe prichiciul ferestrei.

— Uite, din unul singur am făcut zece mai mici şi eu tot n-am scăzut prea mult în înălţime. Tu eşti în stare de una ca asta, au ba?

Şi-unde începu odată să iasă Molohul de pe gura femeii, legată de pat cu curele de piele, şi se înfăşură de mai multe ori în jurul încăperii, cu trupul său ca de ceaţă verde, şi-şi opri capul ca de şopârlă veninoasă la două palme de cel al omului.

— Unde tu ai tăiat zece, eu o să tai douăzeci! şuieră el şi coada i se despărţi în douăzeci de părţi solzoase, care prinseră să se mişte singure pe podea, transformându-se în Molohi mai mici şi apropiindu-se ameninţători de Ivan. Care văzând una ca asta, l-a cam cuprins spaima şi l-au trecut fiori reci de moarte pe şira spinării. Dar se încurajă singur, zicând că mare e Domnul şi nu l-o fi uitat El de tot pe bietul Ivan. Atunci îi veni gândul cel bun şi-şi spuse că se vede treaba că până aci i-o fi fost văleatul duhului din faţa sa.

— Apoi, duhule, asta a fost treaba cea mai uşoară. Acum să te văd de ce eşti în stare! Iacă, eu o să ies nițel afară din cameră şi-o să te strig să vii după mine. O să mă fac numai fărâme şi o să pun într-un sac mare. Dacă poți să umpli cu tine sacul de alături, atunci chiar că eşti cea mai tare vidmă de pe fața Pământului şi se cade să mă plec în fața ta şi să-mi iau tălpăşița de pe-acilea.

— Ce mai stai? se întărâtă Molohul, strângându-şi şerpişorii din nou într-o singură coadă.

Ivan se mai uită o dată la femeia ce sta ca moartă, întinsă în mijlocul patului şi ieşi din cameră, închizând uşa cu grijă. În sfârşit, nu trece mult la mijloc şi dibuieşte el în hambarul de alături un sac plin ochi cu grâu, îl umflă la spinare şi-l propteşte de zidul camerei unde se găsea duhul. Bate în uşă şi se grăbeşte să se ascundă sub scară.

Molohul scoate capul afară, dă cu ochii de sac, vâră în el o mână de ceață şi prefiră boabele de grâu, apoi odată se întunecă casa pentru o clipă, se aude un pocnet şi, când Ivan deschise ochii, înaintea sa, rezemat de zid, era un sac de două ori mai mare şi mai greu, plin cu un soi ciudat de boabe jilave. Omul îşi păstră cumpătul, se repezi, legă sacul la gură şi-l târî până pe malul iazului, care de-abia se mai vedea în fapt de seară. Făcu o cruce mare, şopti repede Crezul şi îmbrânci sacul în undele cele întunecate. De sub apă se auziră nişte scheunături, ca de pisic înecat, apoi valurile se potoliră şi Ivan se întoarse în casele boiereşti. Acolo, să vezi minune minunată: nevasta boierului se trezise sănătoasă şi parcă mai frumosă decât atunci

când era sub stăpânirea Molohului. Iar după ce Ivan o slobozi din laţurile de piele, nu mai ştia cum să-l sărute şi să-l alinte, pentru că trecuseră douăzeci de ani de când nu mai părăsise odaia şi nu mai văzuse altfel lume decât prin ochii spurcăciunii de duh.

Iar boierul, ce să mai vorbim cât a fost de fericit că Ivan l-a scăpat de pacoste.

— Dumnezeu să te-nzilească, Ivane, îi ură el, strângându-l în braţe şi sărutându-l ca pe un frate. De-acu', musai să rămâi la mine, creştine, pentru că mi-ai curăţit casa şi femeia de lucru necurat, iar eu o să te ţin ca pe palmă.

— Ba nu, gospodin boier, soarta mea este să-l caut pe Cel de Sus, pentru că s-a împlinit vremea să dau socoteală pentru toate cele.

Şi zicând acestea, i-a lăsat pe toţi cu lacrămi în ochi şi s-a întors pe drumul său, către satul Korasovo, unde de-abia aştepta să ajungă la Nikolai Fremov şi să-şi ia răsplata pentru care ostenise până atunci. L-a găsit pe omul sfânt spălând vasele de lut care rămăseseră după mâncarea săracilor şi cărând apă din fântână pentru ca să aibă ce bea vitele, la răsăritul soarelui. I-a povestit ce i s-a întâmplat cu Molohul cel afurisit şi cum a reuşit să scape de el, apoi i-a cerut plata pentru cele muncite.

— E dreptul tău, Ivane, îi răspunse Nikolai şi îi întinse peste tejghea o carboavă lucitoare de argint şi un fir de busuioc mirositor. Iacă şi plata pentru care ne-am vorovit.

Rusul băgă carboava în chimir şi firul de busuioc în buzunarul mantalei, îşi agăţă turbinca la brâu şi se pregăti să plece.

— Unde-l găsesc pe moşul ce mi-a cerut de pomană? se interesă el.

— De găsit o să te găsească el pe tine, acu' că ai ce să-i dai, îl lămuri celălalt. Nu ai în sân o iconiţă cu Maica Precistă? Roag-o să te ajute.

Aşa făcu Ivan şi, după ce o sărută pe faţă şi pe dos, odată ca prin minune se trezi faţă în faţă cu bătrânul cu barbă albă.

— Ţi-ai câştigat, Ivane, măsura sufletului?

— Câştigat, gospodin, câştigat: carboava şi busuiocul sfânt. Ia-le pe amândouă şi ajută-mă cu turbinca asta.

— Ivane, Ivane, clătină din cap bătrânul, uitându-se la banul de argint, deşi nu ne-am văzut de când e leatul, bag samă că nu te-ai schimbat prea tare. La ce-ţi trebuie turbinca fermecată? Au vrei să te apuci iar de prostii cu ea?

— Am numai un singur gând cu ea, zise Ivan. O poveste care se vrea terminată şi nu am cum altfel.

— Eu sunt Sfântul Petru, dădu moşul din cap. Când m-a trimis după tine, Dumnezeu mi-a zis să-ţi pun credinţa şi înţelepciunea la încercare. Şi dacă vei fi reuşit, turbinca îşi va recăpăta singură puterile. Aşa că mergi în drumul tău şi fă ce crezi că trebuie să faci.

Şi odată ridică mâna Sfântul Petru şi-l binecuvântă. Când deschise ochii Ivan, soarele era în crucea amiezii şi el stătea întins la marginea unui drum necunoscut, cu turbinca sub cap. Maţele îi ghiorăiau de foame şi pe când se scobea prin buzunare, în căutarea unor firimituri de pâine, Moartea se opri alături şi se uită lung la el. Ivan sări ca

ars şi înşfăcă turbinca cu mâna dreaptă, iar pe cea stângă i-o propti în piept.

— Ştoti, Vidma! Unde vrei să treci?

— Ăsta-i drumul spre Rai, răspunse Moartea, privindu-l ciudat. Merg la Dumnezeu să văd ce porunci mai are să-mi dea. Iar pe tine te cunosc de undeva, omule?

— Lasă c-o să vină ea şi vremea ceea, să-ţi aduci aminte de mine, se răsti Ivan. Până atunci, paşol, Vidma, na turbinca, că ţi s-o fi făcut dor de ea!

Şi Moartea, neavând încotro, se înghesui în turbincă şi prinse a icni şi a suspina, de-ţi venea să-i plângi de milă. Iară Ivan legă bine turbinca la gură şi o atârnă în copacul de alături.

— Ira, sireaca de mine, tu erai, Ivane, nu ţi-ai schimbat obiceiurile, se smiorcăi ea înfundat din turbincă. Acu' ce-ţi mai veni cu mine? Că uite, te-am lăsat cum ai vrut: să trăieşti cât zidul Goliei şi Cetatea Neamţului.

— Nu zic ba, se aşeză Ivan alături de turbincă. Da' tare-i nesuferită viaţa la aşa de adânci bătrâneţe. Cred că mi-a venit şi mie văleatul şi vreau să-ncrucişez mânele pe piept. Tu ai zis însă că asta-i peste putinţă pentru Ivan. Şi m-am gândit atuncea să te ţin în turbincă, lângă mine, până la sfârşitul veacurilor. Avem de stat oleacă de vreme, nu, Vidma?

Suspină ea, Moartea, mult şi bine, dar pas să-i frângă inima lui Ivan. În sfârşit, trece ea aşa o bucată de vreme, cât ar fi trecut, şi într-una din zile apare pe drum, cu un toiag în mână, Sfântul Petre.

— Ei, Ivane, venit-am să văd ce ai făcut cu puterea fermecată a turbincăi. Folosit-o-ai au ba?

Încercă el, Ivan, s-o dreagă, c-o fi cât, c-o fi mât, lăsă capul în jos şi începu a face fețe-fețe. Iar Moartea oftă înăbuşit, foindu-se în turbincă.

— Iată-mă, sfinte, pusă iar la popreală, fără să mă ştiu vinovată de ceva. Dacă Dumnezeu, în milostenia Lui, m-a dat pe mâinile unui şui ca Ivan...

— Va să zică la asta ți-a folosit puterea pe care ai primit-o, Ivane!

— Sfinte, Vidma asta nu vrea şi pace să mă ia şi pe mine, ca pe orice om muritor. Aşa că am hotărât să-i fac pe toți nemuritori, ca mine, dacă eu nu pot să fiu ca ei.

— Ei, Ivane, Ivane... Toate-s până la o vreme, fătul meu. Nu cumva ai a te plânge de voia Domnului?

— Eu, Sfinte Petre, nu doresc decât să fac pe voia lui Dumnezeu, care i-a poruncit Vidmei să mă ia cu ea, în urmă cu trei veacuri. Şi, uite-o, stă colo în turbincă, se vaietă, dar nu vrea să facă ce i-a poruncit Cel de Sus.

Sfântul clătină din cap, dezlegă gura turbincii şi dădu drumul Morții să iasă la lumină.

— De-acu', Ivane, Domnul socoteşte că ți-a fi fiind destul: ți-ai trăit traiul, ți-ai mâncat mălaiul. Nu că Moartea n-a vrut să te ia, ci că Dumnezeu a vrut să te țină şi să vezi că viața asta poate fi şi o pedeapsă cumplită, dacă-şi depăşeşte marginile. Te-aştept iar la Poarta Raiului, să-ți dau drumul în Lumea de Apoi.

Sfântul Petre ridică mâna şi binecuvântă. O lumină strălucitoare îi învălui şi îi ascunse de privirea galbenă a

soarelui. N-apucă bine Ivan să se dezmeticească şi numai iaca se trezeşte cu Moartea la spate.

— Ei, Ivane, eşti gata?

— Gata, răspunse el obosit, simțind cum îl părăseşte frica.

O palmă îi dădu Moartea şi trupul i se prefăcu într-un pumn de țărână, risipindu-se în adierea aurie a vântului. Iar turbinca rămase atârnată de crengile pomului încă multe zile, până când trecu pe-acolo un țăran, cu o vacă de funie, o luă acasă şi i-o dădu nevestei să pună ouăle de găină în ea.

Dănilă Prepeleac

de *Ion Creangă*

Erau odată într-un sat doi fraţi, şi amândoi erau însuraţi. Cel mai mare era harnic, grijuliu şi chiabur, pentru că unde punea el mâna punea şi Dumnezeu mila, dar n-avea copii. Iară cel mai mic era sărac. De multe ori fugea el de noroc şi norocul de dânsul, căci era leneş, nechitit la minte şi nechibzuit la trebi; ş-apoi mai avea şi o mulţime de copii! Nevasta acestui sărac era muncitoare şi bună la inimă, iar a celui bogat era pestriţă la maţe şi foarte zgârcită. Vorba veche: „Tot un bou ş-o belea". Fratele cel sărac – sărac să fie de păcate! – tot avea şi el o

pereche de boi, dar colè: porumbi la păr, tineri, nalți de trup, țepoși la coarne, amândoi cudalbi, țintați în frunte, ciolănoși și groși, cum sunt mai buni de înjugat la car, de ieșit cu dânșii în lume și de făcut treabă. Dar plug, grapă, teleagă, sanie, car, tânjală, cârceie, coasă, hreapcă, țăpoi, greblă și câte alte lucruri ce trebuiesc omului gospodar nici că se aflau la casa acestui om nesocotit. Și când avea trebuință de asemene lucruri, totdeauna supăra pe alții, iară mai ales pe frate-său, care avea de toate. Nevasta celui bogat de multe ori făcea zile fripte bărbatului, ca să-l poată descotorosi odată de frate-său. Ea zicea adeseori:

— Frate, frate, dar pita-i cu bani, bărbate.

— Apoi, dă, măi nevastă, sângele apă nu se face. Dacă nu l-oi ajuta eu, cine să-l ajute?

Nevasta, nemaiavând încotro, tăcea și înghițea noduri. Toate ca toate, dar carul său era de haimana. Nu treceau două-trei zile la mijloc, și se trezea la ușa ei cu Dănilă, cumnatu-său, cerând să-i împrumute carul: ba să-și aducă lemne din pădure, ba făină de la moară, ba căpiți din țarină, ba multe de toate.

— Măi frate, zise într-o zi cel mai mare istuilalt; mi-e lehamite de frăția noastră!... Tu ai boi, de ce nu-ți închipuiești ș-un car? Al meu l-ai hârbuit de tot. Hodorog! încolo, hodorog! pe dincolo, carul se strică. Ș-apoi, știi vorba ceea: „Dă-ți, popă, pintenii și bate iapa cu călcâiele".

— Apoi, dă, frate, zise istalalt, scărpinându-se în cap, ce să fac?

— Ce să faci? Să te-nvăț eu: boii tăi sunt mari și frumoși; ia-i și-i du la iarmaroc, vinde-i și cumpără alții mai mici și mai ieftini, iar cu banii rămași cumpără-ți și un car, și iaca te-ai făcut gospodar.

— Ia, știi că nu m-ai învățat rău? Așa am să fac.

Zicând aceste, se duce la dânsul acasă, își ia boii de-o funie și pornește cu ei spre târg. Dar, cum am spus, omul nostru era un om de aceia căruia-i mânca câinii din traistă, și toate trebile, câte le făcea, le făcea pe dos. Târgul era cam departe și iarmarocul pe sfârșite. Dar cine poate sta împotriva lui Dănilă Prepeleac? (că așa îi era porecla, pentru că atâta odor avea și el pe lângă casă făcut de mâna lui). El tuflește cușma pe cap, o îndeasă pe urechi și habar n-are: „Nici nu-i pasă de Năstasă; de Nichita, nici atâta".

Mergând el cu Duman și Tălășman ai săi, tot înainte spre iarmaroc, tocmai pe când suia un deal lung și trăgănat, alt om venea dinspre târg cu un car nou, ce și-l cumpărase chiar atunci și pe care îl trăgea cu mâinile singur, la vale cu proptele și la deal cu opintele.

— Stai, prietene, zise ist cu boii, care se tot smunceau din funie, văzând troscotul cel fraged și mândru de pe lângă drum. Stai puțin cu carul, c-am să-ți spun ceva.

— Eu aș sta, dar nu prea vrea el să steie. Dar ce ai să-mi spui?

— Carul dumitale parcă merge singur.

— D-apoi... mai singur, nu-l vezi?

— Prietene, știi una?

— Știu dacă mi-i spune.

— Hai să facem treampa; dă-mi carul, și na-ți boii. Nu vreau să le mai port grija în spate: ba fân, ba ocol, ba să nu-i mănânce lupii, ba de multe de toate... Oi fi eu vrednic să trag un car, mai ales dacă merge singur.

— Șuguiești, măi omule, ori ți-e într-adins?

— Ba nu șuguiesc, zise Dănilă.

— Apoi dar, te văd că ești bun mehenghiu, zise cel cu carul; m-ai găsit într-un chef bun; hai, noroc să dea Dumnezeu! Să-ți aibi parte de car, și eu de boi!

Apoi dă carul, își ia boii, pleacă pe costișă într-o parte spre pădure și se cam mai duce. Istalalt, adică Dănilă, zice în gândul său:

„Taci, că-i cu buche; l-am potcovit bine! De nu cumva s-ar răzgândi; dar parcă nu era țigan, să întoarcă."

Apoi își ia și el carul și pornește tot la vale înapoi spre casă.

— Aho! car nebun, aho! Când te-oi încărca zdravăn cu saci de la moară, ori cu fân din țarină, atunci să mergi așa!

Și cât pe ce, cât pe ce să nu-l ia carul înainte. Dar de la o vreme valea s-a sfârșit și s-a început un deal; când să-l suie la deal, suie-l dacă poți!... Hârți! încolo, scârți! încolo, carul se da înapoi.

— Na! car mi-a trebuit, car am găsit!

Apoi cu mare greu hartoiește carul într-o parte, îl oprește în loc, se pune pe proțap și se așterne pe gânduri.

— Mă!... asta încă-i una! De-oi fi eu Dănilă Prepeleac, am prăpădit boii; iar de n-oi fi eu acela, apoi am găsit o căruță... Ba e Prepeleac, ba nu-i el... Când iaca un om trecea iute spre târg c-o capră de vânzare.

— Prietene, zise Dănilă, nu mi-i da capra ceea, să-ți dau carul ista?

— Apoi... dă... capra mea nu-i de cele săritoare, și-i bună de lapte.

— Ce mai la deal, la vale! bună, ne-bună, na-ți carul și dă-mi-o!

Cela nu se pune de pricină, dă capra și ia carul. Apoi așteaptă până vin alte care, de-l leagă dinapoia lor, și se duce în treaba lui spre casă, lăsând pe Dănilă gură cască tot pe loc.

— Bun, zise Prepeleac. Ia, pe ist cu capra știu încaltea că bine l-am boit!

Ia apoi și el capra și pornește iar spre târg. Dar capra tot capră; se smuncea în toate părțile, încât îi era acum lehamete de dânsa.

— De-aș ajunge mai degrabă în târg, zise Prepeleac, ca să scap de râia asta.

Și, mergând el mai departe, iaca se întâlnește c-un om ce venea de la târg c-o gâscă în brațe.

— Bun întâlnișul, om bun! zise Dănilă.

— Cu bine să dea Dumnezeu!

— Nu vrei să facem schimb? Să-ți dau capra asta și să-mi dai gâsca.

— N-ai nimerit-o, că nu-i gâscă, ci-i gânsac; l-am cumpărat de sămânță.

— Da, dă-mi-l, dă-mi-l! Că-ți dau și eu o sămânță bună.

— De mi-i da ceva adaos, poate să ți-l dau; iară de nu, norocul gâștelor de-acasă; că are să facă un otrocol prin

ele, de s-a duce vestea! În sfârșit, dur la deal, dur la vale, unul mai dă, altul mai lasă, și Prepeleac mărită capra! Apoi înșfacă gânsacul și pleacă tot înainte spre târg. Când ajunse în târg, gânsacul, dorit de gâște, țipa cât îl lua gura: „ga, ga, ga, ga!"

„Na! c-am scăpat de dracul și am dat peste tată-său: acesta mă asurzește! Las' că te însor eu și pe tine acuși, măi buclucașule!"

Și, trecând pe lângă un negustor cu pungi de vânzare, dă gânsacul pe-o pungă de cele pe talger și cu băierile lungi, de pus în gât. Ia el punga, o sucește, o învârtește ș-apoi zice:

„Na-ți-o frântă, că ți-am dres-o! Dintr-o pereche de boi de-a mai mare dragul să te uiți la ei am rămas c-o pungă goală.

Măi! măi! măi! măi! Doar știu că nu mi-i acum întâiași dată să merg la drum; dar parcă dracul mi-a luat mințile!"

Mai șede el cât șede de cască gura prin târg, ș-apoi își ia tălpășița spre casă. Și, ajungând în sat, se duce drept la frate-său, ca să-i ducă bucurie.

— Bine v-am găsit, bădiță!

— Bine-ai venit, frate Dănilă! Da' mult ai zăbovit la târg!

— Apoi dă, bădiță; m-am pornit cu graba și m-am întâlnit cu zăbava.

— Ei, ce veste ne mai aduci de pe la târg?

— Ia, nu prea bună! Bieții boișorii mei s-au dus ca pe gura lupului.

— Vro dihanie a dat peste dânșii, ori ți i-a furat cineva?

— Ba! I-am dat eu singur cu mâna mea, bădiță.

Apoi spuse din capăt toată întâmplarea, pe unde-a fost și ce-a pățit; iar la urma urmelor zise:

— Ș-apoi, ce mai atâta vorbă lungă, dintr-o pereche de boi m-am ales c-o pungă; ș-apoi și asta pute a pustiu, bădiță dragă.

— Mă! da, drept să-ți spun, că mare nătărău mai ești!

— Apoi dă!... bădiță! pân-aici, toate-au fost cum au fost, da' de-acum am prins eu minte... Numai ce folos? Când e minte, nu-i ce vinde; când e brânză, nu-i bărbânță. Iaca îți dau dumitale punga asta, că eu n-am ce face cu dânsa. Și te mai rog de toți dumnezeii să-mi împrumuți macar o dată carul cu boii, s-aduc niște lemne din pădure la nevastă și la copii, că n-au scânteie de foc în vatră, sărmanii! ș-apoi, ce-a da Dumnezeu! cred că nu te-oi mai supăra.

— Ptiu! mă! zise frate-său, după ce l-a lăsat să sfârșească. Se vede că Dumnezeu a umplut lumea asta cu ce-a putut. Iaca-ți mai dau o dată carul, dar asta ți-a fi cea de pe urmă.

Lui Dănilă atâta i-a trebuit. Ia acum carul cu boii frăține-său și pornește. Cum ajunge în pădure, chitește un copac care era mai mare și trage carul lângă el; fără să dejuge boii, începe a tăia copacul, ca să cadă în car deodată. Trebi de ale lui Dănilă Prepeleac! Bocănește el cât bocănește, când pârrr! cade copacul peste car de-l sfarmă și peste boi de-i ucide!

„Na! că făcui pacostea și fraține-meu! Ei, ei, acum ce-i de făcut?... Eu cred că ce-i bine, nu-i rău: Dănilă face,

Dănilă trebuie să desfacă. Mă duc să văd, n-oi putea smomi pe frate-meu să-mi împrumute și iapa, să fug apoi cu ea în lume, iar copiii și nevasta să-i las în știrea Celui-de-sus."

Așa zicând, pornește și, mergând prin pădure, s-a rătăcit. După multă trudă și buimăceală, în loc să iasă la drum, dă de-un helești și, văzând niște lișițe pe apă, zvârrr! cu toporul într-însele, cu chip să ucidă vro una s-o ducă peșchin frăține-său... Dar lișițele, nefiind chioare, nici moarte, au zburat; toporul s-a cufundat, și Prepeleac a rămas bătând în buze.

„Mă!... că rău mi-a mai mers astăzi! Ce zi pocită! Se vede că m-a luat cineva din urmă!"

Apoi dă din umeri și pornește; mai merge el cât merge, până ce, cu mare greu, găsește drumul. Apoi o ia la papuc și hai, hai! hai, hai! ajunge în sat, la frate-său, și pe loc cârpește o minciună, care se potrivea ca nuca în perete.

— Frate, mai fă-mi un bine și cu iapa, ca să mân boii de călare: în pădure a plouat grozav, și s-a făcut o mâzgă ș-un ghețuș, de nu te mai poți de fel ținea pe picioare.

— Mă! zise frate-său, se vede că tu ai fost bun de călugărit, iar nu de trăit în lume, să necăjești oamenii și să chinuiești nevasta și copiii! Haiti! lipsești dinaintea mea și du-te unde-a dus surdul roata și mutul iapa, ca să nu mai aud de numele tău!

Iapa! Las' pe Dănilă, că știe el unde-a duce-o: să-și ia iertăciune de la boi și ziua bună de la car. Apoi iese pe ușă, pune mâna pe iapă și pe-o secure, și tunde-o! Când

se trezește frate-său, ia iapa dacă ai de unde! Prepeleac era tocmai la heleșteul din pădure, să caute toporul. Aici îi trăsni în cap lui Dănilă că el ar fi bun de călugăr, după vorbele frăține-său.

— Am să durez o mănăstire pe pajiștea asta, de are să se ducă vestea în lume, zise el.

Și deodată se și apucă. Face mai întâi o cruce ș-o înfige în pământ, de înseamnă locul. Apoi se duce prin pădure și începe a chiti copacii trebuitori: ista-i bun de amânare, cela de tălpi, ista de grinzi, cela de tumurugi, cela de costoroabe, ista de toacă; și tot așa dondănind el din gură, iaca se trezește dinaintea lui c-un drac ce ieșise din iaz.

— Ce vrei să faci aici, măi omule?

— Da' nu vezi?

— Stai, mă! nu te-apuca de năzbutii. Iazul, locul și pădurea de pe-aici sunt ale noastre.

— Poate-i zice că și rațele de pe apă sunt ale voastre, și toporul meu din fundul iazului. V-oi învăța eu pe voi să puneți stăpânire pe lucrurile din lume, cornoraților!

Dracul, neavând ce-i face, huștiuliuc! în iaz și dă de știre lui Scaraoschi despre omul lui Dumnezeu, cu năravul dracului. Ce să facă dracii? Se sfătuiesc între dânșii, și Scaraoschi, căpetenia dracilor, găsește cu cale să trimită pe unul din ei c-un burduf de bivol plin cu bani, să-i dea pusnicului Dănilă, ca să-l poată mătura de-acolo.

— Na-ți, mă, bani! zise dracul trimis; și să te cărăbănești de aici; că, de nu, e rău de tine!

Prepeleac se uită la cruce, se uită la drac și la bani... dă din umeri ș-apoi zice:

— Aveți noroc, spurcaților, că-mi sunt mai dragi banii decât pusnicia, că v-aș arăta eu vouă!

Dracul răspunde:

— Nu te pune în poară, măi omule, cu împăratul iadului; ci mai bine ia-ți bănișorii și caută-ți de nevoi.

Apoi lasă banii și se întoarnă în helești, unde găsește pe Scaraoschi tare mâhnit pentru pierderea unei comori așa de mari, cu care ar fi putut dobândi o mulțime de suflete.

Prepeleac, în acest timp, se chitea cum ar face să vadă banii acasă la dânsul.

— Bun! zise Dănilă. Nici asta nu se ia din drum. Tot mănăstiri să croiești, dacă vrei să te bage dracii în seamă, să-ți vie cu banii de-a gata la picioare și să te facă putred de bogat!

Pe când se îngrijea el cum să ducă banii acasă, iaca un alt drac din iaz i se înfățișază înainte, zicându-i:

— Măi omule! Stăpânu-meu s-a răzgândit; el vrea mai întâi să ne cercăm puterile ș-apoi să iei banii.

„Ia, acu-i acu!" zise Prepeleac în gândul său, oftând. Dar este o vorbă: tot bogatul mintios și tânărul frumos. Dănilă mai prinsese acum la minte.

— Puterile? Ei, cum și în ce fel?

— Iaca cum: dintru-ntâi și dintru-ntâi, care dintre noi amândoi a lua iapa ta în spate și va înconjura iazul de trei ori, fără s-o pună jos și să se răsufle, ai aceluia să fie banii.

Și cum zice, umflă dracul iapa în cârcă și într-o clipă înconjură iazul de trei ori. Prepeleac, văzând atâta putere

din partea dracului, nu-i prea veni la socoteală, dar tot își ținu firea și zise:

— Măi Michiduță! doar eu te credeam mai tare decât ești! Așa-i că tu ai luat iapa în spate? Însă eu ți-oi lua-o numai între picioare; și îndată se și azvârle pe iapă și înconjură iazul de trei ori, fără să se răsufle.

Dracul atunci se miră mult de asta și, neavând ce mai zice, iscodi alta.

— Acum să ne întrecem din fugă, zise el.

— Măi Michiduță! da' cu mine ți-ai găsit că poți tu să te întreci din fugă?

— D-apoi cu cine?

— Vină încoace, să-ți arăt eu cu cine!

Apoi merge împreună cu dracul în niște porumbrei, unde vede un iepure dormind, și i-l arată.

— Vezi tu colo pe cineva ghemuit jos și mititel?

— Văd.

— Acela-i copilul meu cel mai mic. Aține-te! Și când l-oi trezi din somn, să te iei după el. Și-odată și strigă: u! ta! na! na! na!...

Atunci iepurele sare, și dracul după el. Fug ei cât fug, și de la o vreme dracul pierde urma iepurelui. Până acum toți râdeau de Prepeleac, dar acum a ajuns să râdă și el de dracul. Pe când Dănilă se ținea cu mâna de inimă, râzând de prostia dracului, iaca și acesta se înturna gâfuind.

— Mă! da' sprinten și sprințăroi copil mai ai, drept să-ți spun! Când aproape-aproape să pun mâna pe dânsul, i-am pierdut urma, și să te duci, duluță!

— Seamănă tătâne-său, sireicanul! zise Dănilă. Ei? mai ai poftă să te întreci și cu mine?

— Ba mai pune-ți pofta-n cui!... Mai bine să ne întrecem din trântă.

— Din trântă? Doar de ți-e greu de viață. Mă! tot am auzit din bătrâni că dracii nu-s proști; d-apoi, cum văd eu, tu numai nu dai în gropi, de prost ce ești. Ascultă! Eu am un unchi bătrân de 999 de ani și 52 de săptămâni; și de-l vei putea trânti pe dânsul, atunci să te încerci și cu mine, dar cred că ți-a da pe nas.

Zicând aceste, pornește înainte și face semn dracului cu mâna, să vină după el. În fundul pădurii, sub niște stânci, se afla o bizunie de urși, peste care dăduse Prepeleac, umblând câteodată, ca pusnic ce se găsea, după vlăstari sălbatici și după zmeură. Ajungând ei aproape, Dănilă zise:

— Iaca locașul unchiului meu. Intră înlăuntru; ai să-l găsești dormind în cenușă, cu nasul în tăciuni. De vorbit, nu poate vorbi, că măselele și dinții i-au căzut mai bine de o mie de ani.

Dracul, când n-are ce face, știți ce face... Intră înlăuntru și începe a-și purta codița cea bârligată pe la nasul unchișului. Atâta i-a trebuit lui moș Ursilă, ș-apoi las' pe dânsul! Deodată sare mânios din bârlog, hați! dracul subsuoară și-l strânge cu atâta putere, de era să-și dea sufletul, și ochii i-au ieșit afară din cap cât cepele de mari.

— Na! nu cauți, ș-o găsești, zise Dănilă, care privea de departe vălmășagul acesta și se strica de râs. Dar nu știu

ce face dracul, că face el ce face, și cu mare greu scapă din labele lui moș Ursilă. Dănilă, cum vede pe drac scăpat, bun teafăr... se face că-l scoate.

— Ia las', măi omule, las'! nu-ți mai face obraz. Dacă ai știut că ai un moș așa de grobian, pentru ce m-ai îndemnat să mă lupt cu el?

— Da' ce? Nu ți-a plăcut? Hai și cu mine!

— Cu tine, și numai cu tine, m-oi întrece din chiuit; și care-a chiui mai tare, acela să ia banii.

— Bun!... zise Dănilă în gând; las' că te-oi chiui eu! Măi Michiduță! Ia chiuie tu întâi, ca să aud cum chiui.

Atunci dracul se crăcește c-un picior la asfințit și cu unul la răsărit, s-apucă zdravăn cu mâinile de torțire cerului, cască o gură cât o șură, și, când chiuie o dată, se cutremură pământul, văile răsună, mările clocotesc și peștii din ele se sperie; dracii ies afară din iaz câtă frunză și iarbă! Și oleacă numai de nu s-a risipit bolta cerului. Dănilă însă ședea călare pe burduful cu bani și, ținându-și firea, zise:

— Mă! da' numai așa de tare poți chiui? Eu mai nu te-am auzit. Mai chiuie o dată!

Dracul chiuie și mai grozav.

— Tot nu te-am auzit. Încă o dată!

Dracul chiuie ș-a treia oară, așa de tare, de credeai că s-a rupt ceva într-însul.

— Acum nu te-am auzit nici atâta... Așa-i c-a venit și rândul meu?

— Mai așa!

— Măi Michiduță! când oi chiui eu, ai să asurzești ș-au să-ți sară creierii din cap. Înțeles-ai tu? Însă eu îți priesc bine, dacă-i vrea să mă asculți.

— În ce fel?

— Ia să-ți leg ochii și urechile c-un ștergar, dacă vrei să mai trăiești.

— Leagă-mi ce știi și cu ce știi, numai să nu mor!

Atunci Dănilă leagă strâns c-un ștergar gros de câlți ochii și urechile dracului, ca la baba-oarba; apoi ia o drughineață groasă de stejar în mână, căci, cât era de pusnic Dănilă, tot mai mult se bizuia pe drughineață decât în sfânta cruce, și pâc! la tâmpla dracului cea dreaptă, una!

— A... leu! destul! Nu mai chiui!

— Ba nu! stai, Sarsailă! tu cum ai chiuit de trei ori? Trosc! și la stânga una!

— Va... leu! destul!

— Ba nu-i destul! și-i mai trage și-n numele tatălui una!

— A...uleo! strigă dracul îngrozitor, și cu ochii legați, cum era, văicărându-se grozav și zvârcolindu-se ca șarpele, se aruncă în iaz, spunând lui Scaraoschi cele întâmplate și că nu-i de șuguit cu vrăjitorul acesta.

Dănilă însă ofta din greu lângă burduful cu bani și se tot frământa cu gândul ce-i de făcut. Când, iaca al treilea drac i se înfățișază înainte, c-un buzdugan strașnic de mare în mână, pe care îl trântește la pământ și zice:

— Măi omule! ia, acum să te văd! Cine-a azvârli buzduganul ista mai tare în sus, ai aceluia să fie banii.

„Na! Dănilă, zice el în gândul său, așa-i c-ai sfeclit-o?"

Dar vorba ceea: „Nevoia învață pe cărăuș".

— Ia zvârle-l tu întâi, măi dracule!

Atunci dracul ia buzduganul de coadă, și când îl zvârle, se suie așa de tare, de nu se mai vede; și abia după trei zile și trei nopți, căzând jos, cu mare strășnicie s-a cufundat în fundul pământului, de s-au zguduit temeliile lumii!

— Ia azvârle-l și tu acum, zise dracul îngâmfat.

— L-oi zvârli eu, nu te îngriji, dar scoate-l mai întâi în fața pământului, cum a fost și la tine.

Dracul ascultă și-l scoate.

— Haiti! mai repede, mai repede, că n-am timp de așteptat...

— Mai îngăduiește puțin, tartarule, că nu te trag copiii de poale! Dracul îngăduie, căci n-are încotro.

Nu trecu mult și ziua se călători. Cerul era limpede, și luceferii sclipitori râdeau la stele, iară luna, scoțând capul de după dealuri, se legăna în văzduh, luminând pământul.

— Da' nu-l mai zvârli, omule?

— Ba am să-l zvârl de-acum; dar îți spun dinainte, să te ștergi pe bot despre dânsul.

— De ce?

— Iaca de ce: vezi tu colo în lună niște pete?

— Le văd.

— Acolo-s frații mei din ceea lume. Și, Doamne, mare nevoie mai au de fier, ca să-și potcovească caii. Uite bine și vezi cum îmi fac semn cu mâna, să le dau buzduganul ista; ș-odată și pune mâna pe dânsul.

— Stăi, nepriceputule, că buzduganul ista îl avem lăsat moștenire de la strămoșul nostru; și nu-l putem da nici pentru toată lumea; ș-odată-i și smuncește buzduganul din mână, și fuga cu el în iaz, spunând lui Scaraoschi ce era să pățească cu buzduganul.

Atunci Scaraoschi, îngrijit și mânios grozav, chemă înaintea sa pe toată drăcimea și bătu din picior, strigând:

— Acum, în clipă, să se aleagă unul dintre voi care să meargă și să afurisească pe acest proclet și vrăjmaș cumplit.

Pe loc și vine unul înaintea sa, tremurând.

— Să trăiți, mârșăvia-voastră! Eu mă duc să îndeplinesc nelegiuita voastră poruncă.

— Mergi! și dacă-i fi meșter și-i izbuti, să știi c-am să te fac mai mare.

Atunci dracul pornește c-o falcă-n cer și cu una-n pământ, și într-o clipă și ajunge la pusnicul Dănilă.

— Măi omule, zise dracul. Tu, cu șmecheriile tale, ai tulburat toată drăcimea; da' acuși am să te vâr și eu în toate grozile morții! Hai să ne blestemăm, și care dintre noi amândoi a fi mai meșter, acela să ia banii!

Ș-odată și-ncepe dracul a boscorodi din gură și a descânta, că nu știu ce face, de-i pocnește lui Dănilă un ochi din cap. Săracul Prepeleac! se vede că i-a fost scris tot el să răsplătească și păcatele iepei frăține-său, ale caprei, ale gânsacului logodit și ale boilor uciși în pădure. Pesemne blestemul gâștelor văduvite l-a ajuns, sărmanul!

Doamne! Multe mai are de pătimit un pusnic adevărat când se depărtează de poftele lumești și se gândește la

fapte bune!... Ș-apoi ce este mai gingaș decât ochiul? Dănilă crăpa de durere! dar, oricât îl durea de tare, el tot își ținu inima cu dinții și zise:

— Nu mă sperii tu cu de-alde-aceste, demon spurcat ce ești! Am să te fac să-ți muști mâinile și să mă pomenești în toată viața ta!

— Dă, dă, nu mai dondăi atâta din gură și blestemă și tu acum, să te văd cât ești de meșter.

— Ai să iei burduful cu bani în spate și ai să mergi la casa mea, căci blestemurile părintești nu-s la mine. Înțeles-ai?

Și, cum zice, încalecă și Dănilă pe burduf; iară dracu-i umflă în spate și zboară iute ca gândul taman la casa lui Dănilă Prepeleac.

Copiii și nevasta lui, când au văzut un bivol zburând pe sus, au rupt-o de fugă, înspăimântați. Dănilă, însă, a început a-i striga pe nume; și ei, cunoscând glasul lui, s-au oprit.

— Dragii tatei, băieți! Ia veniți încoace și aduceți cu voi și blestemurile părintești! ragila și pieptenii de pieptănat câlți!

Băieții încep a curge toți, care dincotro, cu blestemurile părintești în mână. Îi venise acum și lui Dănilă apa la moară.

— Puneți mâna, copii, pe jupânul ista, și începeți a-l blestema cum îți ști voi mai bine, ca să-i placă și dumisale.

Atunci lasă pe copii, că și dracul fuge de dânșii. Au tăbărât cu toții pe dânsul și l-au schingiuit după placul lui Dănilă. Ș-a început dracul a țipa cât îi lua gura; și

scăpând cu mare greu de mâinile lor, hârșcâit și stâlcit cum era, a lăsat și bani și tot și s-a dus pe urlați după ceilalți.

Iară Dănilă Prepeleac, nemaifiind supărat de nimene și scăpând deasupra nevoii, a mâncat și a băut și s-a desfătat până la adânci bătrânețe, văzându-și pe fiii fiilor săi împrejurul mesei sale.

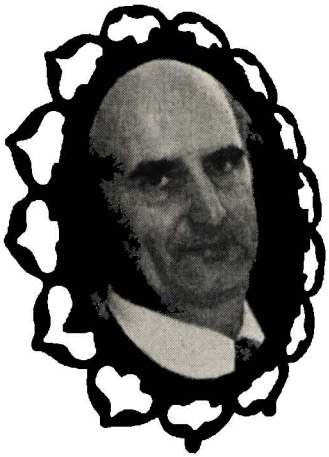

Povestea unui om prost

de *Aurel Cărășel*

A fost odată, în vremile de demult, pe când îngerii şi sfinţii din cer, ba chiar însuşi bunul Dumnezeu, se mai primblau uneori pe pământ şi se interesau de viaţa oamenilor de rând, a fost, deci, într-un sat Flămânzeni, de pe apa unui râu leneş şi cam tulbure, un om atât de prost, încât toate lucrurile le făcea alandala. De multe ori fugea el de noroc şi norocul de dânsul. Şi azi o greşea el pe aceea, mâine pe ailaltă, că se cruceau creştinii de-atâtea boacăne şi bombăneau tot timpul în contra sa, vrând să scape de el.

Până când, într-o bună zi, îl trimise părintele Daniil la clopotnița bisericii, să tragă clopotul de aramă, de fericita sărbătoare a Naşterii Sfintei Marii. Iar omul nostru, Cornea pe numele său, se urcă pe scară, se agăță de funie şi când se lăsă cu ea la vale, ca să încline clopotul, căzu cu totul pe spate şi, de pe podeţul de scândură, ajunse drept în mărăcinii şi în urzicile de jos. Pasămite, frânghia se rupsese taman de la legătură, iar clopotul greu se prăbuşise şi, trecând prin lemnărie, se izbise de pământ, spărgându-se în două.

La aşa mare parascovenie, mulțimea ce se strânsese să sărbătorească sfânta zi se înfurie şi-l umflă pe netot, cu fulgi cu tot, şi fuga cu el la râu să-l înece, să scape lumea de isprăvile lui cele nefăcute. Geaba le spuse bietul popă să-l ierte, că e mare păcat să iei viața unui creştin, mai ales de o zi sfântă, geaba strigă la ei primarul, iar jandarmul trase cu puşca în vânt, să-i sperie, oamenii se săturaseră de boroboațele nepricopsitului ca de mere pădurețe. Şi, hai-hai, cu mic cu mare, trăgându-l pe prost de funia cu care-i legaseră mâinile, către malul înalt al apei, din marginea satului. Mă rog, claca dracului era! ce să spun mai mult?

Taman atunci se nimerise ca Dumnezeu şi Sfântul Petre să dea o raită pe pământ şi să vadă ce necazuri mai au bieții oameni, ca să le mai aline, de s-o putea. Şi, când ajunseră ei în sânul mulțimii bulucite lângă apă şi aflară ce se petrecea, mai că le venea şi lor să se închine, cu toate că nu ei erau țiitori de cele sfinte. Da' parcă toate erau pe

dos şi nimic nu mai părea în rândul lumii. Că era o vorbă, de ajunsese până-n Rai: când e minte, nu-i ce vinde. Iar când nu e, prostia e la mare preţ...

— Oameni buni! le spuse Sfântul Petre, punându-se înaintea celor ce-l împingeau pe bietul rumân către apele învolburate. Băgaţi-vă minţile în cap, n-auziţi? Că nu voi sunteţi cei ursiţi să-mpărţiţi viaţa şi moartea printre cei de-un fel cu voi! Nu se poate să-l pedepsiţi altfel pe păcătosul acesta?

— Nu se mai poate! ţipă înfuriat unul dintre cei ce-l ţineau legat de funie. Că, de câte ori l-am făcut scăpat, parcă mai boacănă a dres-o pe următoarea.

— Ne-a dărâmat clopotul şi a stricat clopotniţa! strigă altul, mai de la o margine. Cine mai repară acum clopotul lăsat de moşii şi strămoşii noştri?

— A furat mierea albinelor sălbatice din pădure şi a abătut mânia lor asupra satului, de n-am putut ieşi din case zile de-a rândul...

— A fost de rând la oi şi, când l-au pus ciobanii să spele lâna, a băgat-o în fântâna satului, de s-a spurcat apa şi nu se mai poate bea nici acum dintrânsa.

— Vorbeşte cu şoarecii, cu şerpii, cu furnicile şi cu vrăbiile, de ni s-au speriat toţi copiii şi nu mai vor să stea seara pe uliţă, că vine solomonarul şi-i vâră-n sac.

— Mănâncă omizi, melci, lipitori şi alte alea, de ţi-e silă să mai treci prin faţa colibei sale, după înserat.

— Şi, mai cu seamă, se-nchină în faţa unei pisici negre, pe care o ţine-nchisă în beci şi nu o lasă decât noaptea afară. Vrea să-l aducă pe Ucigă-L Crucea printre noi!

Sfântul Petre se întoarse şi-i spuse încet tovarăşului său:

— Ce ne facem, Doamne, că sătenii aceştia sunt tare porniți împotriva lui şi mi-e teamă că n-o să-l putem scăpa din mâinile lor doar cu vorba.

— Poate că aşa este soarta lui, ridică din umeri Dumnezeu, zâmbind.

— Doamne, tu poți să faci orice vrei să faci. E păcat de bietul creştin să moară aşa, ca un câine.

— Cu soarta nu te poți pune, dădu din cap celălalt, mângâindu-şi barba albă. Dumnezeu, câtu-i el de mare şi de puternic, şi tot trebuie să țină seamă de ea.

— Hai, Doamne, că mare e mila Ta! Nu lăsa sufletul acestui păcătos pe mâna lor, că la furie omul spune multe, ştii şi Tu asta.

— Ştiu, dădu iar din cap Dumnezeu. De câte ori s-au lepădat în pustiu de Mine şi s-au întors să se roage vițelului de aur? Dar facă-se voia ta, Petre, că bun sfetnic mi-ai fost întotdeauna. Poate că o să reuşim să păcălim soarta puțin. Ce-i lipseşte prostului ăsta?

Sfântul se trase un pas înapoi şi se uită lung la cel priponit de mâini şi la oamenii care-i legau o piatră de moară de picioare.

— Mintea, Doamne.

— Nu, Petre, minte au cu toții de când se nasc. Ce fac pe urmă cu ea, nu mai e treaba mea. Norocul îi lipseşte, să ştii de la Mine. Să aibă, deci, noroc şi apoi să vedem ce-a mai face cu el.

Sătenii terminară de înnodat funia prin mijlocul pietrei, se puseră mai mulți de o împinseră pe mal către râu

şi apoi, bâldâbâc! – cu ea, în mijlocul apelor tulburi. Piatra se scufundă şi-l trase după ea pe sărmanul nenorocit, care nici nu apucă să deschidă gura să strige, că valurile îl şi înghiţiră. Oamenii se mai uitară câteva clipe, se închinară, râseră, îl dădură în burduful dracului, apoi începură să plece înapoi, către sat.

Dar nici nu apucară bine să facă primii paşi, că ultimul dintre ei, cel mai apropiat de râu, dădu un răcnet de spaimă. Se răsuciră cu toţi şi căscară ochii cât roata carului: din volbura apelor, se ridicase un copac, de care era agăţat Cornea, prostul satului, iar la gât avea doar un capăt rupt de funie.

— Sarsailă! strigă unul şi-şi făcu o cruce mare, după care o zbughi cât îl ţineau picioarele către sat.

Ceilalţi îi luară urma deîndată, ţipând şi răcnind că l-au văzut pe diavol ieşind din ape să ia lumea în primire. Pasămite, le dăduseră acum toate pe una, şi nici măcar aceea nu era bună: frica!

— Şi, acum, Doamne?

— Acum, o să mergem şi noi mai departe, Petre. Se spune că mare e Grădina Mea, aşa că nerodul ăsta plin de noroc o să aibă pe unde să se învârtă, până i-a veni văleatul. Şi-om mai auzi de dânsul, sunt sigur.

Aşa că, atunci când Cornea nerodul reuşi să iasă pe mal, agăţându-se de vreţele rădăcinilor, locurile erau pustii. Se scuturară el de apă, şezu o vreme locului, să-şi mai tragă sufletul, apoi se gândi că înapoi, în Flămânzeni, nu mai avea ce căuta, devreme ce erau cu toţi aşa de supăraţi pe

el, că vruseseră să-l dea pe gârlă la vale. Nu-i mai rămânea decât să meargă unde-o vedea cu ochii şi să spere că se va găsi vreun loc pe lumea asta şi pentru el.

Şi, cum sta el şi se chitea în ce parte s-o apuce, ca să nu dea iar nas în nas cu sătenii furioşi, numai ce văzu că apare dinspre maizăzi o cireadă de vaci, mânate din spate de un copilaş, cu o claie galbenă de păr în cap, de nu i se vedeau ochii, şi cu un moacă de tufan mai înalt decât dânsul, în mâna dreaptă.

— D-apoi, al cui eşti tu, mă, țâcă? îl întrebă el, când vacile ajunseră lângă apă şi prinseră să bea cu lăcomie. Că arăți aşa de sfrijit şi de închircit, că e de mirare cum de nu-ți culegi boarfele de pe jos.

— A lu' Fleandură. Bogdaproste îmi zice, şi sunt ficior la curțile boierului Ciuvică, din Bogățeni.

— Păi şi ce cauți aici, tocmai din Bogățeniul ăla al vostru? Că a fost musai să calci şapte văi şi şapte dealuri până la râu. Ce, la voi s-a gătat cu apa?

Bogdaproste îşi trecu mâna prin păr şi căscă lung.

— Păi s-o cam gătat. Boierul nu are decât o fântână, la Curte, că apa la noi e puțină. Şi, de câtva timp o secat şi aceea, de-ai zice că stă cineva înlăuntrul ei şi-o soarbe câtu-i ziua de lungă. Geaba au băgat bieții oameni ciuturi mari şi groase din lemn de fag, geaba a venit popa şi-a făcut slujbă... geaba au jucat în juru-i paparudele... Nu-i apă nici cât să saturi o muscă. Numa' nămol negru şi puturos, de-ți vine să-ți verşi mațele. Aşa că mă trimit pe mine aici cu vitele astea leneşe, să le-adăp.

— Ce spui, măi parpalecule? S-o gătat cu apa din fântână? Păi şi boierul ce face?

— Ce face... ce face... Păi n-oi vrea dumneata să coboare chiar el în fântână, când n-are curaj nimeni să coboare? A zis că dă trei pungi cu galbeni zimţuiţi celui care-i aduce apa la loc în fântână.

— Trei pungi de bani nu-s de aruncat, se socoti Cornea. Sunt tocmai cât are nevoie un flăcău singur, ca să-şi chibzuiască o gospodărie, aşa cum trebuie, şi să nu mai aibă apoi nevoie de nimic altceva decât de noroc, să nu-i risipească.

— Sunt, se învoi băietanul, scobindu-se în nas. Da' cine să coboare în fântâna blestemată, ca să vadă ce-i şi să lucre ca să aducă apa înapoi?

— Oi face-o eu, râse nerodul cu dinţii în soare, dacă altul mai bun nu se găseşte. Hai, să te-ajut să-ntoarcem vitele la Curte. Şi, dac-o fi să am noroc, se cheamă că primeşti un galben zimţuit de la mine, mă, Bogdaproste.

Până se lăsă seara, tocmai bine ajunseră la Curtea boierului şi băgară vitele în ocol. Mulţimea de argaţi se grăbea şi se-nvârtea peste tot cu trebi, numai pe el nu-l întreba nimeni ce caută pe-acolo.

Văzând una ca asta şi voind a-şi face mendrele cum ştia el, începu nerodul să dea ocol prin bătăturile cele largi, până ce găsi o scară lungă şi subţire, numai bună pentru ce avea el în gând. Şi, pe când ceilalţi se trăgeau spre focurile pe care se încingeau ceaunele cu mămăligă, el cără scara către fântâna cu pricina, o sprijini de ghizduri şi o

vârî înlăuntru, până ce aproape că o pierdu din vedere. Apoi legă o funie de jgheabul de piatră şi se coborî pe ea, până ce puse piciorul pe prima treaptă. Şi coborî el, până ce ajunse pe fundul plin de nămol al fântânii şi văzu acolo o bortă neagră, într-unul din pereţi.

Stătu o vreme în cumpănă, privind la gaura cea întunecată, cu un gând să se ducă şi cu zece nu. Apoi, dacă văzu şi văzu că nu se arată nimic rău dintrânsa, o apucă, cu inima-ndoită, înainte şi merse, şi merse, până ce osteni şi se aşeză pe un pietroi, să se odihnească. Şi cum sta şi se gândea la ce o să facă mai întâi cu galbenii pe care o să-i ia de la boier, numai ce odată aude din spate un fel de vifor turbat şi simte cum i se încinge surtucul în spinare. Sare el de pe piatră, scoate haina în flăcări şi dă cu ea de pământ, după care se îndreaptă de şale şi se holbează în întunericul din jur.

— Care eşti, mă acolo, zurbagiul acela de mi-a dat foc la surtuc? strigă el, în cele din urmă, văzând că nu dibăceşte nimica prin beznă. Ieşi, colea, la vedere, să te iei la trântă cu neica, dacă-ţi dă mâna.

Atunci, se făcu o lumină strălucitoare înaintea ochilor săi şi o salamandră uriaşă veni către el, din întuneric, vărsând flăcări pe gură şi pe nări.

— Cine e nefericitul care mi-a călcat tărâmul?! şuieră ea şi piatra tavanului se topi şi curse pe podea în picuri mari şi fierbinţi.

— Eu mi-s Cornea, spuse flăcăul cu voce tare, străduindu-se să nu se dea înapoi nici măcar cu un pas. M-a

trimis boierul, stăpânul locului ăsta, să te întreb de ce nu mai are apă în fântână, că-i mor vitele de sete.

— Las' să-i moară, dacă e prost, răspunse salamandra. El e stăpânul locului de deasupra, dar aici stăpânul sunt eu. De ce nu vrea să recunoască asta? De ce nu-mi aruncă câte o vită în fiecare zi, să mă hrănesc eu şi puii mei? Nu vrea? Am să-i înghit mereu apa din izvoare, până ce vor muri cu toţii acolo sus.

— Şi, dacă mor, cine-o să-ţi mai dea vite să mănânci, salamandră năucă?

Fiara se opri şi se frecă de unul dintre pereţi.

— Ei, la una ca asta zău că nu m-am gândit. Şi ce-i de făcut atunci? întrebă ea îngrijorată.

— Ţi-oi spune eu, da' ce mi-i da?

Salamandra şuieră a mirare, apoi mai făcu un pas către el.

— În fundul peşterii este un smarald cât capul unui om pământean. Dacă sfatul e bun, al tău să fie.

— Ia-ţi odraslele, ieşi din fântână, sloboade izvoarele şi apuc-o apoi către miazănoapte, până dai de un râu. Mergi pe malul lui până la izvoare. Şi, când ai ajuns acolo, ferecă-le şi pune-l pe domnul locului să-ţi dea pe fiece zi câte o vită şi câte o oaie, ca să faci slobozenie la apă. El o să pună bir la săteni, că aşa fac toţi domnii când vor să capete ceva, şi tu o să ai de mâncare până la adânci bătrâneţe.

— Măi, să fie! se miră salamandra. Dacă ştiam că e atât de simplu, nu-ţi mai dădeam smaraldul. Dar acu', fie,

dacă l-am promis, promis rămâne. Ia-o înapoi, cât poţi de repede, ca să nu te ajungă din urmă şuvoiul de apă. Şi când oi ajunge la suprafaţă, o să vină după tine şi piatra.

Aşa că o luă Cornea la fugă cât îl ţineau picioarele, dar se vede treaba că nu-l ţineau prea mult, pentru că apa înfuriată îl ajunse iute din urmă şi-l trânti de zid, umplându-l de nămol şi de mătasea broaştei.

Atât trebuie că mi-a fost! se gândi netotul, convins că o să dea ochii cu Sfântul Petre. Şi pentru că sfântul nu binevoi să apară, îi deschise şi văzu că şuvoiul îl purtase drept prin gura puţului, în sus, unde îl rotea, ca pe-un butuc nesimţitor, deasupra ghizdurilor. Iar de jur-împrejur, stătea mulţimea de argaţi, adunaţi de pe lângă focuri, ba veniseră şi săteni din satele apropiate, iar în casele conacului se aprinseseră luminile, de parcă era sărbătoare mare. Şi, cum sta el şi se răsucea în puterea şuvoiului, numai ce-l văzu, într-o clipeală de ochi, pe Bogdaproste cum se holba la el cu mâna la gură şi-i strigă să-l ajute să se coboare de acolo, că-i mai dă un galben.

Când auzi promisiunea, dracul de băiet fugi la peretele unei coşări şi luă de acolo un par lung de lemn, cu care se apropie de fântână şi-l împunse în picioare şi în pântece pe bietul om, până-l dădu jos de pe fruntea apelor. Cornea căzu drept pe un foc şi aproape că-l stinse cu şuvoaiele ce curgeau de pe dânsul. Iar mai apoi, când se ridică, simţi că stătea cu fundul pe un fel de bolovan mare. Îl frecă de mai multe ori cu podul palmei şi văzu că salamandra nu-l înşelase – pietroiul era tocmai nestemata

despre care-i vorbise. Aşa că luă frumuşel o traistă de alături, îl vârî în ea şi, când boierul sosi gâfâind la fântână, să vază minunea de-aproape, săltă traista pe umeri şi se apropie de el cu îndrăzneala prostului, care mai întâi face şi abia apoi gândeşte.

— Oamenii zic că tu ai ţâşnit din fântână odată cu şuvoiul de apă, dreptu-i? întrebă boierul, uitându-se la el cam cu neîncredere.

— Dreptu-i, conaşule! Ţi-am destupat izvorul, după cum ai cerut şi acum voi să plec înapoi în satul meu.

— Şi ce-mi ceri să-ţi dau ca plată pentru isprava asta?

— Plată mi-am luat şi singur, râse Cornea, bătând cu palma în desagă. Iacă, pietroiul care înfundase izvorul. Iar din cele trei pungi cu galbeni, să-i dai dumneata copilului ăsta, lui Bogdaproste, doi galbeni zimţuiţi, iar pe ceilalţi împarte-i la săraci de Sântă Mărie. Aşa să-ţi ajute Dumnezeu!

Măi da' prost mai eşti! se gândi boierul râzând înveselit. Auzi, tu, la el, să dea cu piciorul la trei pungi de galbeni pentru un pietroi!

— Aşa să fie, precum îţi doreşti, zise el şi îi dădu galbenii promişi flăcăuaşului, apoi aruncă banii cu pumnii deasupra mulţimii, care se azvârli la pământ şi începu să-i caute cu înverşunare prin crăpăturile pământului uscat, ba unii se mai luară şi la bătaie pentru unul pe care nu-l mai găseau.

Cornea se uită la ei cum se târau pe burtă şi se îmbrânceau, râse, apoi îi făcu semn de rămas bun lui Bogdaproste

şi porni înapoi, pe drumul de ţară, către malul râului. În traista cam ponosită de pe spinare, piatra preţioasă îl lovea la fiecare pas, amintindu-i că nu mai era un om sărac. Dar ce să facă cu averea, dacă nu găsea un loc al lui, unde să pună capul? Şi la ce altceva erau buni banii, decât să-ţi faci griji pentru ei?

Şi cum mergea el aşa, fleandura, la lumina lunii, auzi un oftat de-i sări inima din piept, iar apoi un plâns subţire, cu sughiţuri, îl băgă în sperieţi de tot. Se apropie cu băgare de seamă, mai ferindu-se prin dosul unor tufişuri, mai trăgându-şi sufletul prin spatele unor pietroaie, până ce ajunse pe malul unei bălţi, plină de lintiţă şi de mătasea broaştei. Acolo, ce să vezi? Suit pe un stei de piatră, un pui de drac, cu coada strânsă sub el, se smiorcăia de mama focului, de nu ştiai ce-i aia.

Şi se apropie Cornea încă şi mai mult de baltă şi, cu ochii la văicărelile lui, călcă pe o creangă şi o rupse. Drăcuşorul odată ciuli urechile-i ascuţite şi se uită drept către locul unde se găsea el.

— Care eşti pe-acolo? întrebă el, cam îndoit.

— Dar tu ce fel de urâciune mai eşti? întrebă nerodul, la rândul său, ridicându-se în picioare şi apropiindu-se de piatră. Că lighioană aşa ciudată n-am mai văzut până acum, de când mama m-a făcut.

— Eu sunt nepot de soră al lui Sarsailă, Tartorul cel mare din Talpa-Iadului. Cei de pe-aici îmi zic Nichipercea, că am două coarne mici şi ascuţite. Da' tălică al cui oi fi?

— Mă parpalecule, am văzut eu şi hoituri mari pe-acilea şi nici de-o lume... Eu mi-s văr din fraţi cu cuscra mă-sii. Toată lumea-mi zice Cornea.

— Aoleo! se văietă dracul cel mic. Oi fi unchiul meu de-al doilea, ăla de a plecat de la Talpa-Iadului, când Sarsailă s-a certat cu Moşul de Sus.

— Ăla oi fi, se învoi Cornea.

— Şi ce crezi că faci pe-aici?

— Mă întorc acasă. Şi te-am auzit croncănind. De ce plângi?

— Am făcut mai multe boroboaţe, în ultimul timp. Nu am dus pe drumul pierzării niciun suflet. Am supărat-o pe Cotoroanţă... Sarsailă m-a trimis aici, să mai cresc.

— Şi te doare când creşti? De-aia plângi?

Nichipercea sări de pe pietroi şi se apropie de el. De-abia îi ajungea până la genunchi.

— Plâng pentru că nu ştiu cum s-o scot la capăt cu încercarea la care m-a pus Sarsailă, ca să-mi dea voie să mă întorc. Uite, vezi balta asta puturoasă? Pe fundul ei e un sac cu galbeni. Trebuie să-l scot de acolo şi să mă duc cu ei să momesc un suflet de creştin, să-l spurc şi să-l car cu mine în Iad. Abia atunci o să am voie să intru. Dar sacul e atât de mare, că orice am chitit eu nu s-a putut.

Nerodul se uită la puiul de drac, se uită la baltă şi iar la Nichipercea. Vorba ceea: „Şi piatra prinde muşchi dacă şede mult într-un loc". Am ajutat un boier, se gândi el, de ce n-aş ajuta şi un pui de drac, ca dânsul? Că doar n-o fi dracul chiar atât de negru!

— Şi dacă te ajut eu să scapi din angaraua asta? Şi să nu mai stai aici până ce o seca balta, ca să mai creşti şi să poţi să iei sacul?

— Unchiule, dacă faci tu asta pentru mine, atunci o să fac şi eu orice mi-oi cere, când va fi să ai vreo nevoie. Şi ştii vorba – cuvântul unui drac nici Dumnezeu nu-l mai dezleagă.

— Atunci, nepoate, să facem aşa. Ia, aşează-te mătăluţă colea, la loc, pe pietroi, şi uită-te bine la ce am eu în desagă. Să vedem, cunoşti ce e vârât acolo?

Şi scoase piatra nestemată, o şterse de noroi, apoi o ridică în lumina albă a lunii.

— O nestemată! se miră drăcuşorul.

— Da, o nestemată. Poţi să cumperi cu ea farmecele şi sufletul unei femei, ca să deschizi uşa Iadului. Ce spui, facem târgul?

— Târgul?!

— Îmi dai sacul cu galbeni, îţi dau piatra asta frumoasă.

— Măi, unchiule, tare mi se pare mie că eşti cam prostovan, râse ascuţit Nichipercea. Păi ce-o să faci cu un sac de bani pe care n-o să-l poţi scoate din baltă?

— Ei, ia eu nu sunt grăbit să mă întorc acasă, aşa ca tine. Aştept să sece balta şi-l iau.

— Aha! făcu Nichipercea. Dă nestemata încoace şi... să auzim de bine. Când oi avea vreodată nevoie, e de ajuns să te gândeşti la mine şi mintenaş voi fi lângă tine.

Înşfăcă piatra şi, într-o clipită, se făcu nevăzut. Iar Cornea se aşează pe pietroi şi se scărpină în cap.

Am făcut-o şi pe-asta! Această poznaşă trebuşoară şi gingaşă în multe privinţe... se gândi el. Am dat o nestemată pe un sac din fundul băţii. Cum ajung la banii ăia acum? Oare n-o fi mai bine să-i las să zacă acolo neîncărcaţi?

Şi pe când se pregătea să-şi urmeze drumul, zări un peştişor auriu, care se zbătea să scape dintr-un ochi de apă tulbure, la doi paşi de el. Se aplecă, îl luă în podul palmelor şi îl puse în baltă. După câteva clipe, acesta scoase botul din unde şi-i spuse:

— Alelei, măi om bun, nici nu ştii tu viaţa cui ai scăpat-o, în noaptea asta. Pentru gestul tău bun, o să-ţi îndeplinesc o dorinţă. Care să fie aceea?

Cornea ridică din umeri, se apropie cu faţa de baltă şi îi spuse istoria sacului cu bani. Peştişorul îi zise atunci să se ducă spre miazăzi, urmând malul, şi o să găsească un trunchi căzut de-a curmezişul, peste albia unui pârâu ce izvora din baltă. Să-l dea într-o parte şi, până în zori, toată apa avea să se scurgă pe făgaşul acesteia, iar sacul va rămânea acolo, în mijlocul noroiului negru.

În zori, nerodul stătea pe malul unei bălţi mucede şi lipsită de apă, călare pe un sac de bani. Şi, pe când se întreba el cum să facă să ducă purcoiul de bani, căzut fără de veste pe capul său, până pe malul râului spre care pornise de cu seară, auzi un scârţâit prelung şi, de dincolo de perdeaua de plopi, se ivi un car tras de doi bouleni chiparoşi, mânaţi de o vădană tânără, cu broboadă neagră trasă peste cosiţa gălbioară şi îmbrăcată cu fotă roşie.

Se frecă la ochi, se uită la sac, la mândreţea de femeie, apoi iar la sac. Unii zic aşa, îşi spuse el în gând, cum că femeia-i sac fără fund. Ce-a mai fi şi asta?

— Da' un' te duci, tu, fată, hăi, aşa degrabă? o întrebă, taman când să treacă pe lângă el.

— Ce-ţi pasă?! se răsti ea şi mână boii mai departe.

— Credeam că mă cauţi pe mine, clătină Cornea întristat din cap.

— Pe solomonarul care poate să scoată aur din piatră seacă, iaca pe cine caut! strigă vădana, fără să privească înapoi. M-a trimis boierul Pârlogi să-l găsesc şi să i-l aduc degrab', că altfel se sting toate cele de pe moşia dumisale de sete.

— Şi eu care credeam că pe mine mă cauţi! Mai spuse el o dată. Iaca minune-minunată: pun mâna pe pietricica asta, o iau în palmă şi, hop! – uite că am aici un ban de aur...

Şi scoase nerodul, pe nevăzute, un ban din sac şi-l sticli în lumina soarelui. Carul se opri pe malul bălţii, vădana coborî repede, se apropie, luă banul, se uită la el pe toate părţile, îl muşcă între dinţi, apoi i-l întinse înapoi, clătinând din cap.

— Apoi, de, ştiu şi eu... Am văzut eu şi destui bărbaţi mult mai ticăiţi şi mai chitcăiţi decât dumneata. Dar dacă zici că eşti vrăjitorul pe care-l vrea boierul, atunci hai să te ajut să urci în car şi să ne-ntoarcem la conac. Ce-ai în sac?

— Pietricele din cele ce se prefac în bani de aur, râse Cornea într-un dinte şi odată umflă sacul plin de noroi şi-l azvârli în fundul carului.

Apoi se ridică şi el pe leagănul de lemn, acoperit cu o velinţă, şi aşteptă să vadă ce-o să se mai întâmple. Pasă-mi-te, pricepuse el că era vorba de drăguţa de salamandră şi de cerinţele ei nesocotite.

Şi merseră ei aşa drum de vreo două ceasuri, tot pe drum de şes, pe la umbra copacilor, iar vădana îi povestea chicotind toate cele ce se petreceau pe la curtea boierului, ba îi mai trăgea şi câte una pe spinare, ca să-l aşeze mai bine pe leagănul căruţei. Bietul Cornea tăcea şi înghiţea, că-i era drag să şadă lângă o muiere tânără şi focoasă, pe care n-o aştepta vreun bărbat acasă, s-o întrebe de ce-l căra tocmai pe el cu căruţa dumisale.

Când soarele trecu de crucea amiezii, intrară în sat şi se opriră în faţa porţilor boiereşti, ridicate pe un deal din apropiere. În stânga lor, creştea un frasin uriaş, iar nerodul se coborî şi merse drept la umbra lui, spunându-i vădanei că o să-l aştepte acolo pe boier. Degeaba se rugă femeia de el, degeaba veniră slugile boiereşti să-l înduplece să intre, auzind că este solomonarul mult aşteptat, Cornea nu şi nu, el este prea umil ca să calce înlăuntrul curţii.

În cele din urmă, auzind şi boierul Pârlogi, că la porţile sale s-a oprit un vrăjitor în stare să transforme pietrele în bani de aur, a coborât de pe cerdac, unde-şi bea cafeaua şi-şi fuma narghileaua, şi s-a apropiat cu paşi măsuraţi de nerodul nostru, care scotocea prin sacul murdar de pământ pe care se aşezase. După ce se aşeză, la rându-i, pe un scaun de răchită, adus de o slugă, boierul îl întrebă

cum îl cheamă şi de pe unde vine, apoi îi povesti tărăşenia cu salamandra ce-şi făcuse cuib chiar în peretele dealului de unde țâşneau apele râului, pe care le ferecase cu puterea ei blestemată.

— Şi-mi cere să-i dau, ei şi puilor ei spurcați, câte un cap de vită, în fiece zi, ca să mai sloboadă nițică apă pe albie, doar cât să nu murim cu toții de sete. Îți închipui, domnia-ta, vrăjitorule, de unde atâtea capete de vită, ca să nu murim de sete, în cele din urmă? La târg, o vită face un galben. Cu câte un galben pe zi, oricât aş fi eu de bogat, tot aş sărăci în câteva luni. Şi apoi s-ar stinge cu toții de sete. Ori, şi mai rău, ar începe să se pribegească spre alte zări, unde nu a ajuns blestemul acesta. Aşa că m-am gândit că numai un vrăjitor ne-ar mai putea scoate din încurcătură.

— Înălțimea-ta, boierule, cunoşti doar vorba ceea - vrabia-i tot pui, dar numai dracul o ştie de când îi... Lasă gândurile negre şi mai bine întinde mâna, ia o piatră de jos, oricare vei voi, şi întinde-mi-o, spuse Cornea, mijind ochii în soare.

Boierul făcu precum i se spusese. Nerodul luă piatra, o privi lung, suflă deasupra ei, bolborosi câteva cuvinte fără noimă, apoi o vârî în sac. Peste câteva clipe, vârî iar mâna pe gura sacului şi scoase un galben strălucitor, cu zimți nou-nouți, pe care i-l întinse boierului Pârlogi. Acesta îl luă, cu ochii holbați cât cepele, îl muşcă într-o parte, apoi îl azvârli în sus şi-l prinse iar în podul palmei.

— Da' ştiu că eşti vrăjitor de-adevăratelea, măi, omule! spuse el cu ochii sticlind, după ce se aşeză iar pe scaunul

de răchită. Ce mi-oi cere, ca să te aşezi la curţile mele şi să-mi faci serviciul acesta în fiecare zi, ca să putem să avem iarăşi apă pe râu?

— Boierule, sunt un om obosit şi, când îţi ghiorăie foamea prin maţe, nu mai gândeşti tocmai limpede. E şi mâine o zi, aşa că ia galbenul pe care ţi l-am dăruit, cumpără o vacă grasă şi trimite-o peşcheş salamandrei, ca să mai dea drumul la ceva apă, să avem de spălat şi de potolit. Iar până mâine m-oi gândi cum să te ajut să scapi de nenorocul ăsta.

Aşa făcură, deşi boierului îi da inima ghes să-l tocmească încă decuseară. Dar simţise el că vorba celuilalt fusese vorbă, aşa că nu mai insistă şi îi trimise acolo, la porţi, de unde nerodul nu voia să mai plece, un urcior cu apă, un pui fript, un şip cu vin şi o mămăligă cât roata carului. La care prostul satului ospătă cât îl ţinură baierele stomacului, bău bine, apoi se spălă pe picioare şi se întinse pe pologul cu care venise vădana, să-l momească înăuntru.

Când se trezi, oiştea Carului Mare trecuse de crucea bolţii. Din spatele zidurilor nu se mai auzea niciun zgomot. Cornea se întinse, se răsuci, apoi se ridică cu grijă, luă sacul cu galbeni la spinare şi plecă încetişor către vadul râului.

Deşi luna nu răsărise încă, era destulă lumină, ca să vadă drumul şi să nu se lovească de pietroaie. Într-un târziu, ajunse la albia secată şi o luă în sus, pe prundişul încă umed. Şi merse el aşa aproape jumătate din noapte. Iar,

când luna căuta să scapete dincolo de dealurile Turcesei, ajunse la locul unde râul intra sub pământ şi se opri. În peretele bătut de lună, se făcea o bortă întunecată.

— Salamandro, io mi-s Cornea cel cu care te-ai mai înfruntat o dată şi am venit să-ţi spui să ieşi afară din peşteră, cât mai ai viaţă de trăit! strigă el de acoperi huietul apei dinăuntru.

Nimic nu apăru însă în gura bortei. Mai strigă o dată şi încă o dată, dar nu-i răspunse decât apa mânioasă a râului.

— Eu plec, atunci, dar mâine o să vină maştera! strigă nerodul pentru ultima dată. Şi n-o să mai rămână nimic din tine şi din puii tăi.

Se auzi un foşnet şi capul uriaş al salamandrei îşi făcu loc cu greu prin bortă, către lumina lunii.

— Ce spui tu, omule, acolo? Care maşteră?

— Fiecare râu îşi are o maşteră a lui, care-l apără de rele. Tu ai oprit apa şi ai trezit maştera din somnul ei adânc. Acum, e pe drum şi s-a lăudat că va face o tocană grozavă din tine şi din puii tăi, când o ajunge aici.

— Mulţi se laudă degeaba, căscă salamandra şi colţii ascuţiţi îi sticliră în lună.

— Poate, dădu din cap Cornea. Dar maştera asta e mai mare decât dealul în care stai tu cu spurcaţii tăi de pui.

— Atunci, poate că ar trebui să plec de aici, făcu arătarea. Dar nu ştiu unde să mă mai duc. M-ai mai sfătuit o dată, nu o faci şi acum?

— Ţi-oi spune eu, da ce-mi dai?

— Voi, oamenii, sunteţi numai cu cerşitul, şuieră salamandra. Fie. În borta asta a trăit, demult de tot, o ceată

de pitici, care au săpat în munte şi au adunat averi. După ce neamul li s-a stins, bogățiile lor au rămas uitate aici. Să fie ale tale, dacă îmi dai sfatul care să-mi folosească.

— Mde, dac-ar fi toate cu lapte câte le spui, zise Cornea, clătinând din cap. Uite cum faci: îți iei puii şi plecați cu toții spre miazăzi. Dincolo de munți, se întinde o apă fără sfârşit. Ziua vă bălăciți, iar noaptea vă trageți în bortele săpate în stânci.

— Şi de mâncat?

— Nu aveți decât să stați pe mal şi scuipați cu flăcări pe deasupra apei. Că la asta vă pricepeți. Şi peştii or să sară speriați pe mal, gata prăjiți. Şi o să aveți de mâncare, fără nicio osteneală. Iar eu o să rămân aici, în locul vostru, să o țin pe maşteră din drum, până ce ajungeți atât de departe, cât să nu vă mai prindă din urmă.

Auzind salamandra una ca asta, se grăbi să-şi ia odraslele şi să plece către miazăzi, ca să călătorească o parte din noapte şi să nu îi prindă căldura soarelui fără adăpost. Iar Cornea se cățără cu greutate în bortă, bâjbâi prin întuneric până ce dădu de a doua sală, prin tavanul căreia intrau câteva raze de lună. În mijlocul încăperii, se ridica o movilă de pietre prețioase. Nerodul aruncă sacul într-un colț şi-şi vântură brațele prin sclipirile lor.

— Tii, da' ce noroc am avut, când m-am născut! se miră el. Am pornit la drum cu mâinile în pozânare şi am dat peste o nestemată cât capul meu, peste un sac cu galbeni, iar acum peste purcoiul acesta de pietre. Ce să mă fac cu ele?

— Chiar, Doamne, ce să se facă bietul om cu ele? întrebă sfântul, ridicând fruntea către Dumnezeu. Că şi norocul ăsta, se vede treaba, dacă e prea mult nu e bun.

— De, mă, Petre, nu ai vrut tu să-l ajuți? Iacă ce se întâmplă, dacă intri peste treburile Sorții, văzut-ai?

— Doamne, fii milostiv, aşa cum te ştiu toți credincioşii tăi... Nu e vina lui că s-a născut nerod şi că nu-l duce mintea ce să facă cu atâta avere de mare.

— Petre, Petre... dădu din cap Domnul cu blândețe. N-ai să înveți niciodată legile Cerului. Dar fie, mai îmi calc pe inimă o dată, pentru tine. Ce-i lipseşte unui om, care are prea mult noroc?

Sfântul se scărpină în cap şi trase norul de sub el mai într-o parte, că-i udase piciorul şi începuse să-l doară iar reumatismul.

— Mintea, Doamne? încercă el cu sfială.

— O nevastă, Petre. Se zice că femeia are o coastă de drac într-însa şi de aceea e taman bine nimerită să găsească o ieşire, acolo unde bărbatul nu vede niciuna. O nevastă va şti exact ce să facă pentru ca averea aia mare să nu-i mai dea bietului Cornea dureri de cap.

— Păi, atunci, să-l însurăm, Doamne, râse sfântul fericit şi-şi frecă rotula cu putere.

A doua zi, la prima oră a dimineții, boierul Pîrlogi se şi înființă la porțile conacului, să vadă ce scăpare a găsit vrăjitorul. Acesta avea ochii cârpiți de somn şi vocea dogită, dar nu făcu nazuri, trase un gât zdravăn din urciorul cu vin şi-i spuse că se gândise bine şi că avea o propunere.

— Să auzim, se bucură boierul şi făcu semn robului grămătic să vină cu călimara, penele şi pergamentul pentru contract.

Cornea se spălă pe faţă şi îşi trase sacul cu bani mai aproape, apoi se aşeză turceşte şi-i grăi aşa:

— Boierule, eu o să solomonăresc salamandra aia blestemată, până o s-o fac să se ducă pe pustii şi să nu mai aibă cale de-ntors. Mai mult, o să-ţi iau pietrele din drum, câte intră-n sacul aista şi le fac pe toate galbeni noi, pe care ţi-i dăruiesc cu inima deschisă. Şi pentru astea două lucruri, tot două cer şi eu de la domnia-ta.

— Ce? întrebă cu sufletul la gură boierul.

— Păi, primul ar fi că îmi plac locurile astea şi aş vrea să mă aşez şi eu pe-acilea. Şi vreau să-mi dai înscris pe o bucată de pământ, pentru o casă.

— Cât să fie de mare pământul? zise boierul, simţind că-i vine inima la loc.

— Nu prea mare, râse nerodul. Ia, aşa, cât să cuprindă dintr-o săritură un zbanghiu de nepoţel de-al meu, care nu-mi vine nici până la brâu.

— Aşa să fie, hotărî Pîrlogi şi-i făcu semn grămăticului să întocmească zapisul. Să vină nepotul şi să sară. Iară pământul acela să fie pe veci al tău.

Cornea îşi linse buzele şi rosti în gând numele lui Nichipercea. Într-o clipă, puiul de drac se ivi lângă el.

— Iaca, unchiule, că se-ntâmplă să ai şi dumneata nevoie de mine, după cum ne fuse vorba. Care-i baiul?

— Ia, mă, nepoate, să-i arătăm boierului cât de departe poţi să sari tu, dacă te oţărăşti o clipă.

— Şi cum ai să vezi până unde-am ajuns, dacă sar prea departe?

— Ridici acolo un stâlp înalt de o poştă şi apoi te duci la treburile tale.

— Aşa să fie, bădie. Acum, astupați-vă urechile, că va trebui să mă ridic tocmai dincolo de lună.

Şi unde nu se înălță drăcuşorul până în tăriile cerului şi un asemenea bubuit ca de tunet se lăsă pe pământ, că se crăpară toate zidurile cele albe ale conacului. Şi dădu poruncă boierul de puseră caii la şaretă şi merseră toată ziua, până ce găsiră coloana de piatră, înaltă de nu i se zărea vârful.

— Dar ştii că m-ai plesnit în pălărie, măi, omule? Nu ştiam că ai un nepot atât de săritor, bombăni el supărat, apoi, vrând-nevrând, mai strângând din dinți, mai călcându-i pe inimă, semnă zapisul şi-l întări cu pecetea de la inel. Iaca poveste acum, că ajunserăm şi megieşi.

Dar parcă tot nu-i părea chiar atât de rău, când se gândea la sacul cu bani, care-l aştepta la conac.

— Şi cel de-al doilea lucru?

— Să dai poruncă vădanei cu care am venit la moşia dumitale să mă ia de bărbat. Vreau să mă însor şi să mă aşez la casa mea. Acum, că am pământ unde să-mi fac o casă.

— Ăsta e lucru uşor, se înseninâ boierul şi dădu poruncile trebuincioase.

Aşa că omul nostru făcu o nuntă ce ținu trei zile şi trei nopți, cu vădana ceea cu cosița gălbioară şi ochi focoşi, după care tocmi meşteri buni, care-i ridicară o casă şi nişte acareturi parcă şi mai mândre decât cele ale boierului.

Şi toate ar fi fost bune şi la locul lor, numai că un singur ghimpe îi mai rămăsese bietului Cornea la inimă: femeia lui nu voia să facă copii. Şi el tot sta şir cu rugămințile după ea, dar ea nu şi nu. Că nu vrea până ce nu i-o spune de unde are el atâta bănet de mult, încât poate să cumpere orice-i pofteşte inima, dacă nu munceşte nimic... Aşa că, în cele din urmă, trebui să-i spună povestea cu peştera salamandrei şi cu movila de nestemate dinăuntrul ei.

Ei, din ziua aceea nici că s-a pomenit femeie mai veselă, mai iubitoare şi mai grijulie decât nevasta lui. Îi împlinea orice dorință, numai în ochi să i-o fi citit. Şi i-a făcut şi trei copii frumoşi şi isteți, nevoie mare, de răsuna curtea până la hotar de țipetele lor. Atâta doar că, în fiecare noapte, după ce Cornea mergea să se culce şi stingea lumânarea de seu, droşca nevestei ieşea pe porți şi nu se oprea decât la izvorul răului, în fața bortei întunecate.

— Ei, vezi, Petre? Ce ți-am spus eu? întrebă Dumnezeu, zâmbind a taină şi privind lung dincolo de lună. Coasta aia de drac iaca-tă a ieşit la iveală şi acum bietul om poate să-şi trăiască liniştit viața – nu se va mai împiedica de atâta noroc.

Povestea lui Stan Pățitul

de *Ion Creangă*

Era odată un flăcău stătut, pe care-l chema Stan. Și flăcăul acela din copilăria lui se trezise prin străini, fără să cunoască tată și mamă și fără nici o rudă care să-l ocrotească și să-l ajute.

Și, ca băiat străin ce se găsea, nemernicind el de colo până colo pe la ușile oamenilor, de unde până unde s-a oploșit de la o vreme într-un sat mare și frumos.

Și aici, slujind cu credință ba la unul, ba la altul, până la vârsta de treizeci și mai bine de ani, și-a sclipuit puține parale, câteva oi, un car cu boi și o văcușoară cu lapte. Mai pe urmă și-a înjghebat și o căsuță, și apoi s-a statornicit în satul acela pentru totdeauna, trăgându-se la casa lui și

muncind ca pentru dânsul. Vorba ceea: „Și piatra prinde mușchi dacă șede mult într-un loc".

Și cum s-a văzut flăcăul cu casă și avere bunicică, nu mai sta locului, cum nu stă apa pe pietre, și mai nu-l prindea somnul de harnic ce era. Dintr-o parte venea cu carul, în alta se ducea, și toate treburile și le punea la cale singurel. Nu-i vorbă că, de greu, greu îi era; pentru că, în lipsa lui, n-avea cine să-i îngrijească de casă și de vitișoare cum trebuie. Numai, dă! ce să facă bietul om? Cum era să se întindă mai mult, că de-abia acum se prinsese și el cu mâinile de vatră; și câte a tras până s-a văzut la casa lui, numai unul Dumnezeu știe. De-aceea alerga singur zi și noapte în toate părțile, cum putea, și muncea în dreapta și în stânga, că doar-doar a încăleca pe nevoie, ș-apoi atunci, văzând și făcând.

Toate ca toate, dar urâtul îi venea de hac. În zile de lucru, calea-valea; se lua cu treaba și uita de urât. Dar în nopțile cele mari, când era câte o givorniță cumplită și se mai întâmpla să fie și sărbători la mijloc, nu mai știa ce să facă și încotro să apuce, vorba cântecului:

De urât mă duc de-acasă,
Și urâtul nu mă lasă;
De urât să fug în lume,
Urâtul fuge cu mine.

Se vede lucru că așa e făcut omul, să nu fie singur. De multe ori i-a venit flăcăului în cap să se însoare, dar când își aducea aminte uneori de câte i-au spus că au pătimit unii și alții de la femeile lor, se lua pe gânduri și amâna,

din zi în zi și de joi până mai de-apoi, această poznașă trebușoară și gingașă în multe privințe, după cum o numea el, gândindu-se mereu la multe de toate... Unii zic așa, că femeia-i sac fără fund. Ce-a mai fi și asta? Alții, că să te ferească Dumnezeu de femeia leneșă, mârșavă și risipitoare; alții alte năstrușnicii, încât nu știi ce să crezi și ce să nu crezi?

Numai nu-i vorbă că am văzut eu și destui bărbați mult mai ticăiți și mai chitcăiți decât cea mai bicisnică femeie. Și așa, trezindu-se el în multe rânduri vorbind singur, ca nebunii, sta în cumpene: să se însoare... să nu se însoare?!...

Și, ba s-a însura la toamnă, ba la iarnă, ba la primăvară, ba la vară, ba iar la toamnă, ba vremea trece, flăcăul începe și el a se trece, mergând tot înainte cu burlăcia, și însurătoarea rămâne baltă. Și apoi este o vorbă: că până la 20 de ani se însoară cineva singur; de la 20-25 îl însoară alții; de la 25-30 îl însoară o babă, iară de la 30 de ani înainte numai dracu-i vine de hac.

Tocmai așa s-a întâmplat și cu flăcăul acesta că, până la vremea asta, nici el de la sine, nici prietenii, nici babele – câtu-s ele de-a dracului, de prefăcute și iscoditoare – tot nu l-au putut face să se însoare.

Stan era om tăcut în felul său, dar și când da câte-o vorbă dintr-însul vorba era vorbă, la locul ei, și nu-l putea răpune te miri cine.

Mulți trăgeau nădejdea să-l ia de ginere, dar flăcăul era chitit la capul său și nu se da cu una, cu două. Și așa, de la o vreme, și prietenii și babele, lehămetindu-se, l-au dat

în burduful dracului și l-au lăsat pe seama lui, să facă de-acum înainte ce-a ști el cu dânsul, că ei și-au luat toată nădejdea.

Amu, într-una din zile, flăcăul se scoală de noapte, face mămăligă îmbrânzită și ce-a mai dat Dumnezeu, pune mâncarea în traistă, înjugă boii la car, zice Doamne-ajută și se duce la pădure, să-și aducă un car de lemne. Și ajungând el în pădure pe când se mijea de ziuă, a tăiat lemne, a încărcat carul zdravăn și l-a cetluit bine, și pân-or mai mânca boii, s-a pus să mănânce și el ceva. Și după ce a mâncat cât a trebuit, i-a mai rămas o bucățică de mămăligă îmbrânzită și, făcând-o boț, a zis: „Ce s-o mai duc acasă? ia s-o pun ici pe teșitura asta, că poate-a găsi-o vreo lighioaie ceva, a mânca-o și ea ș-a zice-o bodaproste". Și punând mămăliga pe teșitură, înjugă boii, zice iar un Doamne-ajută și, pe la prânzișor, pornește spre casă. Și cum a pornit el din pădure, pe loc s-a și stârnit un vifor cumplit, cu lapoviță în două, de nu vedeai nici înainte, nici înapoi. Mânia lui Dumnezeu ce era afară! să nu scoți câine din casă, dar încă om! Însă dracul nu caută mai bine; la așa vreme te face să pierzi răbdarea și, fără să vrei, te vâră în păcat.

În acea zi, Scaraoschi, căpetenia dracilor, voind a-și face mendrele cum știe el, a dat poruncă tuturor slugilor sale ca să apuce care încotro a vedea cu ochii, și pretutindene, pe mare și pe uscat, să vâre vrajbă între oameni și să le facă pacoste.

Atunci dracii s-au împrăștiat, iute ca fulgerul, în toate părțile. Unul din ei a apucat spre păduri, să vadă de n-a

putea trebălui ceva și pe-acolo; doar a face pe vrun om să bârfească împotriva lui Dumnezeu, pe altul să-și chinuiască boii, altuia să-i rupă vrun capăt sau altceva de la car, altuia să-i schilodească vrun bou, pe alții să-i facă să se bată până s-or ucide, și câte alte bazaconii și năzbutii de care iscodește și vrăjește dracul.

Ce-or fi isprăvit ceilalți draci nu știm, dar acestui de la pădure nu i-a mers în acea zi. S-a pus el, nu-i vorbă, luntre și punte ca să-și vâre codița cea bârligată undeva, dar degeaba i-a fost, că, pe unde se ducea, tot în gol umbla.

Și tot cercând el ba ici, ba colea, înspre seară numai ce dă de-o pârtie. Atunci se ia tiptil-tiptil pe urma ei și se duce tocmai la locul de unde încărcase Stan lemnele. Și, când colo, găsește numai locul, pentru că flăcăul, după cum am spus, de mult ieșise din pădure și se dusese în treaba lui.

Văzând el dracul că nici aici n-a izbutit nimica, crâșcă din măsele și crapă de ciudă, pentru că era îngrijit cu ce obraz să se înfățișeze înaintea lui Scaraoschi; ș-apoi, afară de aceasta, era buimac de cap și hămesit de foame, de atâta umblet.

Și cum sta el pe gânduri, posomorât și bezmetic, numai iaca ce vede pe-o teșitură un boț de mămăligă. Atunci, bucuria dracului! Odată-o și halește și nu zice nimica. Apoi, nemaiavând ce face, își ia coada între vine și se întoarce la stăpânu-său, și, cum ajunge în iad, Scaraoschi îl întreabă:

— Ei, copile, ce ispravă ai făcut? Câte suflete mi-ai arvonit? Dă-ți solia!

— Ia, mai nimica, stăpâne, răspunse dracul, rușinat și tremurând ca varga de frică; se vede c-am pornit într-un ceas rău. Vremea a fost prea dimpotrivă, cum știți, și numai un om a venit azi în pădure, dar și-acela a scăpat de mine, căci am dat în urma lui târziu, tocmai când se dusese. Noroc numai c-am găsit pe-o teșitură un boț de mămăligă, de-am mâncat, căci îmi gârâiau mațele de foame. Alta nu mai știu nimica, întunecimea-voastră.

— Ei bine, zmârdoare urâcioasă ce ești, de mâncat ai mâncat boțul cel de mămăligă, dar ce-a zis omul acela când a pus mămăliga acolo, pe teșitură, ai tu la știință?

— Ba de asta nu știu nimica, stăpâne.

– Apoi, ce păzești tu alta, dacă nu știi nici macar ceea ce vorbesc muritorii? Să-ți spun eu dară, deși n-am fost în pădure, ca tine: a zis că cine-a mânca boțul cel de mămăligă să zică bodaproste. Zis-ai tu ceva când ai mâncat-o?

— Ba n-am zis nimica, stăpâne.

— Așa? În loc să-ți dai osteneală ca să afli până și gândul oamenilor, tu nu știi nici măcar ceea ce vorbesc ei? Mai pot eu să am nădejde în voi? Ei, las' că-ți găsesc eu acuș leacul; te-i învăța tu minte de altă dată! Hai, pornește acum degrabă la omul acela, și să-i slujești taman trei ani de zile, cu credință, la ce te-a pune el! Simbrie în bani să nu primești de la dânsul, ci să faci tocmală că, după ce ți-i împlini anii, să ai a lua din casa lui ce-i vrea tu; și aceea are să fie de trebuință la talpa iadului, că au început a putrezi căpătâiele... Ia să vedem, ți-a veni în cap ce ai să iei? hai, gata ești? ia-ți tălpășița!

— Gata, stăpâne, iaca, pornesc! Atunci dracul dă o raită pe la talpa iadului, să vadă ce lipsește, și apoi iese iute ca scânteia și se tot duce înainte la slujbă, după porunca lui Scaraoschi. Și când pe aproape de casa lui Stan, dracul s-a prefăcut într-un băiat ca de opt ani, îmbrăcat cu straie nemțești, și umbla zgribulind pe la poartă. Stan era acasă și chiar atunci luase ceaunul de pe foc, ca să mestece mămăliga; și numai iaca ce vede că se reped câinii să rupă omul, nu altăceva, și când se uită mai bine, ce să vadă? Vede un băiat că se acățăra pe stâlpul porții, de teama câinilor. Atunci Stan aleargă la poartă, zicând:

— Țibă, Hormuz, na, Balan, nea! Zurzan, dați-vă-n lături, cotarle! Da' de unde ești tu, măi țică? și ce cauți peaici, spaima câinilor?

— De unde să fiu, bădică? Ia, sunt și eu un băiat sărman, din toată lumea, fără tată și mamă, și vreau să intru la stăpân.

— Să intri la stăpân? d-apoi tu nici de păscut gâștele nu ești bun... Cam de câți ani îi fi tu?

— Ia, poate să am vro treisprezece ani.

— Ce spui tu, măi?... Apoi dar bine-a zis cine-a zis, că vrabia-i tot pui, dar numai dracul o știe de când îi... Eu de-abia ți-aș fi dat șapte, mult opt ani. Dar ce, Doamne iartă-mă! pesemne că și straiele acestea pocite fac să arăți așa de sfrijit și închircit. Am mai văzut deunăzi umblând pe aici prin sat un ciofligar de-alde tine, dar acela era oleacă mai chipos și altfel îmbrăcat:

Cu antereu de canavață,
Ce se ținea numa-n ață,

Și cu nădragi de anglie,
Petice pe ei o mie.

Și când mergea pe drum, nădragii mergeau alăturea cu drumul: căci umbla după strâns pielcele, și cum trecea pe la poarta mea, de-abia l-am scos din gura lui Zurzan; l-a pieptănat de i-au mers peticele. Vorba ceea: „Aș veni desară la voi, dar mi-e rușine de câini". Și acum parcă-l văd cât era de ferfenițos și cum își culegea boarfele de pe jos. Oleacă de n-ai pățit și tu ca dânsul. Și cum te cheamă pe tine?

— Tot Chirică mă cheamă.

— Măi parpalecule, nu cumva ești botezat de sfântul Chirică Șchiopul, care ține dracii de păr?

— Nu-l știu pe acela, dar Chirică mă cheamă.

— Apoi, despre mine, fie oricine ți-a fi nănaș, dar știu c-a nimerit-o bine, de ți-a pus numele Chirică: pentru că ești un fel de vrăbioi închircit.

— Apoi dă, bade, închircit, vrăbioi, cum mă vezi, acesta sunt, am văzut eu și hoituri mari și nici de-o lume: la treabă se vede omul ce poate. Las' să mă cheme cum m-a chema; ce ai d-ta de-acolo? Da' pe d-ta cum te cheamă?

— Tot Stan mă cheamă, dar de la o boală ce am avut, când eram mic, mi-au schimbat numele din Stan în Ipate, și de-atunci am rămas cu două nume.

— D-apoi ai la știință, bade, că și dumneata ai un cântec:

Ipate, care dă oca pe spate
Și face cu mâna să-i mai aducă una.

— Dar știi că m-ai plesnit în pălărie, măi Chirică? Al dracului băiat! Parcă ești Cel-de-pe-comoară, măi, de știi toate cele!

De trup ești mărunțel, nu-i vorbă, dar la fire ești mare. Ia să te vedem dacă mi-i ghici tu cimilitura aceasta:

Lată peste lată,
peste lată îmbujorată,
peste îmbujorată crăcănată,
peste crăcănată măciulie,
peste măciulie limpezeală,
peste limpezeală gălbeneală
și peste gălbeneală huduleț.

Chirică atunci începe a zâmbi și zice:

— De-oi ghici, mi-i da și mie o hrincă dintr-însa?

— D-apoi știu eu ce crezi tu că-i aceea? Ghicește întâi, să vedem.

— Ce să fie?! zise Chirică. Ia fața casei, vatra, focul, pirostiile, ceaunul, apa dintr-însul, făina și culeșerul sau melesteul.

— Bun, măi Chirică, ia acum văd și eu că nu ești prost! Hai! cât să-ți dau pe an ca să te tocmești la mine?

— Apoi eu... nu mă tocmesc cu anul.

— Dar cum te tocmești tu?

— Eu mă tocmesc pe trei ani odată: pentru că nu-s deprins a umbla din stăpân în stăpân, și vreau să cunosc ceva când voi ieși de la d-ta.

— Despre mine, cu atâta mai bine, măi Chirică. Și ce mi-i cere tu pentru trei ani?

— Ce să-ți cer? Ia, să-mi dai de mâncare și de purtat cât mi-a trebui, iar când mi s-or împlini anii, să am a lua din casa d-tale ce voi vrea eu.

— Ce fel de vorbă-i asta? Poate că tu îi bărăni atunci să-mi iei sufletul din mine, ori mai știu eu ce dracul ți-a veni în cap să ceri!?

— Ba nu, bade Ipate, n-aibi grijă; nu ți-oi mai cere vrun lucru mare până pe-acolo. Ș-apoi, ce ți-oi lua eu din casă nu-ți face trebuință d-tale.

— Apoi na! zise Ipate. Măsoară-i vorba cu îmblăciul. Balan să-ți aleagă din gură ce spui, dacă nu vorbești deslușit.

— Apoi dă, bade Ipate, unde-i vorbă, nu-i mânie: mai bine să te tocmești întâi, decât pe urmă.

— Apoi aceasta-ți spun și eu, măi, ciotul dracului! dezleagă odată calul de la gard, să știu eu atunci – de-oi ajunge cu sănătate – ce-i al tău și ce-i al meu.

— Ia lasă, bade Ipate, lasă, nu te mai pune și d-ta atâta pentru te miri ce și mai nimica, că doar n-are să fie un cap de țară...

— Măi Chirică, știi una? rămâi la mine, și ne-om împăca noi atunci. Te văd că ești un băiat isteț și – mai știi păcatul? – poate și harnic; sameni a fi știind de unde să iei lucrul și unde să-l pui.

— Despre aceasta n-aibi grijă, bade, zise Chirică. Nu căuta că-s mic, dar trebile care ți le-oi face eu, nu le-a face altul, măcar să fie cu stea în frunte.

— Mai știi? Bine-ar fi, măi Chirică, dac-ar fi toate cu lapte câte le spui. Dar tu curat că ai dat peste un stăpân

ca pâinea cea bună; numai să avem vorba dinainte, să nu fii rău de gură, c-apoi mi-i să nu mă scoți din sărite și să mă faci câteodată să-mi ies din răbuș afară.

— Nici despre asta nu mă tem că-i bănui, bade Ipate.

— Vasăzică, ne-am înțeles. De-acum vină de-i mânca și tu ceva. Iaca niște bulughine cu mujdei și cu mămăligă. Hai! dă-i colb ș-apoi te apucă de treabă.

Băiatul se pune ciobănește într-un genunchi, îmbucă repede ce îmbucă și apoi se duce după trebi. Și așa era Chirică de liniștit și de harnic la trebile lui, că parcă era de-acolo de când l-a făcut mă-sa, și Ipate se îndemna cu dânsul, uitase acum de urât și huzurea de bine, și din ziua în care s-a tocmit Chirică la Ipate, norocul îi curgea gârlă din toate părțile, și nu mai știa ce are la casa lui.

Ce garduri streșinite cu spini, de mai nici vântul putea răzbate printre ele! Ce șuri și ocoale pentru boi și vaci, perdea pentru oi, poieți pentru păsări, cotețe pentru porci, sâsâiac pentru păpușoi, hambare pentru grâu și câte alte lucruri de gospodărie, făcute de mâna lui Chirică, cât ai bate din palme! Să nu spun minciuni, dar Ipate se îmbogățise însutit și înmiit de când a venit Chirică în slujbă la dânsul. Acum văzuse el ce poate Chirică, și-i era drag ca ochii din cap.

Trecură vreo doi ani la mijloc și în una din zile Chirică zise stăpânului său:

— Stăpâne, să nu bănuiești, da' am să zic și eu o vorbă: de ce nu te însori? Că mâine-poimâine te-i trezi că ai îmbătrânit, și nu-ți rămâne nici un urmaș. După viață este și

moarte. De unde știi ce se întâmplă, ferească Dumnezeu! și atunci, cui rămâne atâta avere?

— Ce vorbești tu, măi Chirică? Dacă nu m-am însurat eu când am fost de însurat, apoi la vremea asta ți-ai găsit să mă însor? Pesemne vrei să-și facă dracul râs de mine... Nu vezi că a trecut soarele de-amiază: sunt mai mult bătrân decât tânăr.

— Da' ia lasă-mă la pârdalnicul, stăpâne, că-i speria oamenii cu vorbele d-tale! Nu te mai face așa de bătrân, că doar nu ți-i vremea trecută. Eu gândesc că tocmai acum ești bun de însurat; pentru că ai cu ce să ții nevasta și copiii. Slavă Domnului! mulți ar dori să aibă ceea ce ai d-ta.

— Ți-ai găsit, zise Ipate. Parcă ești nu știu cum, măi Chirică; vorbești și tu, ia așa, în dodii, câteodată. Am eu semănături? am eu toate cele trebuincioase pentru casă? Tu crezi că numai așa se ține femeia... Vorba ceea: „Când se-nsoară, nu-i de moară."

— De asta te plângi, stăpâne?

— D-apoi, de care altă, măi Chirică? Nu știi tu că gura înainte de toate și apoi celelalte?

— Stăpâne, dacă-i numai atâta, apoi las' că te fac eu cu grâu, să ai de unde face pâine și colaci pentru nuntă, ba și pentru cumătrie dacă vrei.

— De unde, măi Chirică?

— Vezi d-ta, colo departe, niște lanuri frumoase de grâu care dă în copt?

— Le văd.

— Du-te chiar acum la stăpânul moșiei și-i spune că te prinzi să-i dai în girezi tot grâul cât îl are semănat. Și dacă te-a întreba cât să-ți dea pentru această ostenicioasă treabă, spune-i că nu primești bani, ci numai atâta grâu, cu paie cu tot, cât îi putea duce dumneata în spate și cu un băiat al dumitale.

— Cum asta, măi Chirică? Parcă vorbești de pe ceea lume. Crezi tu că vom putea noi singuri secera și strânge atâta amar de grâu, că doar sute și mii de brațe trebuiesc acolo, nu șagă! Ș-apoi, numai pentru două sarcini de grâu? Ce nebun ai crede tu c-ar fi acela?

— Stăpâne, ca să cunoști cine sunt eu și cât pot, ascultă-mă și du-te la boier de-i spune cum te-am învățat.

Ipate, cu un gând să se ducă și cu zece nu. În sfârșit, își ia el inima-n dinți și se duce la curte să vadă ce are să fie și, cum ajunge, se înfățișază înaintea boierului și zice:

— Să nu vă supărați, cucoane! Nu cumva aveți trebuință de secerători?

— Ba încă mare nevoie am, om bun; parcă Dumnezeu te-a adus. Căci grâul e copt, nu mai poate suferi întârziere.

— Apoi, cucoane, mă prind eu să ți-l secer.

— Cum, singur?

— Asta-i treaba mea, cucoane. Eu mă prind să ți-l dau girezi. Nu-i cuvânt gospodăresc?

— Cum văd, te bizuiești în brațe multe.

— Multe, cucoane, puține, cucoane, câte-a dat Dumnezeu; numai treaba s-o fac.

— Ș-apoi ce mi-i cere, așa cu hurta?

— Ce să cer, cucoane, ia când ți-oi da grâul în girezi, să am voie a lua numai atâta grâu, cu paie cu tot, cât oi putea duce în spate eu și c-un băietan al meu.

— Măi omule, vorbești înadins ori vrei să șuguiești?

— Ba ferească Dumnezeu, cucoane, vorbesc înadins.

Boierul a crezut că Ipate e nebun și voia să se mântuie de dânsul, zicând:

— Dacă-i așa, om bun, du-te mâine dimineață și te apucă de lucru; oi vedea eu ce treabă-i face și ne-om împăca noi.

— Împăcarea, cum ți-am spus, cucoane.

— Ei, du-te, du-te, și las'! să vedem!

Atunci Ipate se întoarnă acasă, și Chirică îl întreabă:

— Ei, stăpâne, cum a rămas cu boierul?

— Cum să rămână, măi Chirică! Ia, m-am prins hăt și bine să-i dau grâul în girezi, după cum ai zis. Dar m-a luat groaza când am trecut pe lângă lan și l-am văzut câtu-i de mare. Asta-i o treabă foarte grea și mare lucru să fie ca s-o putem noi scoate la capăt. Știu eu tare bine că boierul m-a luat de nebun, dar nici cu minte nu sunt, după cât văd eu acum. Dracul știe ce avem să facem!

— N-aibi grijă, stăpâne, că doar ești cu mine! zise Chirică.

— Ia mai bine să luăm cele trebuitoare și haidem acolo chiar în astă-sară, ca mâine dimineață să ni se facă ziuă pe lan.

Și așa se iau ei amândoi și se duc. Și cum ajung acolo, cam pe înseratelea, Ipate zice:

— Vezi tu, măi Chirică? asta nu-i șagă; mi se pare că noi avem să dăm peste dracul.

— Stăpâne, știi ce? culcă-te și te odihnește, și mâine dimineață vom vorbi amândoi.

Ipate, ca cel cu grija în spate, se frământă el cu mintea cât se mai frământă și, obosit fiind, se lăsă oleacă jos pe iarbă și adormi dus. Chirică atunci, el știe ce face și cum face, că într-o clipă adună toată drăcimea și-o pune la lucru pe câmp. Unii secerau, alții legau snopi, alții făceau clăi și suflau cu nările să se usuce, alții cărau, alții durau girezi, mă rog, claca dracului era! ce să spun mai mult?

Când se trezește Ipate, în zori de ziuă, se sperie ce vede: totul era mântuit; în locul grâului de pe câmp vede acum o gireadă mare și două mai mici, așezate pe culmea dealului, iară pe Chirică nu-l vede nicăieri. Atunci lui Ipate i s-a suit tot părul în vârful capului de frică și a început a căuta pe Chirică în toate părțile. Și când colo, numai ce iată că-l văzu dormind pe vârful unei girezi, și atunci își mai veni puțin în fire. Feciorii boierești se sculară cu noaptea-n cap, cum îi treaba lor, și veniră pe lanuri să vadă ce mai este. Și când văzură ei una ca aceasta, îi cuprinse spaima, și fuga la boier, de-i vestiră. Boierul atunci se scoală iute, se azvârle pe un cal și ține numai o fugă până la lanuri, și când colo, vede și el ce nu se mai văzuse și nu se mai auzise de când lumea și pământul.

— Ei, cucoane, am mântuit trebușoara, zise Ipate. Bine că ați apucat a veni și d-voastră, ca să fiți de față când ne-om lua dreptul.

Atunci Chirică, nici una, nici două, scoate o funie cu care era încins, leagă bine gireada cea mare, cum știe el,

o ia în spate și pe ici ți-i drumul. Iară boierul, mai văzând și aceasta, a încremenit cu mâinile subsuori, uitându-se la dânsul cum se ducea. Și crezând că de-acum și Ipate are să ia cele două girezi mici și-l calicește de tot, crăpa de necaz, dar n-avea încotro. Și neștiind ce să facă, zise lui Ipate cu binișorul:

— Om bun, na-ți bani în locul grâului ce mai ai a lua, și lasă-mă în pace. N-am crezut că am a face cu dracul.

— Ferească Dumnezeu, cucoane, cruce de aur cu noi în casă! Departe de pe locurile aceste! Ba, zău, am muncit de-a dat inima din noi.

— Ia lasă-mă încolo, măi omule; pesemne tu ai să mă înveți pe mine ce-i plugăria!? Că doar nu samăn eu grâu de ieri, de alaltăieri, să nu fi mai avut a face cu secerători!... Și chiar de nu-i fi tu Ucigă-l-crucea, tot n-ați umblat cu lucru curat; însă ce-am eu cu sufletul vostru? voi aveți a da seamă. Primește banii, cum ți-am spus, și mai duceți-vă și la altă casă, că eu, unul, știu c-am pățit-o bună.

Ipate, auzind aceasta, părerea lui de bine; ia banii cu cât se învoiește și se duce el după Chirică. Și când ajunge acasă, Chirică treierase, vânturase, măcinase; în sfârșit, pusese toate trebile la cale. Și Ipate, când a mai văzut și asta, nu mai știa ce să zică; mai că-i venea a crede că și el are a face cu dracul.

— Măi Chirică, d-apoi știi că și boierul, câtu-i de boier, a pus-o de mămăligă. Iaca, mi-a dat și bani de am adus acasă.

— Și aceștia-s buni, stăpâne; pune-i la chimir și taci molcum. Am știut eu dinainte că are să ne iasă și de cheltuială.

A doua zi după asta, Chirică zise lui Ipate:

— Ei, stăpâne, de-acum cred că n-ai ce mai zice: ca mâine-poimâine mi se împlinesc anii, și rămâi făr' de mine. Mai nainte, calea-valea; erai deprins a trăi singur, dar acum are să-ți cadă greu; mai ales că ți s-a îngreuiat și gospodăria. Hai, ce zici, te însori ori ba?

— Apoi dă, măi Chirică, știu eu ce să fac? Parcă tot m-aș însura; când aș da peste-o parte bună, aș face poate și eu pasul acesta. Dar tare mă tem nu cumva să-mi iau pe dracul după cap, să-l aduc cu lăutari în casă și pe urmă să nu-l pot scoate nici cu o mie de popi; c-apoi atunci, lehamete și de însurat, și de avere, și de tot!

— De asta ți-i acum în grijă, stăpâne? dac-a rămas treaba până la atâta, apoi las' pe mine, că te-oi face eu să iei un drăguț de femeie care nu se mai află! Căci eu șed călare în inima lor și, nu că mă laud, dar știu toate mărun-taiele dintr-însele. Despre asta nu mi-e rușine; pot să-ți aleg una și noaptea p-întuneric. Pentru altul n-aș face-o, să știu că mi-ar da lumea de pe lume, dar pe d-ta vreau numaidecât să te văd om ca toți oamenii, în rând cu lumea. Nu vezi că cei mai mulți de teapa d-tale se țin cu nasul pe sus numai din pricina asta? Ca și cum parcă d-ta n-ai fi vrednic să ții o femeie!

— Măi Chirică, tare mai ești și tu nu știu cum! scoți omul din minți cu vorbele tale. Bun staroste mi-am găsit! Nu știu cine te-a îndreptat la casa mea, că știu că ești berechet bun. Ș-apoi, mult stau eu câteodată și mă gân-desc în mintea mea, de unde ai tu atâta putere? Mai că-mi

vine să zic și eu, ca boierul cela. Nu știu, nălucă să fii, om să fii, dracul să fii, dar nici lucru curat nu ești. Numai fii ce-i fi, asta nu mă privește; mie unuia știu că mi-ai priit bine, n-am ce zice! Ei, ia spune, cum zici tu că mi-i alege femeie?

— Ia, în duminica viitoare, stăpâne, să mergem în sat la horă. Eu oi sta deoparte, cu băieții, iar d-ta să te prinzi în joc lâng-o fată care ți-a plăcea. Eu atunci mi-oi târâi piciorul pe lângă d-ta, oi ochi-o bine și apoi ți-oi spune eu ce zace într-însa.

— Da' știi c-ai chitit-o bine, măi Chirică?! Tot cu draci ești tu, bine zic eu.

— Apoi dă, stăpâne, în ziua de azi, dacă nu-i fi și cu draci oleacă, apoi cică te fură sfinții și iar nu-i bine.

În sfârșit, ce spun ei, ce nu mai spun, cum vine duminica, Ipate și cu Chirică se iau și se duc la horă în sat. Chirică, cum îi treaba băieților, se acățăra pe cele garduri și se hlizea cu ceilalți băieți. Iar Ipate, de cuvânt; se prinde în joc lângă o fată, care chitește că i-ar cam veni la socoteală; începe el a o măsura cu ochii de sus până jos și de jos până sus și, cum se învârtea hora, ba o strângea pe fată de mână, ba o călca pe picior, ba... cum e treaba flăcăilor. Și tropai, tropai, ropai, ropai! i se aprind lui Ipate al nostru călcâiele. Chirică era și el pe-acolo, și, cum se lasă Ipate din joc, spiridușul dracului îi zice:

— Ei, stăpâne, parcă te-ai cam aburit la față, nu știu cum; ce zici, așa-i că-ți vine la socoteală?

— Apoi dă, nu știu cum să mai zic și eu; pesemne păcatele mele mi te-au scos înainte, măi Chirică. Eu gândesc

s-o pornesc pe treabă, fata-i hazulie și m-a fermecat de-acum.

— Ba nu, stăpâne; dacă-i vrea să mă asculți, eu te sfătuiesc să n-o iei pe asta. Și focu-i hazuliu, dar tare rău te pârjolește câteodată. Fetișoara asta, o vezi d-ta cât e de scumpă la râs? Parcă ți-ar veni a crede că-i de cele cu crucea-n sân, dar, ia, una de aceste a înălbit odată, numai într-o singură noapte, pe moșu-meu în fântână.

— Cum asta, mă Chirică?

— Da', ia nu mai știi și d-ta cum, stăpâne!

— Ian auzi-l, mai degrabă i-ai putea strâmba fălcile decât vorba! Măi Chirică, eu gândesc că s-a da după mine și s-a face și ea mai bună.

— Î... hî! da, cum nu? Eu însă îți spun prietenește că fetișoara asta are trei coaste de drac într-însa; și chiar și cea mai bună dintre femei încă tot mai are una. Să te mai lași, stăpâne, pân-om da măcar peste una de acelea, ș-apoi ți-oi mai spune eu ce mai este de făcut.

— Apoi dă, măi Chirică, tu m-ai tot cihăit de cap până acum, să mă însor, să mă însor, de mi-ai aprins pofta de însurat, și apoi, acum, tot tu o șurubuiești și-o întorci, cum îți vine ție la socoteală.

— Stăpâne, știi că eu nu-ți voiesc răul; ascultă-mă, că n-ai să greșești.

Ipate, auzind așa, se dă după Chirică și se întoarnă ei seara acasă tot cum s-au dus. Însă cum ajunge acasă, parcă nu era acela; muncea el, nu muncea, dar știu că se frământa cu gândurile și de-abia aștepta să vină duminica viitoare.

Duminica vine, și ei iară se duc la horă, în alt sat. Chirică, după obiceiul său, se ia cu băieții, iară Ipate se prinde în joc lângă o fată, care o chitește el; joacă cât joacă și lângă aceea, și, intrând în vorbă cu dânsa, fata, bună mehenghe, îi întoarce capul și Ipate vede că nu-i de lepădat. Dar Chirică era și el pe-acolo și, cum se lasă Ipate de joc, îi zice:

— Ei, stăpâne, cum văd eu, nici de asta nu te-ai da în lături; așa-i că ți-a căzut tronc la inimă?

— Mai așa, măi Chirică!

— Apoi îți spun eu, stăpâne, că nici asta nu-i de noi. O vezi cât e de pâșină, dar și asta are două coaste de drac într-însa. Să te mai lași, stăpâne, cum ți-am spus eu.

— Apoi dă, măi Chirică; în ziua de azi nu știu, zău, care-a mai fi cu crucea-n sân, cum cauți tu... Eu gândesc că tot om alege, om alege, pân-om culege.

— Ba nu, stăpâne; lasă pe mine, că știu eu ce fac.

— Ipate iar se lasă după cum zice Chirică, și se întoarnă ei seara acasă tot cum s-au dus. Dar Ipate, acum, nici de treabă nu-și mai căuta, nici mâncarea nu se prindea de dânsul, nici somnul nu-l fura, era cum e mai rău; toată ziua prindea buburuzi și, punându-i pe dosul mâinii, zicea:

Buburuz, buburuz,
Încotro vei zbura
Într-acolo m-oi însura.

Dă, ce să-i zici? dăduse și el în pârpăra însuratului. Ș-apoi știți că este-o vorbă: când îi omul în doi peri, să te ferești de dânsul, c-atunci e cum îi mai rău. Vorba ceea:

„Arde focu-n paie ude". Așa și Ipate, tot sughița, tot ofta din greu și de-abia aștepta să vină duminica.

Duminica iar vine, și ei acum se iau și se duc la joc în alt sat. Și cum ajung acolo, Ipate se și prinde în joc lângă un puișor de fată căreia îi jucau ochii în cap ca la o șerpoaică. Se învățase și el, șiretul, a le alege așa de pe deasupra, dar numai Chirică băiatul știa ce zace în inima lor și cât le poate calul; că ce-i mai greu de ales decât omul? Dar Chirică era și el pe-acolo. Și ce-a făcut el, ce-a dres, că fetei și lui Ipate au început a le sfârâi inima unul după altul. Boldul Satanei se vede că-i înghimpase. Și cum se lasă Ipate din joc, Chirică îl trage deoparte și-l întreabă:

— Ei, stăpâne, cum ți se pare?

— Cum să mi se pară, măi Chirică? Ia, parcă-mi vine s-o sorb cu ochii, de dragă ce-mi e; dacă n-a mai fi nici asta, apoi nu mă mai însor niciodată, că destul mi-ai tulburat mințile pân-acum.

— Asta-i bună, stăpâne! zise Chirică. Nu-i vorbă, că tot are și ea o coastă de drac; dar, trăind și nemurind, i-om scoate-o noi și pe-aceea.

Atunci, bucuria lui Ipate! Începe a se ține de fată ca scaiul de oaie. Și unde nu ți-o înșfacă pe sus, și se iau ei ba din tâlcuri, ba din cimilituri, ba din pâcâlit, ba din una, ba din alta și, de colè până colea, și-au plăcut unul altuia. Și Ipate, nemaiavând răbdare, se și duce la tată-său și la mă-sa, de-o cere. Vorba ceea:

Vin' la mama de mă cere:
De m-a da, de nu m-a da,
Peste noapte mi-i fura.

Părinții fetei, când aud asta, au de bucurie că le-a picat un om așa de bun și o dau cu mâneci largi. Peste câteva zile nunta se face, și Ipate își ia femeia, cu zestre cu tot, o duce acasă la dânsul, și pace bună! Și așa trăiau ei de bine și se iubeau unul pe altul, ca niște hulubași. Și Ipate, fiind foarte mulțumit de asta, zise într-o zi:

— Doamne, măi Chirică, bun suflet de femeie mai am! Bine mi-am ales-o!

— Bună, stăpâne, nu-i cuvânt, dar știi că este-o vorbă: „Când nici nu gândești, atunci te trântește!"; las' să vedem. Ia adu-ți aminte ce ți-am spus odată, că și asta, cât îi de bună și blajină, tot are o coastă de drac într-însa, care trebuie scoasă numaidecât, dacă ți-i voia să ai femeie cum trebuie și s-o duci cu dânsa până la adânci bătrânețe.

— Apoi dă, nu știu cine ți-a mai putea intra și ție în voie, măi Chirică. Câte știi tu, numai dracul cred că poate să-ți dea de fund.

Dar nu se împlinește bine anul, și femeia lui Ipate face un băiat. La vro două-trei luni după asta, Ipate se trezește într-o zi cu socru-său că vine și-l cheamă la nunta unui frate al femeii sale. Chirică, simțind toate, cum îi dracul, trage pe stăpânu-său la o parte și zice:

— Stăpâne, lasă să se ducă numai nevasta d-tale cu copilul, iar d-ta spune că, de-i avea vreme să te duci mai pe urmă, bine-de-bine, iară de nu, să te ierte. Și după asta, ți-oi mai spune eu ce-i de făcut.

Ipate, deprins a asculta pe Chirică, zice socrului său:

— Tată, eu n-oi putea merge, că, după cum vezi, am tare

multe trebi pe capul meu și numai cu un argățel ce-l am de-abia le pot dovedi. Nevasta mea, însă, poate să meargă, și, de m-a ierta vremea să pot veni și eu mai pe urmă, bine de bine, iară de nu, te rog să mă ierți.

Socru-său atunci, nemaiavând ce zice, ia pe nevasta lui Ipate cu copil cu tot și se ca' mai duce.

În ziua de uncrop, Chirică zice lui Ipate:

— Stăpâne, ia, acum a venit vremea ca să scoatem coasta cea de drac din femeia d-tale. Hai, încalecă iute pe cal și te du la nuntă. Dar să știi de la mine ce ai să faci când vei ajunge acolo. Alături cu casa socru-tău este o căsuță tupilată, în care șede un tălpoi de babă, meșteșugoasă la trebile sale, cum îi sfredelul dracului. Du-te de trage în gazdă la dânsa și te fă că ești un drumeț străin. Pune-te apoi pe lângă ea luntre și punte și juruiește-i cerul și pământul, ca să-ți smomească pe nevasta d-tale și să ți-o aducă acolo. Și atunci să vezi ce pot babele și cât îi de credincioasă femeia!

— Să...ra! măi Chirică, ce spui tu? Parcă despre asta mi-aș pune capul la mijloc.

— Ba nu fi așa de darnic, stăpâne. Mai bine cruță-ți capul, că poate ți-a mai trebui.

— Dar oare nu m-or cunoaște, măi Chirică?

— N-aibi grijă, stăpâne, poți să te duci și pe la nuntă, că am făcut ce știu eu, și nime n-are să te cunoască.

Ipate, voind să se încredințeze și despre asta, ascultă pe Chirică și se duce. Și cum ajunge în sat, trage la gazdă la babă, o ia cam pe departe și-i spune ca să-i aducă deseară pe nevasta lui Stan din satul cutare la dânsul.

Baba, când aude asta, pune mâna la gură, clatină din cap și zice:

— Doamne, om bun, cum crezi d-ta că aș face eu una ca asta, mai ales că femeia are bărbat bun, frumos și bogat și nu-i de-acele de care gândești d-ta?

Atunci Ipate scoate plosca de la oblânc, dă babei vreo câteva gâturi de rachiu și apoi îi mai întinde o pungă țoșcă de bani, zicând:

— Mătușă, de mi-i face acest bine, atunci să știi că ai să ai mai multe de la mine. Fii bine încredințată că n-are să ne știe nici pământul.

Baba, deodată, stă pe gânduri; parcă n-ar fi prea voit nici treaba s-o facă, dar nici punga s-o lase. În sfârșit, mai șede ea pe gânduri cât șede, apoi ia punga și zice:

— Om bun, mânca-te-ar puricii să te mănânce!... Eu știu ce va să zică durerea la inimă, bat-o pârdalnica s-o bată!... Nu știu, zău, cum a sta și asta! îmi plesnește obrazul de rușine când gândesc cum am să mă înfățișez înaintea femeii celea cu vorbe de-acestea... Mă duc și eu într-un noroc, să vedem, și de-oi putea face ceva, bine-de-bine, iară de nu, mi-i crede și d-ta, că știu cum se fac de greu trebile acestea, și rar le scoatem la capăt.

— Crede și d-ta, mătușă, că de-i face pe treabă, n-are să-ți fie degeaba.

Atunci baba zice:

— Să vedem; întrebarea n-are greș. Mai știi de unde sare iepurele? Mai ales că bărbatu-său nu este aici.

Apoi, cam înspre seară, lasă pe drumeț singur în casă și se duce alăturea la nuntă și, cum ajunge, trage pe ne-

vasta lui Ipate deoparte, îi spune codoșca câte și mai multe ș-o face pe femeie să se alunece cu mintea.

— Mătușă, zice nevasta, d-apoi oare cum om face noi ca să fie mai bine?

— Acesta nu-i vrun lucru pân' pe-acolo, copilă, hăi, zise baba. Ia, du-te în casă, trezește-ți copilul din somn, și el atunci are să înceapă a plânge; pe urmă pișcă-l tot câte-oleacă, și el are să înceapă a țipa. Și atunci tatu-tău, cum îi el supărăcios, are să zică de la o vreme să iei băiatul și să-l dai, ia, încolo, la baba cea de-alături. Tu, cum îi auzi asta, să iei băiatul cu albie cu tot și să vii cu dânsul la mine. Ș-apoi atunci...

Femeia lui Ipate ascultă de babă, face cum i-a zis ea și, pe înserate, vine la dânsa cu copilul în brațe; și cum intră în casă, începe a se chicoti și a spune de la nuntă multe și mărunte, fără să cunoască pe bărbatu-său.

Atunci Ipate le dă de băut până le amețește pe amândouă, apoi își fură copilul din covățică, după cum îl învățase Chirică, și fuge cu dânsul acasă. Chirică, cum îl vede venind, îi iese înainte de pe la poartă și zice:

— Ei, stăpâne, minciuni ți-am spus eu, ori ba?

— Ba nu, măi Chirică; acum văd eu ce poate femeia. De-acum nu mai trăiesc nici un ceas cu dânsa; am s-o dau dracului de pomană, soi rău ce este ea!

— Ba nu, stăpâne, să nu faci una ca asta, că femeia d-tale e una dintre cele mai bune femei. Da' știu eu cine-i de vină aici. Las-o întâi să vină acasă, să-i scoatem costița ceea care ți-am spus eu, și atunci îi vedea d-ta ce lucru de femeie are să iasă dintr-însa.

Acum, să ne întoarcem iar din urmă. Femeia lui Ipate și cu baba, când se trezesc din amețeală, nici tu drumeț, nici tu copil, nici tu nimica! Atunci odată încep ele a se boci înădușit și a se bate cu pumnii peste cap, însă fără niciun folos! Mai iscodește ea pe ici, pe colea, să vadă, n-a putea afla ceva despre copil, dar copilul parcă intrase în pământ.

— Ei, ei! Acu-i acu. Vai de mine, nevastă, hăi! zise baba; ce păcat mi-am găsit cu tine! Dracul știe ce să fac!

Și cum sta baba împietrită, dracul îi și dă în gând una:

— Nevastă, hăi! alta nu-i de făcut decât să înșomoltăcim motanul ista al meu cu niște petice, să-l punem în albiuță și apoi să dăm foc casei pe dinlăuntru, iară noi să ieșim afară. Și când s-a aprinde mai tare, noi să începem a ne boci în gura mare și a striga: foc! foc! și, pân-or sări oamenii de la nuntă, până nu știu ce, casa are să se topească. Și când or găsi motanul scrum, au să creadă că a ars copilul, și poate s-o tămăduim.

— Că bine zici d-ta, mătușă, asta s-o facem!

— S-o facem, s-o facem! Dar eu ce fac tocmai acum, la bătrânețe, fără leac de adăpost?

— Nu te îngriji de asta, mătușă dragă, că am să te iau cu mine și-i trăi pe lângă noi ca banul cel bun. Bărbatu-meu e cum îi pâinea cea bună, și te-om avea curat ca pe-o mamă.

Atunci baba se înduplecă, căci n-are încotro, dau ele foc casei, și până când sar oamenii, până nu știu ce, și casă, și motan, și tot se făcuse scrum. Iară ele plângeau de udau pământul, zicând:

— Vai de noi și de noi, copilașul nostru, cum au ars! Oamenii, văzându-le zbuciumându-se așa, au început care dincotro să le mângâie. Și a doua zi, tatăl femeii lui Ipate trimite pe un argat al său cu carul cu boi să ducă și pe babă și pe fiică-sa la bărbatu-său acasă, arătându-se cu mare părere de rău pentru astă cumplită nenorocire. Pe drum, femeia lui Ipate zice babei:

— Mătușică, vâră-te ici în sacul acesta, și când vom ajunge acasă, întâi am să spun bărbatu-meu că aici sunt niște buci de la mămuca, pentru făcut saci. Și aceasta numai până s-a duce de la noi un ticălos de argat care-l avem, că chiar azi i se împlinește.

Baba ascultă și se vâră în sac. Și cum ajung acasă și trag carul în ogradă, nevasta lui Ipate lasă toate cele în car și se duce de-a dreptul în casă, plângând, să găsească pe bărbatu-său și să-i spună cele întâmplate. Însă, când colo, nici Ipate, nici Chirică nu erau acasă. Atunci femeia lui Ipate și cu argatul tătâne-său tăbârcesc sacul cum pot, îl pun într-o căsoaie, pe cuptor, după horn, și apoi ea dă drumul argatului să se ducă înapoi. Și cum pornește acesta, Ipate și pică în loc. Femeia lui, cum îl vede, începe a boci și a zice:

— Vai de mine și de mine, bărbate, ce-am pățit!... Copilașul nostru nu mai este!

Și îi spune toată întâmplarea, după cum se înțelesese cu baba. Ipate atunci îi zice:

— Lasă, măi femeie, că, de-om trăi, vom fi noi harnici să mai facem copii. Dă, cu cine să te sfădești? pesemne așa a fost să fie de la Dumnezeu!

Și cum vorbeau ei, numai iaca intră și Chirică pe ușă, cu un ciocan, c-o daltă și c-o pereche de clești în mână. Femeia lui Ipate, cum îl vede, începe a i se tângui și lui. Dar Chirică, după ce-o ascultă, zice:

— O crezi, stăpâne, ce spune? Nu te mai uita în gura ei! Ia mai bine s-o cinătuim. Pune-o jos să-i scoatem costița ceea.

Atunci Ipate odată mi ți-o și înșfacă de cozi, o trântește la pământ ș-o ține bine. Iară Chirică începe a-i număra coastele din stânga, zicând: una, două, trei și, când la a patra, pune dalta, trântește cu ciocanul, o apucă cu cleștele ș-o dă afară. Apoi așază pielea la loc, pune el ce pune la rană, și pe loc se tămăduiește. După aceasta zice:

— Stăpâne, ia de-acum ai femeie cumsecade; numai s-o cam ții din frâu și să-i retezi unghiile din când în când, ca nu cumva să-ți pună coarne.

Și odată se duce Chirică la casa de alături și aduce copilul. Femeia lui Ipate, când a mai văzut și asta, numai i s-a încleștat gura și a înghețat de frică.

Atunci Chirică sărută mâna lui Ipate și zice:

— Ei, stăpâne, iaca, chiar azi mi s-au împlinit anii de slujbă. Rămâi de-acum sănătos, că eu mă duc de unde am venit. Dar să știi de la mine, și să spui și altora, că te-a slujit un drac trei ani de zile, numai pentru un boț de mămăligă de pe teșitura din pădure și pentru un putregai de căpătâi ce-mi trebuiește sub talpa-iadului.

Și atunci, odată și înșfacă Chirică sacul cel de după horn cu babă cu tot și se face nevăzut. Femeia lui Ipate începe atunci a țipa grozav și a zice:

— Aleargă după dânsul, bărbate, și nu-l lăsa! Câlții de la mămuca mi i-a luat!... din ce mai facem noi saci?

Ipate însă nu avea acum grijile aceste; el era mâhnit pentru pierderea lui Chirică, care era bunătate de băiat, și nu știa unde l-ar găsi, ca să-i mulțumească pentru atâtea binefaceri ce primise de la dânsul.

Dar Chirică era acum tocmai în iad și se desfăta la sânul lui Scaraoschi, iar codoșca de babă gemea sub talpa-iadului și numai motanul ei cel din ceea lume îi plângea de milă, pentru că l-a cocolit așa de bine.

Și iaca așa, oameni buni, s-a izbăvit Ipate și de dracul și de babă, trăind în pace cu nevasta și copiii săi. Și după aceea, când îi spunea cumva cineva câte ceva de pe undeva, care era cam așa și nu așa, Ipate flutura din cap și zicea:

— Ia păziți-vă mai bine treaba și nu-mi tot spuneți cai verzi pe pereți, că eu sunt Stan Pățitul!

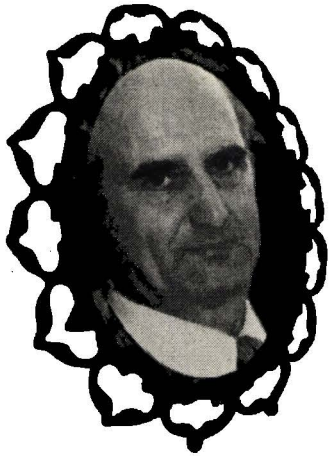

Povestea lui Petre a lui Ipate, a unui popă şi a unui pui de drac

de *Aurel Cărăşel*

Era odată, într-un sat, de-i zice Ţâpureşti, la poalele codrului Zâneilor, un om bătrân şi cam sărăcan, pe numele său Petre. Nu că n-ar fi fost harnic la viaţa lui, ori că ar fi băut gologanii ce-i câştiga prin crâşme, cu unii şi cu alţii, dar nu se prindea norocul de el, cum nu stă apa pe gâscă şi cum nu se dă prins şoldanul când îi e a fugi la vale, cu ogarii pe urmă-i. Şi, pe când se nemernicea el de colo-colo, pe la porţile gospodarilor, ca să câştige un coltuc de pâine

şi o bucată de slană, deodată îi ieşi în cale un copil bucălat, cu părul bălai şi ochii albaştri precum cerul, care-i făcu semn cu degetul să se apropie.

— D-apoi ce-ai vrea, mă, ţâcă, de la un hârb ca mine? Nu vezi că-s amărât de mi s-a-nchis sufletul în mine ca iasca şi nu mai ştiu pe unde s-o dau ca să-mi iasă bine?

— Ia, mai nimica, moşule, numai că e musai să ştiu dacă tălică eşti fecioru' lui Stan a lui Ipate, cel care la tinereţile lui a fost slujit de un drac trei ani pentru un boţ de mămăligă.

— Da' de unde ştii tu, afurisitule, de moşu-meu Ipate, cel cu drăcăriile?

— Iaca că ştiu şi ce mai vreai? Ori îţi veni să te iai la-ntrecere cu mine şi să vedem care-o fugi mai iute pân' la copacul trăznit, din poiana ielelor?

— Ptiu, băut-te-ar crucea să te bată de năpârstoc! Păi de întreceri la fugă crezi că-i arde lu' mandea, când se ţine de coada lui pârdalnica de sărăcie, că nu-i chip să o răzbească în nici un fel?

— Haide-hai, moşule, tălică nu ştii vorba aia: „Aş veni desară la voi, dar mi-e ruşine de câini?". Păi eu de sărăcie crezi că te căutam să te-ntreb? Ia zi, eşti sau nu rudă cu acel Ipate, care l-o pus pe Nichipercea la caznă vreme de trei ani de zile?

— Şi dac-aş fi?

— Păi atunci nici că o să mai ai treabă cu sărăcia. Că numai ce-am venit să te ajut să mâi boii afară din baltă şi să te faci că uiţi de toate necazurile.

— Ce spui tu, măi, copchile? D-apoi bine-o zâs cine-o zâs că vrabia mălai visează şi tot chioru-i rege-n ţara orbilor. Cum să mă scapi tu pe mine de sărăcie, măi, ţâcă? Că doar n-oi fi având pungile cu bani aninate prin copaci, gata să le dai celor ce-s mai înalţi şi mai luminaţi. Că eu nici măcar ridicat pân' la genunchiul broaştei nu sunt, de când boala bătrâneţii m-a adus de spate, ca pe-un ciot.

Băietanul cel blonziu se trase mai aproape de urechea lui şi-i spuse încet:

— Da' de unul Chirică ţi-o spus tătânele matale? De Chirică, cel cu Talpa-Iadului?

— Şi dacă mi-o spus?

— Apăi, să-ţi fie de bine că eu sunt Chirică acela şi am venit să te slugăresc şi pe tine tot vreo trei ani de zile. Tot pentru boţul cela de mămăligă, mai ţii minte ce povestea tătâne-tău?

— Tata, să-i fie ţărâna uşoară, spunea că acel Chirică o gătat de slujit pentru ce-o mâncat în pădure şi că s-a întors de tot în Iad.

— S-a-ntors, s-a-ntors, dădu din cap băietanul. Dar hoaşca aia, pe care o luase drept plată pentru munca lui n-a fost bună de Talpa-Iadului, aşa că Scaraoschi l-a trimis înapoi, să-i mai fie slugă trei ani lui Ipate, ca să-şi câştige dreptul să se întoarcă în iad cu alt putregai de căpătâi, care să fie de ajutor Tălpii-Iadului. Şi numai ce-am ajuns acilea şi am aflat că Stan al lui Ipate s-o gătat din viaţă cam de multişor şi s-o căţărat la Raiu. Noroc că cucoana de nevastă-sa, căreia i-am scos coasta cea de drac dintrânsa,

i-a făcut un plod căruia să-i lase lipsurile şi necazurile. Aşa că te-am căutat, până ce am dat de urma tălică. Ia spune, meştere, că te văd că eşti bun mehenghiu, nu ai nevoie de o slugă cumsecade, care să ştie să facă aşa, câte puţintel din toate, şi care să te scoată la liman din necaz?

— D-apoi, crezi tu, măi, ţâcă, că poate un ciofligar ca tine să facă treaba asta? Te văz aşa de ferfeniţos, că-ţi curg boarfele pe jos. Zău că n-arăţi mai breaz decât un vrăbioi închircit. Şi tocmai tu să fii Chirică cela, de care vorbea tătâne-meu?

Şi-odată începu băietanul a zâmbi şi a clipi repede-repede din ochi.

— Apoi, de, bădie... Închircit, ne-nchircit, numai la treabă poţi să-l vezi pe dracu' ce poate. Te-ncumeţi au ba să mă iei în slujbă, precum Ipate cel de-odinioară?

— Eu fără încercare nu vreau să mă leg, răspunse Petre şi se lăsă în fund pe tăpşan. Tu te-ncumeţi la asta?

Băietanul dădu din cap şi se aşează alături de el.

— Ehei, se vede că Dumnezeu a umplut lumea asta cu ce-a putut. Porunceşte.

— D'apoi, ia să vedem dacă-i ghici cimilitura asta, vrăbioiule:

Am o pădurice:
Sub pădurice,
Două brăzdiţe,
Doi şoimuşori;
Sub şoimuşori,
Sucală cufurită;

Sub sucală cufurită,
Moară gorgăită;
Sub moară gorgăită,
Gabgaliță.

Chirică își trase mâna prin păr și începu a rânji, de-i sticleau dinții albi în soare:

— De-o ghici, bădie, pui cep la moara ceea, cât oi fi eu în preajma ta?

Petre se uită la dânsul așa, cam dintr-o parte.

— D-apoi ce știu eu ce crezi tu că-i aceea din cimiliturã? Musai să ghicești mai întâi, apoi om vedea.

— Ce să fie? râse băietanul și se plesni peste burtă cu amândouă mâinile. Ia, părul, sprâncenele, ochișorii, nasul, gura și cu gâtul. Adică, capul pe de-a-ntregul.

— Ia te uită la sorcovățul aista! Măi, băiete, dar văd că nu ești prost deloc. Că n-oi fi tocmai Chirică acela?

— Ba tocmai acela s-o brodit să fiu. Moșule, să știi că de azi înainte ești omul meu și de-aia-ți spui: nu mă tocmesc cu ziua, că nu m-am deprins a umbla din stăpân în stăpân. Eu voi să stau în curtea ta un an încheiat, ca să învăț câte ceva de la tălică, iar tălică să ai oareșice folos de pe urma mea.

— Despre partea mea, ți-oi spune, ca și tătâne-meu: cu atât mai bine. Dar voi să știu dinainte ce mi-oi cere ca simbrie pentru tocmeala asta.

— Lasă, bădie, că ne-om înțelege noi. Că n-oi fi tocmai eu unul din cel pestriț la mațe, să ne certăm toată ziulica. Să-mi dai haine de purtare, mâncare de mâncat și un loc

în curte unde să pun capul. Iar, când s-o împlini sorocul, să am a lua de la casa dumitale ce-mi va trece mie prin cap. Că de-aia mi-ai pus cimilitura cu capul, nu?

Petre se trase înapoi şi-şi îndreptă spinarea.

— D'apoi, măi vericule, ce fel de vorbă mai iaste şi asta? Care casa mea? Că eu, sărăcan de maica mea, m-am târâit toată viaţa pe la porţile altora şi m-am nemernicit de ici colo pentru un coltuc de pâine mucegăită. De unde să-ţi dau, dacă nici eu se cheamă că nu am?

— Lasă, jupâne, nu ştii tălică vorba ceea: pielea rea şi răpănoasă ori o bate, ori o lasă. Să nu te ţii de grijă, că dacă e vorba de casă, casă o să fie şi pentru domnia-ta. Numa' să zici da şi să putem să batem palma. Pe toate cele lasă-le în sama cui trebuie să aibă grijă de ele.

— Apoi, na: ce fel de vorbă să fie şi asta? Ştii că tot omul are o cătare – măsoară-i vorba cu îmblăciul. Dacă nu-i casă, de unde să iei ce vreai tu să iei, după ce-or trece anii?

— Măi, al dracului venetic şi ceapcân de om mai eşti, bade Petre! făcu băiatul şi se ridică în picioare. Păi nu-ţi zisei că de toate o să mă ocup eu de acum încolo?

— Măi, Chirică, da' ştii una? Văd că eşti flăcău isteţ, aşa că rămâi cu mine şi ne-om descurca noi cumva. Bine-ar fi, dac-ar fi toate cu lapte şi smântână câte-ţi ies pe gură. Dar, şi jumătate dacă le-o bunghi a face, ştiu că om răzbi, până la urmă, şi-om scoate-o la un capăt. Iar, acuma, haide să cătăm un loc unde să punem capul de noapte, că de băgat în gură iaca ioc şi-un pui de sare!

Petre se gândi la câte pătimise Ipate până ce se sclipuise oleacă şi-şi pusese gospodăria în rândul lumii, apoi

cum aceasta se risipise de îndată ce se întinsese în sicriu şi cum rămăsese împreună cu mă-sa pe drumuri. Cu-n ochi îi venea a plânge şi cu altul a râde. Se ridică, la rându-i, şi-i trase una pe spate băietanului. Da' mai cu grijă, să nu-l ieie vântul şi să-l ducă pe pustii.

Apoi merseră până la crâşma din mijlocul satului şi se puseră la o masă, mai la o margine, lângă un prun bătrân, de care stătea legat un măgar.

— Bre, da bun loc ai ales! se strâmbă Chirică, după ce călcă într-o baligă, când să se aşeze pe băncuţa de lemn. Acum nu mă mai mir că lumea aista a oamenilor miroase aşa de grozav, de i s-a dus buhul până-n fundul Iadului.

Numai că hangiul, care-l cunoştea pe bătrân ca pe-un cal breaz, se făcu a nu-i lua în seamă şi îi lăsă să aştepte până ce prinseră să le chiorăie maţele de foame. Ceilalţi muşterii mâncau şi beau pe ruptele şi azvârleau cu oase la câini, aţâţându-i unii contra altora, atunci când se încăierau.

— Care va să zică, aşa! făcu Chirică scrâşnind din măsele şi crăpând de ciudă. Unii mănâncă, iar alţii stau şi se uită!

— Păi dacă ultima oară n-am avut parale să-i plătesc ulcica cu vin, răspunse ruşinat Petre. Nu mă mai vede nici el acuşica.

— Aşa ne e vorba, deci. Păi nu se zice, stăpâne, că banul e ochiul dracului?

— Apoi, aşa umblă vorba, da.

— Dar ştii că m-ai plesnit în pălărie, bade Ipate? Păi atunci la ce vrea hangiul ăsta să ţină ochi de drac în casă? Nu e bun creştin?

— O fi, că toate duminicile le petrece în curtea bisericii, cu popa Marcu.

— Ia să vedem noi acumuşa câtu-i de creştin omul ăsta.

Şi odată se ridică Chirică în picioare şi strigă de se scutură frunza în prun:

— Jupâne hangiu, de ce nu vreai să le iei banii şi la oamenii cumsecade? Ce, ai lor nu sunt buni pentru cinstita dumitale pungă?

— Care bani, preacinstiților? M-a rugat careva cu bani şi am zis eu că nu se poate?

Şi-şi freca mâinile una de alta şi încerca să-şi sugă burta cea mare, îndărătul şorțului, cu ochii sclipindu-i de lăcomie.

— Uite banii ăştia, zise Chirică şi trase cu mâna prin aer, după care puse o pungă plină pe masă.

Şi când o desfăcu, în gura ei sticliră creițarii de aur. Hangiul întinse mâna, dar ți-ai găsit! Flăcăul era chitit la capul său şi nu se da cu una, cu două. Îi trase una peste labă, de i se-nnegri bietului om până la cot.

— Pune întâi câte o friptură de iepuroi la fiecare şi câte două stacane cu vin. Şi, dacă ne-o plăcea, om vedea pe câți creițari ne-om socoti până la sfârşit, înțelesu-m-ai?

— Ei, flăcăule, cum să nu te înțelegi cu omul, când vorba lui miroase a aur? Mintenaş, vin fripturile şi stacanele cu vin!

Şi alergă spre cuhnie, lovind scaunele şi mesele ieşite prea în drumul său. Iar gălăgia de la celelalte mese se opri brusc şi toți ochii cătară cu mirare şi lăcomie spre aurul din pungă. Mă rog, claca dracului era! ce să spun mai mult?

— Ce e, oameni buni, n-aţi mai văzut bani în viaţa voastră? Ce vă holbaţi aşa? Jupâne crâşmar, fii bun şi adu-le câte o stacană cu vin din cel bun şi preacinstitelor feţe de la mese, să fie primit din partea stăpânului meu, Petre a lui Ipate. Să-l bea şi să se bucure de bucuria sa.

Şi unde nu prinseră a rage cu toţii de mulţumire şi a izbi cu cănile de lemn în mese, de nu se mai putea înţelege om cu om. Se vede că Dumnezeu a umplut lumea asta cu ce-a putut. Iar în toiul gălăgiei, cu ochii cât cepele la punga cu galbeni din mijlocul mesei, bătrânul îl întrebă pe flăcău:

— D-apoi, bine, măi, ciotul dracului, de unde te-ai căptuşit tu cu purcoiul cela de bani, că asta nu-i lucru de şagă? I-oi fi furat de pe undeva?

— Ce fel de vorbă-i asta, stăpâne? De la cine să-i fur? Or ţi se pare că-i lipseşte vreunuia de pe la mese o pungă plină ochi cu bani de aur?

— Ştii ce Chirică? Vorba aia veche: mai bine să te socoteşti întâi, decât la urmă. La urmă, adică atunci când vine jăndarul şi te ridică, ca să te sloboadă la ocnă. Să nu mai vezi soarele decât din fundul pământului, când trece prin dreptul găurii.

— Stai fără de frică, jupâne. Nu ţi-am spus că eu mi-s Chirică, nepot de soră cu Încornoratul? Şi nu ţi-am zis eu că banu-i ochiul dracului? Stai să vezi şi să te minunezi de ce o să se petreacă până la sfârşit. Da' până atunci pune-te de mănâncă şi bea pe săturate, c-apoi o să-ţi pară rău, zău aşa!

Şi, una-două, crâşmarul cel burduhănos se ivi în capul scării de la cuhnie, cu şoldanii prăjiţi, aşezaţi frumos pe o tavă de lemn, printre legume ce miroseau de-ţi lăsa gura apă, nu alta! Apoi, alergă de-i scăpărau călcâiele să scoată polobocul cu vin, în mijlocul bătăturii şi să-i dea cep, ca să cinstească preacinstitele feţe ale adunării, după cum fusese vorba lui Chirică.

Şi unde nu mâncară şi băură până către dimineaţă, de nu mai ştiau săracii muşterii să nimerească poarta crâşmei, să plece pe la căşi, şi tot se izbeau cu nasul de uşile beciului. Că vorba ceea. S-au pornit cu graba şi s-au întâlnit cu zăbava. Când, în sfârşit se mai istovi zaiavera, Chirică îi făcu semn crâşmarului să se apropie şi-i ceru să facă socoteala. Şi socoti el ce socoti, după care le ceru muşteriilor zece galbeni zimţuiţi.

— Taman zece! se miră băietanul cel blonziu, ţuguindu-şi buzele. Nu ţi se pare că e cam mult pentru fripturile alea tari şi vinul cel acriu, pe care ni l-ai vârât pe gât?

— Eu nu am vin prost! se roşi hangiul la faţă. Şi dacă nu plătiţi, chem jandarmul, să vă bage la ocnă!

— Ba plătim, jupâne, cum să nu plătim? prinse a zâmbi într-un dinte Chirică. Ia uite colea, să-ţi număr banii în palmă, ca să nu zici după aia că nu i-ai văzut cum trebuie. Întinde mâna, n-auzi?

Şi îi numără, în palma lui mare, zece creiţari zimţuiţi, care sticleau galben în lumina dimineţii.

— Auzi, jupâne crâşmar? Să ai parte de ei, câtă am avut noi de mâncarea şi de vinul dumitale. Iară de nu ţi-o con-

veni, să-ţi crească un ochi în talpă, aşa să ştii! Haide, stăpâne, e vremea să mergem la culcare, că unii se culcă taman când iese soarele, ca să li se pară ziua mai scurtă.

Şi o luară la papuc şi hai, hai! hai, hai! Dondăneau pe drum, ţinându-se unul pe altul pe după umeri şi lovind cu picioarele în pietrele ieşite printre smocurile de iarbă.

Merseră până pe malul râului, acolo unde apa se topea într-un gâldan, plin cu mătasea-broaştei şi cu trestie. Se trântiră pe nisipul cald şi traseră la aghioase până ce soarele trecu de crucea amiezii.

Când se sculă, Petre îl căută din priviri pe Chirică, dar nu-l zări nicăieri. Şi, pe când sta el aşa şi chibzuia ce avea de făcut în continuare, dacă să mai îndrăznească să calce pe la cârciumă şi să-şi arate obrazul în faţa crâşmarului, numai ce-l vede pe Chirică ieşind din dosul unui pâlc de copaci şi apropiindu-se de el, cu mâinile în buzunare.

— De unde-mi vii, la vremea asta, măi parpalecule? Nu cumva te-oi fi luat la fugăreală cu jăndarul şi vine ăla după noi să ne-nchidă de dragul crâşmarului?

— Da' stai liniştit, jupâne, că hangiul cela numai cu noi nu are treabă acuma, de supărat ce este.

— Dar ştii că m-ai plesnit în pălărie, măi Chirică? Ce prăpădenie i-s-a întâmplat omului? Nu i-o fi luat foc casa şi acareturile?

— Ba vezi să nu! râse Chirică şi-l ajută să se ridice în picioare. I-a crescut un ochi în talpă şi-l doare al dracului atunci când merge. Aşa că trebuie musai să stea întins în pat şi nu poate decât să se vaiete.

— Ce vorbă să mai fie şi una ca asta? Că mă faci câteodată să-mi ies din răbuş afară, Doamne-Dumnezeule! Cum aşa, i-a crescut un ochi în talpă?!

— Păi nu mai ştii vorba noastră de azi-noapte, cu el? Că de nu i-o conveni de plată, să-i crească un ochi în talpă? Se vede treaba că nu i-o convenit.

— Nu i-or convenit 10 creiţari de aur? Păi cu banii ăştia puteam să-i cumpărăm toată crâşma şi ne mai rămânea şi dator.

— Vezi, vezi, jupâne? Nu aveţi voi oamenii vorba aia cu lăcomia care strică omenia? Aşa şi cu el: dacă s-a lăcomit la mai mult decât a muncit, acum zace şi pătimeşte. Nu i-am spus noi, curat, că banul e ochiul dracului?

— Şi acum?

— Acum, mergem să intrăm în simbrie la popa Marcu, prietenul crâşmarului. Că am auzit că ar avea nevoie de nişte slugi muncitoare şi care să se mulţumească cu puţin, când o fi la simbrie. Ne prindem?

— Ce vorbă-i aia?! se miră Petre. Muncă multă şi bani ioc? Păi mai zgârcit om ca popa Marcu nu mai găseşti în şapte sate.

— Stăpâne, stăpâne, n-ai înţeles nici până acum că banul e ochiul dracului? Şi că bogaţii strâng ochi de drac, unul peste altul, să aibă cu ce plăti, la poarta Iadului, ca să-l lase să intre mai repede în cazanul cu smoală? Lasă că ne-om descurca noi şi cu taica popa, după ce i-am copt-o scârţarului de hangiu.

Mai mormăind, mai clămpănind, Petre se lăsă convins, în cele din urmă, să meargă la popa şi să caute de slujbă.

Îl găsiră pe părinte în curtea bisericii, uitându-se lung la nişte ciulini înalţi cât gardul şi la cei doi brazi crescuţi în faţa clopotniţei. Îi spuseră cu ce gând au venit, iar popa stătu o vreme în cumpănă, până să se hotărască. Le spuse că el nu avea nevoie decât de o slugă şi că biserica e tare săracă şi nu prea are cu ce să plătească.

— Ia, oleacă de mâncare acolo, apă rece de băut şi somn câtu-i noaptea de lungă în grădină, la loc cu verdeaţă şi miros de flori.

— Unde vezi, tălică, părinţele, flori printre buruienile astea?! întrebă Chirică cu multă mirare în glas.

— Da' tu unde vezi o singură slugă, măi, Nichiperceo?

— Ti, da' ştii c-ai nimerit-o, părinţele?! rânji fasolele flăcăul şi se chiti pe-un râs, de acu'-acu' credeai că o să dea în primire. Ai dreptate, să ştii că ajunge un rând de mâncare, apa rece din fântână şi mirosul de floricele. Om sta la domnia-ta un an încheiat şi, dacă-i fi mulţumit de noi, să ne laşi să alegem ce-om pofti de pe bătătura aista şi-om putea căra cu pârdalnicul de spate. Ce spui, batem palma, au ba?

Popa Marcu aruncă privirea îngrijorat prin curte, dar în afară de buruieni şi de o grămăjoară uscată de bălegar nu mai văzu altceva. Ridică din umeri şi întinse o mână grăsuţă către ei. Petre o apucă cu grijă şi o scutură încet, de parcă i-ar fi fost frică să nu se fărâme.

— Începem de astăzi? întrebă părinţelul.

— Chiar de-acumuşa, râse Chirică, frecându-şi palmele. Ce să mai pierdem vremea?

— Păi, dacă-i pe-aşa, ia să puneţi mâna şi să spălaţi biserica şi pe dinăuntru şi pe dinafară, să adunaţi toţi scaieţii ăştia şi să le daţi foc, să săpaţi toată grădina din spate şi, până stă să scapete soarele, să răsădiţi două sute de fire de roşii, aşa fel, încât, până ce răsare luna să pot culege câteva patlagele coapte, să-mi facă preoteasa o sălăţică dintrînsele. Ei, ce mai staţi, la treabă cu voi, ori vă e prea greu?

— Ia lasă-mă la pârdalnicul, părinţele! Patlagele coapte, până ce răsare luna? Am auzit eu bine?! Se miră Petre, holbând ochii.

— Măi, voi nu ştiţi ce-s alea patlagele, ori vi s-a urcat lenea în oase şi vă vine a vă culca de prânzişor?

— Vorba veche: „Tot un bou ş-o belea". Lasă, jupâne, că până-n seară, mai e timp chiar şi pentru un pui de somn, îl asigură Chirică, făcându-i cu ochiul pe ascuns. Noi să fim sănătoşi, că le-om duce la capăt pe toate...

— Măi, vorba să fie vorbă, că, dacă nu, jăndarul abia aşteaptă să mai coboare o dată scripetele la ocnă, că a ruginit lanţul, de când nu a mai lăsat pe cineva acolo.

— Mergi în pace, părinţele, lasă că le-om aranja chiar aşa precum ne-a fost vorba.

Şi, numai ce plecă popa Marcu pe ulița satului, către casă, că Petre se şi apucă cu mâinile de păr.

— Păi, bine, măi, zmârdoare urâcioasă ce eşti, cum crezi tu c-o să isprăvim atâta amar de trebi, numai noi doi? Asta ca să nu mai vorbim de patlagelele coapte până ce iese luna în crâng...

— Jupâne, auzi? Mergi pe mâna mea şi o să vezi numai ce poate tartorul de Chirică şi ce nu. Atâta doar, că va trebui să faci singur curăţenia în biserică şi pe dinafară, pentru că neam de neamul meu n-a avut obrazul să calce în asemenea lăcaş, darămite să mai facă şi curat înăuntru. Hai, treci la treabă că acumuşa se cheamă că trece soarele de mijlocul bolţii!

Şi, vrând-nevrând, mai ropai-tropai, mai cârmind încolo şi-ncoace, se puse bietul Petre să mătură prin biserică, să frece duşumelele cu peria, să spele pereţii de praf şi de funinginea lumânărilor şi a candelelor, iar mai apoi, când soarele alunecase binişor pe după culmea Dealului Viilor, ieşi afară cu o scară lungă de lemn, o cârpă şi un mestecău de plop şi se apucă să adune păienjenişul şi toată murdăria de pe lucarne şi de pe acoperişul de şindrilă.

Când isprăvi, soarele numai ce se îngena peste ultimul rând de viţă de vie şi primele stele deja băteau cerul în ţinte strălucitoare.

— Şi-acu'? întrebă obosit şi plin de praf, până între dinţi.

— Acu', iaca şezi şi dumneata, jupâne şi te odihneşte oleacă, că e rândul meu, răspunse flăcăoaşul şi se ridică de la umbra brazilor, unde dormise dus până atunci. Numa' vezi să nu te ia somnul!

Ce folos un sfat bun la o ureche surdă? Cum puse capul pe braţ, Petre adormi dudă şi zăcu neîntors, până ce o mână îl scutură cu putere de umăr.

— Da' scoal' odată, moşule, că acumuşa intră luna în nori şi nu mai poţi să vezi ce e de văzut!

Se ridică el, cu chiu cu vai, şi numai ce-i stătu inima în loc de mirare. Că toată grădina era plivită de buruieni, era săpată, şanţurile erau făcut la linie, plantele erau legate de araci şi erau înalte până la brâu şi pline toate de patlagele, care mai coapte, care mai verzi, care cu flori pe ele.

— Ptiu, măi, drace! Da', măi Chirică, cine a reuşit o aşa minune-minunată? Cum, Doamne-iartă-mă, să pui în aceeaşi zi sămânţa şi să culegi şi patlageaua coaptă? Se poate una ca asta?

— Se poate, jupâne, de ce să nu se poată? Aici e vrerea părintelui Marcu şi se vede treaba că are mare trecere la Cel de Sus, dacă s-o gătat atât de iute porunca.

Se mai învârti bietul om printre rândurile de plante, rupse câteva patlagele şi le mâncă, se închină de câteva ori şi, în sfârşit, trebui să recunoască – toate erau cum le poruncise popa.

Iar părintele Marcu veni şi el tocmai în fapt de seară, când luna sta gata să se prăvale pe cer, către răsărit şi rămase cu ochii bleojdiţi la toate cele, de nu-i mai venea să treacă dincolo de gard. Tăcea şi înghiţea la noduri, de ziceai că acu'-acu' se îneacă şi rămâne satul fără cele sfinte.

— Ei, părinte, sunt toate cum ai dat poruncă? îl întrebă Chirică, ţinându-şi frumos mâinile la spate.

— Păi, de, fiule... se cheamă că aşa sunt, îngăimă acesta şi-şi frecă ochii cu dosul palmei. Dar parcă n-ar fi lucru tocmai omenesc aicea.

— Nici nu se cheamă că este, taică popo, râse Chirică, într-un dinte. Păi nu te-ai rugat dumneata la Ăl de Sus? Iacă, te-a ascultat. Am împlinit porunca au ba?

— Împlinit, fiule, împlinit, bolborosi popa, neştiind unde să se uite mai întâi. Acu', că tot aţi muncit atât de mult, haide-ţi la masă şi apoi om mai vedea ce-o mai fi de făcut.

Se luară după el şi merseră în spatele bisericii, sub cei doi brazi înalţi, unde era o masă din lemn şi două bănci. Se aşezară şi popa scoase dintr-o traistă o bucată de mămăligă cam sfoiegită şi două cepe mari.

— Iacătă şi poftă s-aveţi, la aşa mâncare bună!

Chirică se uită lung la cele două cepe şi înghiţi în sec.

— D-apoi, taică popo, aşa mănâncă oamenii de prin locurile astea?

— Te văd că eşti bun mehengiu, fiule! râse popa şi le împinse mămăliga în faţă. Aşa mănâncă, taică, şi beau apă din fântână şi se satură.

— Apăi, în cazul aista, eu zic să bem direct apă şi să mergem la culcare, că îmi simt burta sătulă.

— Care culcare? se răţoi popa, punând mâinile în şolduri. Nu v-a fost vorba că intraţi la mine-n simbrie pentru un an încheiat?

— Ba da, taică popo, pentru un an, dădu din cap Petre.

— Păi şi s-a-ncheiat anul şi nu ştiu eu?

— Drept e că nu s-a-ncheiat. Au mai rămas două zile.

— Şi două nopţi. Eu nu vă plătesc ca să dormiţi, leneşilor. Aşa că, dacă v-aţi pus burta la cale, la treabă cu voi, că acu' ajunge luna în crucea bolţii! Vedeţi brazii ăştia doi, de deasupra capetelor voastre? De când răsare soarele şi până ce trece bine de amiază, umbrele lor se întind peste

clopotniţă şi din pricina asta tot coperişul ei e plin de muşchi şi lemnele au început să se putregăiască.

— Adică, vrei să tăiem brazii, pricepu Chirică.

— Cum să tăiaţi brazii?! se minună popa, rânjind cu gura până la urechi. Păi ce creştini sunteţi voi, de vreţi să tăiaţi copacii sfintei biserici? Nu brazii, ci umbra lor. Ca să nu mai cadă pe acoperiş. Înţelesu-m-aţi? Mâine, în zori, vin să văd ce ispravă aţi făcut. Şi acu', uşchea la muncă şi să nu mai aud de voi!

Şi părinţelul plecă bălmăjind ceva despre mila cea mare a Celui de Sus pentru atâta prostime care face umbră pământului degeaba. Petre se uită lung în urma lui şi-şi plesni mâinile una de cealaltă.

— Doamne, da' tare pestriţ la maţe este omul acesta! Ai mai auzit aşa ceva, Chirică, flăcăule, de când eşti? Să tai umbra la copaci? Adicălea, cum vine asta? Cine-a mai văzut copac fără umbră?

— Stăpâne, ia, n-auzi, nu-ţi mai face gânduri negre, că te prinde durerea de cap. E adevărat că nici eu, câtu-s de bătrân şi de neîntrecut în parascovenii, n-am auzit de copaci fără de umbră, dar bine-a zis cine-a zis, că vrabia-i tot pui, dar numai dracul o ştie de când îi... Tu, du-te colo, mai pe sub gard, să nu te bată vântul, şi culcă-te să nu-ţi mai auzi burta ghiorţăind de foame. Şi lasă-l pe Chirică s-o-nnoade el cu umbra asta afurisită.

— Măi, ţâcă, d-apoi nici dracu' să fii, după cum spui, şi tot nu văd cum ai face-o şi p-asta. Că umbra lucrurilor e lăsată de la Dumnezeu şi nimeni, fără numai de El, nu o poate lua înapoi.

— Auzi, jupâne? Nu mă mai bodigăi atâta la cap, doar vezi că am treabă de nu ştiu încotro s-o apuc şi cu ce să încep. Du-te de te culcă şi lasă grijile în seama altora.

Şi porni bietul Petre până la gard, fără să se uite înapoi, îşi găsi o adâncitură plină cu iarbă, se strânse mai bine-n suman şi se întoarse cu spatele la biserică, cu gândul la ghinionul ce nu-i mai dădea pace. Dar vorba ceea: „Şi piatra prinde muşchi dacă şede mult într-un loc". Aşa că îşi luă seama, de la o vreme, închise ochii şi aţipi.

Chirică mai stătu el o vreme cu coatele pe genunchi, privind la chipul puhav al lunii, până ce se ridică şi se dădu în dosul clopotniţei. Apoi, făcu el cum făcu şi, într-o clipeală de ochi, adună toată drăcimea de Dedesubt, urlă la ea câteva vorbe, şi o puse la lucru. Unii săpau de zor la un şanţ de nu i se vedea fundul, alţii se opinteau şi ridicau coşcogeamite clopotniţa pe umerii lor păroşi, alţii trăgeau de vârfurile brazilor într-o parte... Mă rog, era acolo o asemenea viermuială, că părea că întreg Iadul se adunase la un ciolhan pe suprafaţa pământului şi numai Tartorul lor lipsea, ca să fie totul de poveste. Claca dracului era acolo, ce pot să spun mai mult?

Când s-a trezit Petre în zori, după un somn chinuit, s-a speriat de ce-a văzut înaintea ochilor: brazii erau tot acolo, la locurile lor, numai că aveau vârfurile cetluite zdravăn de trunchiurile lor groase, aproape de pământ, iar clopotniţa...

— Ce, Doamne-iartă-mă, ai făcut cu clopotniţa, Chirică, nenorocitule ce eşti?!

— Ce să fac, stăpâne? Ia, mai nimic, doar că am îngropat-o ca două staturi de om, ca să fie mai aproape de pământ şi să n-o mai atingă nici urmă de umbră, după cum a poruncit părinţelul.

— Vai, vai, vai! Nelegiuit lucru ai făcut, măi, parascovenia pământului!

— Da' de ce, stăpâne? Am stricat noi ceva pe aici? Am rupt, am dat foc, ori am spart cu toporul? Ba eu cred că am împlinit porunca, fără să facem rău la nimic, aşa că taica o să fie mulţumit când o vedea.

Popa Marcu, de cum se sculă, dis-de-dimineaţă, parcă-i tresărea lui inima de-o frică abia ascunsă, aşa că sări direct în teleguţă, biciui calul şi se duse întins la biserică. Nici nu apucă să coboare din droşcă şi văzu şi el ce nu se mai văzuse şi nu se mai auzise de când lumea şi pământul.

— Ei, părinte, se cheamă că am mântuit şi această poznaşă trebuşoară şi gingaşă în multe privinţe, zise Petre, chibzuind cum să facă să nu-l supere. Place-ţi au ba?

Şi sta părintele, cu frâul în mâni, încremenit în scara teleguţei şi se uita, şi nu-i venea să creadă. Toate erau la locul lor, cum le lăsase decuseară, la plecare, dar nimic nu mai semăna cu ceea ce fusese înainte – brazii erau legaţi cu vârfurile de trunchiuri, clopotniţa era îngropată până la jumate, iar de jur-împrejurul bisericii părea că un plug uriaş trăsese două brazde adânci.

— Cum să-mi placă... năzdrăvănia aista?

— Aşa este, nu-i nevoie să-ţi şi placă, conveni Chirică, apropiindu-se de droşcă şi bătând caii cu palma peste

bot. Trebuie numai să ne spui dacă am respectat porunca cu umbra. După cum vezi, nu mai e nicio umbră, care să ajungă pe clopotniță.

Popa coborî mohorât pe scăriță, cu inima cam friptă de spaimă.

— Văz şi eu că nu mai e umbră pe clopotniță. Da' ştiți ce, oamni buni, ați lucrat deja cam mult şi cred că aş putea să zic că s-a încheiat anul de tocmeală. Na-vă aici doi creițari de argint, unul pentru unul, altul pentru celălalt şi lăsați-mă în pace. N-am crezut că am luat pe dracu' în simbrie.

— Ba ferească Sântul, cucoane! Cruce de aur aici, în curtea bisericii! Noi am muncit de-a dat inima din noi şi tălică vreai să ne azvârli în drum?

Şi strânse oleacă frâul pe gura calului, care prinse să fornăie şi să se dea îndărăt.

— Parcă ai fi Cel-de-pe-comoară, măi, pohonțule, de ştii toate cele! Voi n-auziți ce vă spun? Vă plătesc şi pentru tot restul anului. Nu-s de-ajuns doi creițari? Atunci, uite, na, mai pun unul, să vă fie pe inima voastră.

— Ba pe inima ta, părințele. Că noi mai stăm şi azi, până ce soarele o da în scapăt, dincolo de Dealul-Viilor. Cum ne-a fost vorba. Trei zile. Adică două zile şi-o noapte de muncă, noi suntem oameni de cuvânt, aşa să ştii. Şi acu' spune, ai venit cu masa de la coana preoteasă?

Popa se uită lung la ei, la caii ce nu se mai astâmpărau, la clopotnița îngropată şi la brazii îndoiți. Îi era inima cam friptă, pentru că le dăduse acum toate pe una, şi nici măcar aceea nu era bună: frica! După care clătină din cap şi se sprijini de ostrețele gardului.

— Coana preotească e cam bolnavă azi, aşa că mergeţi voi doi şi mâncaţi la cârciumă. Îi spuneţi hangiului că v-am trimis eu, să vă dea de mâncare. După aia, dacă tot nu vreţi să plecaţi, cum v-am îndemnat, vă întoarceţi aici, să vă spun ce mai aveţi de făcut.

— Aşa, părinţele! râse Chirică şi-i dădu drumul calului. Acu' se cheamă că mai vii de-acasă. Nu e mâncare de la coana preotească? Las' că e bună şi aia de la cârciumă, că doară-l cunoaştem pe hangiu, i-am mai fost muşterii. Până terminăm cu masa, ce mai calea-valea, să fii gata cu porunca, ca să nu mai pierdem vremea, aşa să ştii.

Şi unde nu-i întoarseră spatelele, ieşiră în drum şi porniră spre cârciuma de la han, lălăind şi vorbind tare, de parcă veneau de la o petrecere şi nu de la muncă.

— Măi, Chirică, da' da' bine-a zis cine-a zis: Că boii ară şi caii mănâncă! făcu Petre, după ce se puseră la o masă şi îl chemară pe băiatul ce se învârtea printre mese să vină şi la ei. Scoţi omul din minţi cu vorbele tale. Nu ştiu, nălucă oi fi, dracul oi fi... da' nici lucru curat nu eşti, de bună seamă. L-ai văzut pe taica popa cum se uita la noi? De ce n-ai vrut să ne plătească şi să plecăm la treburile noastre?

— Ira, stăpâne! Păi nu ştii, dumneata, că dacă numa' o ţâră de spaimă s-a-ncuibat în inima omului, atunci e păcat să o laşi să se usuce şi să moară. Lasă că părinţelul se perpeleşte acu', căutând ce să ne mai ceară să facem, iară deseară, când om găta totul, nu o să mai ştie ce să ne dea, ca să scape de noi. Nu-i păcat să-l lăsăm făr' de plăcerea asta?

— Apoi de, o fi, dacă aşa spui tu... rosti cu îndoială Petre.

Mâncarea veni iute, când hangiul auzi cine îi stătea la masa din curte. Băieţandrul care-i servea, îşi ceru iertare, în numele stăpânului său, că acesta era cam bolnav şi nu putea călca bine în picioare, şi de-aia nu putea să vină el însuşi să-i servească, aşa ca mai deunezi. Dară ei să fie liniştiţi şi să mănânce cu poftă, pentru că nu trebuie să plătească nimic, era cinstea casei şi nu se putea altminteri.

— Ei, dacă asta-i vorba... râse Chirică. Apoi, hai, jupâne, burta pe mâncare şi sufletul pe băutură, încai să ştim că e cinstea casei hangiului.

Şi mâncară, şi băură, până ce aproape că nu se mai puteau ridica de la masă. Într-un târziu, o apucară pe drum înapoi, către biserică. Popa Marcu îi aştepta în poartă, cu mâna pe roata droştii, şi cu un zâmbet mare pe buze.

— D'apoi, se cheamă că v-aţi umplut pântecele şi că aveţi putere de lucru, nu-i aşa?

— Aşa, aşa! dădu Petre din cap, cam îngândurat de veselia părintelui.

— Ei, dacă-i pe aşa, atunci să vă spun care să fie ultima muncă din anul ăsta, fiilor.

Şi popa se apropie de ei, trăgând calul de dârlogi.

— Vreau să mi-l aduceţi pe Sfântul Petre aici, spuse, cu o voce mieroasă. Şi, dacă se poate, până la apusul soarelui. Vă prindeţi sau socotim că nu puteţi îndeplini poruncile şi-l chemăm pe jăndar?

Chirică rămase mut de uimire. Numai ce-i aruncă o privire scurtă lui Petre, apoi se făcu mic de tot în umbra gardului.

— D-apoi, mergi şi vezi-ţi de treburi, sfinţia-ta, răspunse Petre, după o vreme, fără să cârnească din loc. Că ne-om gândi şi-om oblici noi cum să facem să ducem la împlinire şi această a treia muncă sorocită.

— Bine, fiilor. Atunci, Cel de Sus fie cu voi şi ne vedem când soarele o da în asfinţit. Da' să fie vorbă, nu făcătură – Sfântul să stea acolea, în bătătură, lângă clopotniţa pocită de voi şi să vrea să-mi răspundă la toate cele, înţelesu-m-aţi?

— Am înţeles, părinte, că doară nu e vreo cimilitură fără răspuns, se grăbi Petre să-l scoată pe poarta bisericii. Să vii, domnia-ta, atunci când soarele o da în scapăt şi nu mai devreme.

După care Petre se apropie de gard şi se aşeză în fund, pe un tăpşan, lângă flăcăiandrul cel blonziu.

— Dacă nici acuma n-am pus-o de mămăligă, măi, Chirică, atunci să ştii că unul din noi precis o făcut ceva în scăldătoare, când a fost mic. Cine-a mai auzit să-l aducă pe Sân-Petru pe pământ?! Păi ce, e beţivanul satului, să-l iei de-o aripă şi să-l tragi după tine, până unde ţi-i voia? Cum s-ajungem noi, de vii, la poarta Raiului, poţi să-mi spui tu mie, măi, coropcariule? Şi, mai ales, cum să ne-ntoarcem de acolo, cu Sân-Petru la subsuoară?

— La subsuoară, poate că nu, dar într-o desagă cred că ştiu eu pe cineva care s-ar încumeta la aşa ceva.

— Nu zău? Şi de cine ai ştiinţă, mă rog, mătăluţă?

— De un muscal, pe nume Ivan. Ăstuia, pe când era soldat în oastea muscălească, i-a binecuvântat Dumnezeu

turbinca în care-şi ţinea cele trebuincioase unui soldat şi de-atunci turbinca aia poate să bage-n ea pe oricine îi porunceşte Ivan.

— I-auzi, i-auzi! se miră Petre, cu un zâmbet până la urechi. Păi, atunci, se cheamă că trebuşoara noastră e ca şi rezolvată. Trebuie numai să dăm peste domnia-sa muscalul Ivan. Şi să-l rugăm să ne ajute. La asta, poate că te-i pricepe tălică, coane Chirică, măcar o ţârâşucă...

Dar băietanul clătină trist din cap şi fluieră a pagubă.

— M-aş pricepe eu, jupâne, nu-i vorbă, că, de vrei, şi pe împăratul tătarilor ţi-l găsesc în graba mare, de e nevoie. Dar Ivan, cel cu turbinca fermecată, este demult oale şi ulcele.

— Atunci, chiar că n-am făcut nimic, se plânse Petre şi-şi rezemă spatele de gard.

Îl dureau toate oasele-i bătrâne şi îl întrista faptul că se poticniseră tocmai acum, la sfârşit.

— De făcut încă n-am făcut, se învoi Împielițatul, ridicându-se-n picioare. Dar poate că o să facem. Pentru că trăind şi nemurind ai să vezi cine sunt eu. Pentru multele lui păcate, Dumnezeu l-a osândit pe Ivan să-şi petreacă un veac întreg în Iad, la unchiul meu, Scaraoschi. Mă gândeam că, poate, reuşesc să-l înduplec pe Întunecimea Sa să ni-l trimită pentru o zi pe pământ, ca să mai vadă şi el ce-a pierdut, după moarte.

— Ce vorbeşti, tu, măi, Chirică? Păi, dacă poţi una ca asta, la ce mai pierzi timpul pe acilea? Tule-o în borta unchiului tău şi vezi ce se poate face!

Chirică atunci îl rugă să se trântească cu faţa la pământ şi să-şi astupe ochii şi urechile cu mânele, după care făcu el cum făcu şi se dădu de trei ori peste cap, rupse una din baierele pământului şi se îngropă sub ea, dispărând într-o clipeală de ochi. Când ajunse înaintea Tartorului cel mare, dracii viermuiau de zor prin Iad, cărând smoală pentru cazane şi lemne pentru foc.

— Ehei, ce drag mi-ar fi şi mie să pot să-i ajut! zise Aghiuţă, căzând în genunchi, în faţa tronului din fier înroşit. Şi, în loc de asta, m-ai pedepsit să slujesc un nevolnic de pământean.

— Aşa ai să înveţi cum să le citeşti mintea şi să ştii cum să-i ademeneşti pe drumul spre Iad, zmârdoaie urâcioasă ce eşti! rânji Întunecimea-Sa, făcându-i semn cu unghia încovoiată, să se apropie. Ia spune de ce te-ai întors? Ori ai gătat treaba?

— Aproape am gătat-o, Stăpâne al Negurii. Numai că, pentru asta, mai e nevoie de un lucru...

Şi se apropie de urechea sa ascuţită şi şopocăi îndelung, făcându-şi, când şi când, vânt cu coada plină de peri aspri.

— Aşa, care va să zică...

Şi Sarsailă îşi bătu fruntea cu palma dreaptă.

— Întoarce-te de unde ai plecat şi o să găseşti ceea ce ai nevoie, îi spuse, după un timp. Să nu uiţi însă cu ce trebuie să te întorci aici, înţelesu-m-ai?

— Înţeles, stăpâne, cum nu? dădu din capul încornorat Aghiuţă şi se făcu nevăzut.

Când ajunse din nou în curtea bisericii şi se rezemă de gard, Petre stătea tot cu mânele pe urechi şi pe ochi. Îl scutură de-un umăr.

— Gata, jupâne, de ajuns cu somnul. E vremea să ne apucăm de treabă.

Îl ajută să se ridice în picioare şi apoi îl trase după el în dosul clopotniţei.

— Ira! Da' cine pârdalnicul mai e şi ăsta?! se miră în gura mare Petre, de cum dădu cu ochii de bărbatul care scotocea cu grijă printr-o traistă mare şi cam peticită.

— Cum ce? Păi nu mai vezi bine, jupâne, ori ce? Dumnealui se cheamă Ivan Turbincă şi a venit să ne ajute să-ndeplinim porunca de la părinţelul.

Apoi, răsucindu-se către Ivan:

— Cunoşti dară ce ai de făcut... Nu ştiu cum o să te descurci, dar vrem să-l aduci şi să-l aşezi chiar pe locul unde stai acum. Dacă reuşeşti una ca asta, înseamnă că ţi-ai ispăşit pedeapsa de la Cel de Sus şi poţi să te întorci în lumea ta.

— Am înţeles eu ce era de înţeles, mormăi Ivan, scuturând turbinca. Da' un votchi găsesc pe-aici, să-mi clătesc oleacă gâtlejul de atâta smoală? Femeile şi lăutarii au dispărut de pe lumea asta? Că n-am mai tras un guleai, de am şi uitat de când.

— Alelei, Ivane Iorgovane, adu-l tu pe Sân' Petru în bătătura bisericii şi ţi-oi pune-o de-un guleai cum n-ai mai pomenit până acumuşa, promise Chirică.

— Nu uiţi..., se-ndoi muscalul.

— Nu uit, Ivane, păi ce, mă lasă jupânul meu?

— Dacă-i pe-aşa, atunci pregăteşte totul, că nu m-am întors degeabă.

Şi-odată scoase Ivan din sân iconiţa de argint cu Sfântul Nicolae, o sărută de trei ori şi, ca prin minune, se trezi la poarta Raiului. Aici, îl găsi pe Sfântul Petre ocupat cu număratul mătăniilor.

— Bună ziua, Preasfinte, spuse el cu umilinţă.

— Oho! Bună să-ţi fie inima, Ivane. Da' de multă vreme nu te-am mai văzut la faţă. Credeam c-oi fi murit de tot şi că nu ai apucat să treci prin poarta asta.

— Ehei, Preasfinte! Ce, parcă moartea se-ncurcă cu un târâie-brâu ca mine? Am avut alte treburi, care m-au ţinut departe de Rai. Dar nu despre asta îmi e a voi să vorbim.

— Dar despre ce, Ivane?

— Vreau să te poftesc să mergi cu mine pe pământ. Trebuie să faci un bine unor oameni de treabă.

— D' apoi, Ivane, tu ştii că eu n-am voie să părăsesc poarta Raiului. Aicea e slujba mea faţă de Domnul.

— Lasă, Preasfinte, că ai mai părăsit-o şi altădată. Ca atunci când domnia-ta şi Dumnezeu v-aţi pus în minte să râdeţi de un creştin nenorocit ca mine şi v-aţi aşezat la capătul podului să cerşiţi. Ce, te pomeneşti c-oi fi uitat?

— N-am uitat, Ivane, zâmbi Sân' Petru. Dar atunci eram cu Dumnezeu. Ştia bine unde mă aflu. Păi crezi că se mişcă ceva pe undeva, fără ca el să afle imediat? Deci nu vreai să vii cu mine...

— Nu pot, Ivane, ţi-am spus că nu pot.

— Atunci... rău îmi pare, da' n-am ce face: ia, paşol na turbinca, Preasfinte, că vremea trece repede!

Vrând-nevrând, bietul Sân' Petru trebui să meargă şi să-şi înghesuie oasele bătrâne în turbincă. Iar Ivan o săltă cam gâfâind pe umăr, sărută din nou iconiţa şi, cât ai bate din palme, se trezi în spatele clopotniţei, de parcă nici nu plecase vreodată de acolo.

— Gata! spuse el, aşezând cu grijă sacul colorat drept în mijlocul bătăturii şi dezlegându-l la gură. Eu m-am ţinut de vorbă. Acu' e rândul vostru.

Şi-l ajută pe Sân' Petru să iasă dinăuntrul şi să se scuture de praf.

— Cu iertare, Presfinte, dar zău că nu a fost altă cale să duc la bun sfârşit trebuşoara asta.

— Lasă, Ivane, spuse Sfântul tuşind, lasă că toate, până la urmă, au un soroc şi o răsplată. Iar tu ştii asta cel mai bine, pentru că dintre toţi muritorii eşti singurul care a păcălit Moartea. Şi-acum să vedem ce poftesc de la mine oamenii aceştia.

Petre, când văzu că nu e de glumă şi că dinaintea lui stătea chiar Sfântul de la poarta Raiului, dădu în genunchi şi-şi împreună mâinile a rugă:

— Iartă-i, Prefericitule, pe păcătoşii de dinaintea ta, că ţi-au greşit şi au fost prea mândri în prostia lor, crezând că pot să împlinească orice poruncă a unui muritor.

— Dacă era vorba numai de sufletul tău, Petre, credeam ceea ce ai spus, dar îl văd, alături de tine, şi pe Împielitatul ăsta mic şi atunci încep să mă îndoiesc că e

vorba numai de deşertăciunea omenească. Ce cauţi, vidmă, în curtea sfântă a unei biserici?

Chirică se trase un pas îndărăt, dar nu-şi plecă privirile.

— Se cheamă, Preasfinte, că nu sunt de capul meu pe pământ. Şi, dacă Scaraoschi ştie de drumurile mele, atunci ştie şi Cel de Sus. Iar dacă stau în curtea unei biserici, stau cu voie de la El, altminteri m-ar fi prăjit una-două cu focul unui fulger.

Sân' Petru îşi stăpâni cu greu un zâmbet, apoi se-ntoarse iar către Petre.

— Da' ridică-te odată, creştine, că nu e vreme de rugăciuni. Care ţi-i voia?

— Nu e voia mea, Preasfinte, răspunse Petre cu umilinţă. E voia părintelui Marcu, cel care slujeşte la această biserică şi care ne-a poruncit să te aducem aici, în curte, sub clopotniţă.

— Clopotniţa îngropată... dădu din cap Sfântul. Să vină părintele Marcu.

Şi, ca prin minune, chiar atunci droşca cu părinţelul apăru în dreptul porţii. Acesta sări din teleguţă, legă calul de gard şi se apropie cu paşi măsuraţi. Când zări însă lumina sfinţeniei celui mai mare dregător al Cerului, dădu şi el în genunchi şi-şi împreună mâinile, bolborosind o rugăciune.

— Haide-hai, părinte! îşi strâmbă buzele Sfântul. Iată, oamenii aceştia cumsecade m-au făcut să vin în curtea bisericii dumitale şi să te ascult. Ce pofteşti de la mine?

— Sfinţa Ta... Sfinţia Ta... se bâlbâi el. Iartă-l pe păcătosul din faţa Ta, că nu a ştiut ce spune, atunci când le-a po-

runcit nevolnicilor ăştia doi să te aducă aici. Te-am deranjat de la treburile sfinte şi ăsta e un lucru greu de iertat.

— Da' spune, omule, odată, ce ai de spus, că mai sunt şi altele de făcut!

— În nevolnicia mea cea mare, am cutezat să te aduc aici, ca să îți cer să mă iei în viață în sfântul Rai şi să nu mai aştept moartea.

— Aşa-aşa, dădu din cap Sfântul. Ai fi primul muritor care ar ajunge în Rai, înainte să moară.

— Aşa am gândit şi eu, se bucură popa şi dădu să-i pupe mâna.

Dar Sfântul se feri şi se întoarse într-o parte. Privi gânditor la biserică.

— În Rai, ajung numai muritorii care nu au păcate sau cărora li s-au iertat păcatele cu voie şi cele fără de voie. Ai păcate, părinte?

Popa se târî câțiva paşi pe anteriu, încercând să se apropie de el.

— Ce om nu are păcate, Preasfinte?

— Ce ai făcut? Ai mințit? Ai preacurvit? Ai furat? Ai jurat strâmb? Ai luat în batjocură cele sfinte?

— Păi de, Preasfinte, ca omul... aşa, oleacă din toate cele...

— Atunci, spovedeşte-te, păcătosule. Când ai mințit?

— Când l-am vorbit de rău pe Miron prisăcarul, ca să înfunde ocna şi să pot să-i iau eu stupii.

— Ai preacurvit?

— Am mai călcat strâmb, mustăci popa. Femeile frumoase îl duc şi pe diavol în ispită, darămite pe un om.

Dar n-am păcătuit prea mult într-un an şi le-am dat iertarea de păcat nefericitelor care m-au ispitit cu carnea lor.

— Ai furat.

— Am mai pus mâna, bălmăji popa. Am luat din cutia milelor.

— I-auzi! se miră Chirică. Tocmai de-acolo... D' apoi ce mă minunez, că om o fi şi el, helbet!

— Am luat numai banii lăsați de boier şi de arendaş. În cei puşi de nevoiaşi n-am umblat, se grăbi popa să adauge.

— Ai luat în batjocură cele sfinte?

— Numai la băutură, presfinte, numai la băutură! Rachiul e băutura dracului şi te-deamnă să spui vrute şi nevrute. Dar peste zi, la slujbă, am spus 20 de rugăciuni, întru iertare.

Sân' Petru dădu din cap.

— Iertate-ți vor fi toate aceste păcate, dacă te căieşti cu adevărat.

— Mă căiesc, mă căiesc! se bucură popa că scapă atât de ieftin.

— Dumnezeu iartă, pentru că Mila Lui e nesfârşită. Dar nu uită niciodată pe cei ce i-au greşit. Aşa că, da, fiule, vei ajunge în Rai, fără să te calce moartea. Dar pentru asta, trebuie să faci câteva fapte de bunătate şi de curățire a sufletului.

— Fac, cum să nu fac! strigă popa, ridicând un genunchi. Chiar acum fac. Orice fac!

— Dacă-i pe-aşa, atunci înseamnă că dai din toată inima averea ta săracilor din satul Țâpureşti? Că, în Rai, tot

nu ai ce face cu ea. Cum te-ai născut, aşa te sui la Cer – fără nimic.

Odată-i căzu faţa părintelui şi i se gârboviră umerii.

— Am muncit mult, ca să strâng ce mi-a dat voie să strâng bunul Dumnezeu, mormăi el, de-abia auzit. Cum să dau strânsoarea mea la sărăcanii ăia nespălaţi?

— De la ei ai luat-o, la ei trebuie să ajungă. Altfel, nu te poţi ridica la Rai.

— Fie... îngăimă el, cu voce abia auzită. Să se bucure de ea toţi nenorociţii!

— Iar casa ta o dai de pomană omului ăstuia, de-i zice Petre a lui Ipate, că ţi-a slujit cu credinţă un an încheiat şi ţi-a îndeplinit poruncile.

— I-o dau, scrâşni popa din măsele şi-i aruncă o privire bătrânului, de-ai fi zis că stă gata să-l mănânce.

— Dar tinereţea ta? Că eşti om în putere, părinte şi în Rai nimeni nu are nevoie de tinereţe sau de bătrâneţe. I-o dai, încalte şi pe-asta?

— Dacă nu se poate altfel... spuse şoptit părintele.

— Atunci, se cheamă că ţi-ai spălat păcatele şi că sufletul tău este gata să primească nemurirea. Să fie toate precum ai spus!

În clipa aceea, trupul cel bătrân al lui Petre se îndreptă din şale, părul i se înnegri, dinţii căzuţi îi crescură, pielea i se întinse pe faţă şi muşchii i se umflară sub hainele ponosite.

— Acu', două lucruri au mai rămas de făcut, spuse Sfântul şi se îndreptă spre Chirică. Tu, diavole, ai primit

straşnică poruncă de la Tartorul tău să-i duci două lucruri la Talpa-Iadului. Ia-le şi să nu te mai prind pe pământ, că n-are să-ţi fie prea bine, înţelesu-m-ai?

Chirică dădu din cap, cu ochi strălucitori, şi-odată-l înşfăcă sub un braţ pe taica popa, zicându-i:

— Lasă, părinţele, nu te mai zbuciuma atâta, că acolo unde te duc eu e cald şi bine şi multe feţe cunoscute ai să întâlneşti, la preumblare. Şi nici prea singurel n-ai să fii, că, uite, o luăm pe scurtătură şi mergem drept acasă la tălică, să o luăm şi pe cucoana preuteasă, că nu o să-i placă să rămână singurică pe lumea asta.

— Sfinte Petre! ţipă popa Marcu de la strânsoare. Preasfinte, mi-ai promis iertarea de păcate şi că ajung în Rai.

— Păi sigur că o să ajungi, fiule! zâmbi cu bunătate Sfântul. Dar ţi-am zis că mila lui Dumnezeu e nesfârşită. Şi, ca să ţi se ierte, trebuie să nu te vadă o bucată de vreme, ca să te uite. Aşa că te ascunde Sarsailă sub Talpa-Iadului şi poate-poate oi avea niţel de noroc. Iar tu, Ivane...

— Eu, Presfinte? Ivan clătină din cap. Tocmai ziceam să mă ţin de urma dumnealui şi să-l ajut cu a turbincă s-o care pe coana preuteasă...

— Nu, Ivane, tu ţi-ai ispăşit greşelile, aşa să ştii. De acum se cheamă că ai dreptul să-ncepi o viaţă nouă pe pământ. Şi, când ţi-o veni vremea, o să mori şi tu, în rândul lumii, şi o să te ridici la Rai. Acolo, o să dai de mine, la poartă şi ţi-oi aduce aminte toate câte le vei greşi din nou.

— Păi atunci pot să plec?

— Da' grăbit mai eşti, bată-te pârdalnicul să te bată! Şi turbinca?

— Turbinca?

— Ei, da, turbinca. De dat, ți-at dat-o Domnul şi nimeni nu ți-o mai poate lua. Dar nici tu nu mai ai voie să faci nefăcute cu ea. Aşa să ştii şi nu altfel!

Sân' Petru pocni din palme şi odată se făcu turbinca mică cât un deget.

— Ia, aşa... Să fie tot a ta, dar să nu mai poți băga pe nimeni la ea. Poate numai niscai mahorcă, ca s-o ții la centură.

Ivan holbă ochii cât cepele, apoi plecă dondănind pe drumul spre sat.

— La cârciumă, Ivane! strigă Sfântul după el. Acolo ți-a pregătit Sarsailă un guleai de pomină, aşa să ştii!

După care se întoarse către Petre.

— Şi tu?

— Şi eu, Presfinte.

— Te-am descurcat, au ba? Ai rămas cu o casă, cum ți-a promis Sarsailă, tinerețea ți s-a-ntors în oase şi toate păcatele de până acum ți-au fost iertate. Bine-i?

— E bine, Presfinte, cum să nu fie?

— Atunci, mergi pe drumul tău şi cată să nu te abați de la calea cea dreaptă. Altfel... ai văzut ce pățesc cei care uită lucrul ăsta.

Şi Sân' Petru zâmbi, apoi pocni din nou din palme şi dispăru, ca şi când n-ar fi fost. Doar brazii legați cu vârfurile de trunchi, clopotnița pe jumătate îngropată şi trupul

cel tânăr îi dădeau de ştire lui Petre că totul se petrecuse aievea.

Se răsuci pe călcâie şi ieşi în drum. Dinspre crâşmă, se auzea un tărăboi nemaipomenit. Se gândi să treacă pe acolo, să vadă cum se-mbată Ivan, dar îşi aminti de casa cea mare, pe care tocmai o primise şi de povaţa lui Sân' Petru. Calea cea dreaptă...

Hmm, care să fie oare calea cea dreaptă, dacă nu era mare păcat să te întovărăşeşti cu dracul şi să-l surghiuneşti pe un Sfânt din Cer, atunci când ai tu chef să faci asta?

CUPRINS

Soacra cu trei nurori – I.C. 5
Ginerele cu trei socri – A.C. 15
Ivan Turbincă – I.C. 34
Alte isprăvi ale lui Ivan Turbincă – A.C. 55
Dănilă Prepeleac – I.C. 77
Povestea unui om prost – A.C. 95
Povestea lui Stan Păţitul – I.C. 120
Povestea lui Petre a lui Ipate... – A.C. 149

Am crescut cu poveștile lui Ion Creangă și eroii lui ne-au învățat minunate lecții de viață. Generații întregi de copii au râs încântați de isprăvile din poveștile cu Stan Pățitul, Ivan Turbincă, soacra cu trei nurori ori cu Dănilă Prepeleac. Și, indubitabil, au pus o întrebare la care niciun părinte n-a știut a da răspuns:
"Și mai departe ce s-a întâmplat?"
Scriitorul Aurel Cărășel și-a folosit talentul literar și a purces să răspundă la întrebarea copiilor.

Ion Creangă: "Soacra cu trei nurori",
"Ivan Turbincă",
"Dănilă Prepeleac",
"Povestea lui Stan Pățitul"

Aurel Cărășel: "Ginerele cu trei socri",
"Alte isprăvi ale lui Ivan Turbincă",
"Povestea unui om prost",
"Povestea lui Petre a lui Ipate,
a unui popă și a unui pui de drac".

ISBN 978-606-8879-93-2
9 786068 879932
www.pavcon.ro

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

[redacted]

CN Pluto (București)

2025